

I. K. M.

ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

ΑΙ ΠΛΗΓΑΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ

ΗΓΟΙ

“ΑΛΛΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ,
ΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ Ε. Π. Μ.

“Αδελφοί, ἔσχεον γράμματα ἡμῖν παρακαλῶν ἐπαρρησιάζεσθαι τῇ ἀλαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πλοῖσι — Ἰουδ. α'. 3.

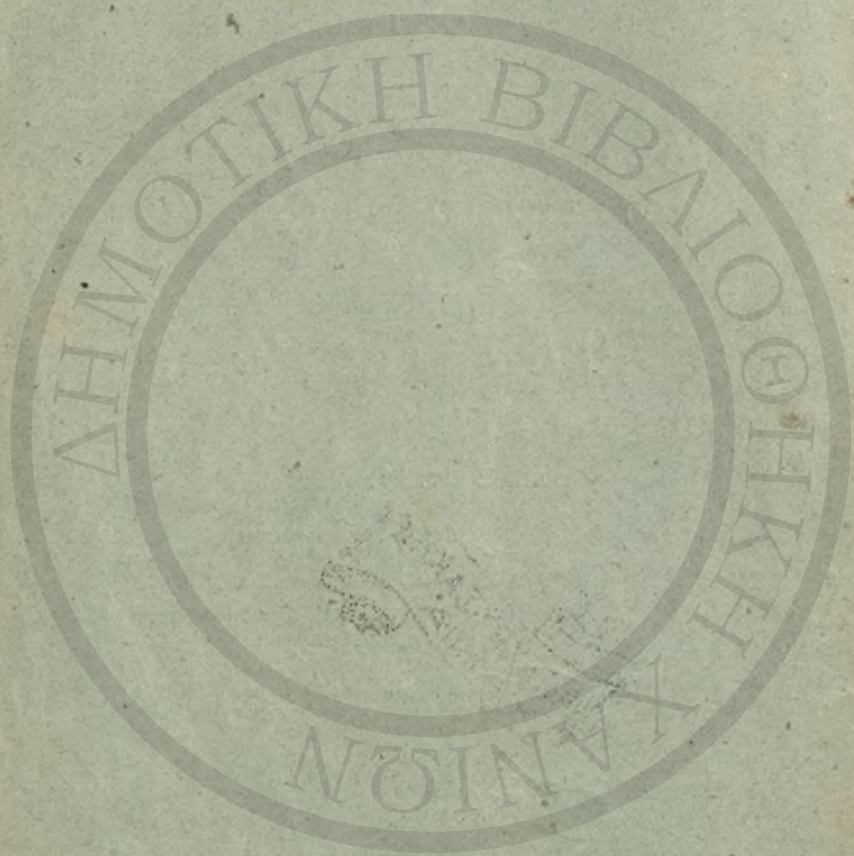
“Ὅτι γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ, ΑΛΛΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ — Β'. Κορινθ. γ'. 18.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ “Η ΠΡΟΔΟΣ,, Ε. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ
1907

Μαροξινουδάου

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
ΑΔΦ. αριθ. 65.707
Χρονολ. Είσαγ. 30-9-2009
Εισκότης
*Αριθ. 934 / ΜΑΡ

I. K. M.

ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

ΑΙ ΠΛΗΓΑΙ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΩ ΟΙΚΩ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ

ΗΤΟΙ

ΑΛΛΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ Ε. Π. Μ.

Ἡ ἀνάγκη ἔοχεν γράψαι ὑμῖν παρα-
κωλύων ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδο-
θείσῃ τοῖς ἁγίοις πλοτεῖ — Ἰουδ. α'. 3.
«Ὅτι γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς
ΑΛΗΘΕΙΑΣ, ΑΛΛΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ
ΑΛΗΘΕΙΑΣ — Β'. Κορινθ. γ'. 18.

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου "Ἡ Προόδος", Ε. Δ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗ
1907

LIBRARY
—
1911
—
—
—

ΕΝ ΧΑΝΙΩ
1911

ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Οὕτω λέγει Κύριος· Στήτε ἐπὶ τὰς ὁδοὺς καὶ ἰδέτε, καὶ ἐρωτήσατε περὶ τῶν αἰωνίων τριβῶν, ποῦ εἶναι ἡ ἀγαθὴ ὁδός, καὶ περιπατεῖτε ἐν αὐτῇ, καὶ θέλετε εὐρεῖ ἀνάπαινον εἰς τὰς ψυχὰς Σας.

Ἄλλ' αὐτοὶ εἶπον, δὲν θέλομεν περιπατήσῃ ἐν αὐτῇ. Ἱερμ. στ'. 16.

Ἐπὶ τῆς μεταξὺ τοῦ ἐν Σμύρνη κ. Ξ. Π. Μ. καὶ ἡμῶν ἀπὸ ἔτους ἤδη διεξαγομένης συζητήσεως, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπιφέρωμεν τὰς ἐπομένας παρατηρήσεις, πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὴν ἀπὸ Γραφικῆς καὶ λογικῆς ἀπόψεως ἐξέτασιν τῶν νέων ἐν τῷ «Ἄστέρει» (ἀριθ. 723, 724) ἀρθρων του, τῆς 1ης καὶ 15ης Ἰουνίου, 1907.

Συζήτησις σκοπὸν ἀποβλέπουσα τὴν ἀποδείξιν τῆς ἀληθείας διὰ τοῦ κύριος καὶ τῆς ἀυθεντίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ μεταξὺ τέκνων τοῦ Θεοῦ διεξαγομένη, προῦποιθήσῃ ἐν πρώτοις εἰλικρινῆ διάθεσιν καὶ προσήλωσιν ἀμφοτέρων τῶν συζητούντων εἰς τὸν ὡς ἀνωτέρω σκοπὸν καὶ μόνον, καὶ πλήρη ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εἰς ἣν ἀνθρώποι τοῦ κόσμου ἐμμένουσι, καθ' ἣν, ἐν τῇ συζητήσῃ, δέον νὰ παραστήσωμεν παντὶ τρόπῳ καὶ μέσῳ τὴν ὁρθότητα τῆς ἡμετέρας θέσεως, ἀντιπαρερχόμενοι ἐν σιωπῇ οὐσιώδεις ἀποδείξεις, καθ' ὧν οὐδὲν ἔχομεν ἀντειπεῖν, καὶ αἵτινες κλονίζουσι τὰς ἡμετέρας προλήψεις, καὶ ἐπαναλαμβάνοντες ἄνευ προσυποστηρίξεως διὰ νέων ἀποδείξεων θέσεις ἤδη ἀναιρεθείσας. Τούτου γενομένου ἡ συζήτησις μαρτυρεῖ πᾶν ἄλλο ἢ σεβασμὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκζήτησιν αὐτῆς. Ἀκολουθῶν, προῦποιθήσῃ ἡ γενομένη συζήτησις καλὴν πρὸς ἀλλή-

λους πίστιν τῶν συζητούντων, καὶ προσοχὴν πρὸς ἀποφυγὴν παραποίησης ἢ ἐσφαλμένης παραστάσεως τῶν λεγομένων αὐτῶν πρὸς τὸ ἴδιον ἐκάστου συμφέρον. Ὑπὲρ πάντα δὲ ἀπαιτεῖται εὐλάβεια καὶ σεβασμὸς πρὸς τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποφυγὴ ἀπὸ ἐκφράσεων, αἵτινες οὐ μόνον αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς εἰσὶ πλημμελεῖς, ἀλλὰ καὶ κακὸν τι ἐμποιοῦσι ταῖς ψυχαῖς.

Μετὰ λύπης ἀναγκαζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐλαχίστη προσοχὴ ἐδόθη κατ' ἐπανάληψιν παρὰ τοῦ κ. **Ξ. Π. Μ.** εἰς τὰς ἀνωτέρω οὐσιοθεσιῶν ἀρχάς. Εἰς σελ. 8 καὶ 15 τοῦ **Β'**. τεύχους τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν παρατηρήσαμεν αὐτῶ ὅτι παριστᾷ ἡμᾶς διὰ τοῦ « Ἀστέρος » (ἀριθ. 710) ὡς πειρωμένους καὶ λέγοντας πᾶν τὸναντίον τοῦ ὃ τι γράφομεν εἰς τὸ **Α'**. τεύχος τῆς Ἀπολογίας. Τὴν αὐτὴν δὲ ἀδικίαν ἐπαναλαμβάνει ἤδη ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ νέου ἐν τῷ « Ἀστέρι » (ἀριθ. 723) ἀρθρου του, ἀναφορικῶς πρὸς ὃ, τι λέγομεν π ρ ο σ ε ι σ α γ ω γ ι κ ῶ ς εἰς τὸ **Β'**. τεύχος τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν. Δὲν ἐπεκτεινόμεθα εἰς λεπτομερεῖς διασαφήσεις· ἕκαστος ἄς συγκρίνη τι ἡμεῖς λέγομεν ὡς ἀναγκαίαν ἐξήγησιν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ **Β'**. τεύχους, καὶ ὅποια ἐλατήρια καὶ ἐκφράσεις ἀποδίδει ἡμῖν οὗτος ἐν τῷ ρηθέντι φύλλῳ τοῦ « Ἀστέρος ».

Ἐρωτῶντες ἤδη κατὰ πόσον ἐτηρηθήσαν αἱ ἐπίλοιποι δύο ὡς ἀνωτέρω ἀπαραίτητοι ἀρχαί, ἔχομεν ὡς ἀπάντησιν τῶν πραγμάτων τὰ ἐξῆς γεγονότα :—

Γεγονὸς 1ον. Ὁ κ. **Ξ. Π. Μ.** ἔθετο ἐν τῷ « Ἀστέρι » τὴν ἀρχὴν « Ἄναρχος ὁ Πατήρ, Ἄναρχος ὁ Υἱός, Ἄναρχον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τρεῖς ὑποστάσεις ἐν μιᾷ Θεότητι », καὶ ταύτην ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐκ τῶν Γραφῶν μαρτυρίας. Ἡμεῖς ἐπεμείναμεν ὅτι οὐδαμοῦ τῶν Γραφῶν διδάσκεται τοιοῦτον δόγμα, ὅτι τοῦτο εἶναι διδασκαλία ἀνθρωπίνων Συνόδων, μόνην βᾶσιν ἔχουσα τὸ νόθον καὶ παρείσαικτον ἐδάφιον **Α'**. Ἰωάν. ε' 7, καὶ προὐκαλέσαμεν αὐτὸν νὰ ἀναιρέσῃ τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν αὐτὸν ὡς ψευδῆ, προσάγων τὰς μαρτυρούσας τὴν ἀλήθειαν τῶν δογματίσεων του Γραφικῆς μαρτυρίας καὶ ἀποδείξει. Ἡ ἀπάντησις διὰ τοῦ νέου ἐν τῷ « Ἀστέρι » ἀρθρου του εἶναι πλήρης σιωπῆ ἐφ' ὄλων τούτων, καὶ ὑπεκ-

φυγή διὰ τῆς δικαιολογίας ὅτι «δὲν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν Ὑπέρτατον» καὶ ὅτι, «Τοῦτο (τὸ ἄναρχον τριῶν προσώπων ἀποτελούντων ἓνα Θεόν) ἐνδέχεται νὰ ἦ μυστηριώδες, ἀλλὰ δὲν εἶναι παράλογον», ὅτι δὲ παράλογος εἶναι ἡ πίστις εἰς δύο Θεούς! τὸν ἓνα **μεγαλειότερον** καὶ τὸν ἄλλον **μικρότερον**», τὴν ὁποίαν πίστιν ὑπαινίσσεται ὅτι προσβεύομεν ἡμεῖς!, ὅτινες ἀκριβῶς ἐλέγχομεν τὸν παραλογισμόν τῆς ἀρχῆς τριῶν ἀναρχῶν Θεῶν ἀποτελούντων ἓνα Θεόν! Ποῦ ὅμως τὸ **μυστηριώδες** τοῦτο διδάσκειται ἐν ταῖς Γραφαῖς, δὲν ἐνδιαφέρει τὸν κ. **Ε.Π.Μ.** ἀρκεῖ ὅτι τὸ πολὺ τοῦ κόσμου ἤκουσε καὶ πιστεύει τοῦτο ἀναποδείκτως ὡς ἀποκάλυψιν τῆς Γραφῆς, καὶ θεόπνευστον ἀλήθειαν. Τοῦτο εἶναι ἀποχρῶσα μαρτυρία εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οὗτος μὲν ὀρθοδοξεῖ, οἱ δὲ ἄλλοι «ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τοῦ Ἄρειανισμοῦ».

Γεγονὸς 2ον. Εἰς σελ. 14 τοῦ Β'. τεύχους τῆς Ἀπολογίας, ἐν ὑποσημειώσει, ἐξηγήσαμεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ λέξις **Θεός**, ἣτις ἐξηγεῖ τὴν ἐν ταῖς Γραφαῖς Ἑβραϊκὴν τοιαύτην Ἑλώχ, ἢ Ἑλωχέμ, δὲν ἐννοεῖ ἐξάπατος καὶ ἀποκλειστικῶς τὸν Πατέρα Ἰεχωβά· ὅτι αὕτη σημαίνει ἰσχυρός, ποντιοδύναμος (Ἑλ), καὶ ἀποδίδεται καὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους, ἰδιαιτέρως δὲ καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸν Μόνον Δυνατὸν μεταξὺ τῶν Δυνατῶν, εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Οὕτως εἰς Ἡσα θ' . 6 λέγεται περὶ αὐτοῦ, «Θέλει **ὀνομασθῆναι Ἑλ**». Ἰσχυρός, Θεός. Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν μαρτυρεῖ τοῦτο περὶ τε τῶν ἀγγέλων καὶ περὶ Ἐαυτοῦ λέγων: «Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἔστε; εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή, **ὅν** ὁ **Πατὴρ** ἠγάσασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖτε, ὅτι εἶπον **Υἱός** τοῦ Θεοῦ εἶμι; (Ἰωάν. ι'. 34-36). Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν δὲ ταύτην ὀνομάζεται ἀλλαχοῦ τῆς Παλαιᾶς, καὶ ἀπανταχοῦ τῆς νέας, ὁ Κύριος ἡμῶν **Θεός**.

Ἐὰν ταῦτα πάντα δὲν εἶναι ἀλήθεια ὁ κ. **Ε.Π.Μ.** ὄφειλε νὰ μὴ τὰ ἀντιπαρέλθῃ ἐν σιωπῇ, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐλέγξῃ καὶ ἀποδείξῃ ψευδῆ. Ἐὰν ὅμως οὕτως ἔχει ἡ ἀλήθεια, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἱ σιωπῶντες καὶ μὴ ὁμολογοῦντες αὐτήν, ἀβλε-

πιούσι και ἀγγοοῦσιν ἐξ ἀδυναμίας, προκαταλήψεως και προσηλώσεως, εἰς προσφιλεῖς και ἄγαν δημώδεις πεποιθήσεις, τὰς ὁποίας αὕτη καταρρίπτει, μηδὲν χάριν αὐτῶν αἰσθανόμενοι ἐνδιαφέρουν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῶν Γραφῶν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡ παράθεσις χωρίων ἐκ τῶν Γραφῶν, ἐνθα ἡ λέξις **Θεός** ἀναφέρεται ὡς τίτλος, πρὸς περιγραφὴν **ιδιότητος, δυνάμεως και ὑπεροχῆς**, ἀποδίδεται δὲ οὐχὶ εἰς ἓν και τὸ αὐτὸ πρόσωπον και **μόνον**, τὸν Ἰεχωβά, ἀλλ' εἰς δύο σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα πρόσωπα, πᾶν ἄλλο συμφέρον ἐπιδιώκει νὰ ὑπηρετήσῃ ἢ τὸ συμφέρον τῆς ἀληθείας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Πρόχειρος ἀπόδειξις τούτου ἔστω ἡ ἐν τῷ « Ἀστέρι » ὑπὸ τοῦ γραφοντος κατὰ τὸ ἥμισυ ἀναγραφὴ τοῦ χωρίου. Ψαλμ. με'. 6, « Ὁ θρόνος Σου Θεέ, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ». Τὸ χωρίον ὁμως δλόκληρον ἔχει ὡς ἐξῆς : « διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε (Θεέ) ὁ Θεός, ὁ Θεός Σου * Ἐννοεῖται, λοιπὸν, ἐν και τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνταῦθα, λαλοῦν πρὸς ἑαυτό, ἢ δύο διακεκριμένα πρόσωπα ἔχοντα τὸν τίτλον Θεός ;

Ἐπὶ τὴν ἐννοιαν δὲ ταύτην εἶναι ὁποῦ εἰς πάντα τὰ ἐκ τῆς Κ. Διαθήκης ἐν τῷ « Ἀστέρι » παρατιθέμενα ἐδάφια ἀποκαλεῖται ὁ Κύριος ἡμῶν **Θεός** ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων . « Χριστὸς ὁ ὢν ἐπὶ πάντων **Θεός** Εὐλογητός » (Ρωμ. θ'. 5) « Καὶ **Θεός** ἦν ὁ Λόγος » (Ἰωάν. α'. 1) « Ὁ Κύριός μου και ὁ **Θεός** μου » (Θωμᾶς, Ἰωάν. κ'. 28) κλπ. κλπ. Ἐὰν οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Θωμᾶ λ. χ., δέον νὰ νοηθῶσιν ὡς ἐννοοῦντες Ἀὐτὸν τὸν Οὐράνιον Πατέρα, εἰς ποίαν ἀντίφασιν ἔρχονται τότε πρὸς τοὺς λόγους Ἀὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, « Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου και Πατέρα ὑμῶν, και **Θεὸν ΜΟΥ** και Θεὸν ὑμῶν ». Εἰς ποίαν δ' ἀντίφασιν ἐπίσης παρίσταται περιπίπτων αὐτὸς ὁ Παῦλος, ἀλλαχοῦ μὲν λέγων ὅτι « ὁ Χριστὸς εἶναι **Θεός** εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶνας », και ἀλλαχοῦ πάλιν, « Ἡμῖν δὲ εἰς **Θεός** ὁ Πατήρ, και εἰς

* Παντοῦ ὅπου ἡ ἡμετέρα μετάφρασις ἔχει **Θεός**, τὸ Ἑβραϊκὸν ἔχει **Ἐλωῶχ**, ἐν τῷ παρόντι Ψαλμῷ. Εἰς δὲ τὸ ἐδάφ. 11, ἐνθα ἀναφέρεται Κύριος, ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ εἶναι Ἄδων, ὑπονοουμένου οὕτω τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ἔχει ὑπ' ὄφιν ὁ ὅλος Ψαλμὸς με'.

Κύριος Ἰησοῦς Χριστός (Α'. Κορινθ. η'. 6). ! Ἄλλ' ἐὰν ἡ Γραφή ἀντιφάσκη οὕτω καὶ ἀναορῇ ἐαυτὴν διὰ τῶν παραλόγων ἐρμηνειῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διδασκάλων, οὗτοι οὐδαμῶς συγκινουῦνται· ἀρκεῖ νὰ στηριχθῆ, ὅπως ἴσως, ἄδικτος εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων ἢ ὑπόληψις καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Ἐκκλησιαστικισμοῦ καὶ τῶν ἀντιγραφικῶν παραδόσεων του, καὶ χαρακτηρισθῶσιν οἱ μὴ κάμπτοντες γόνυ πρὸ τοῦ τοιοῦτου Βάαλ ὡς ἀναπειάσαντες τὴν σημαίαν τοῦ Ἀρειανισμοῦ.

Γεγονὸς 3ον. Ἡ αὐτὴ τακικὴ τῆς διὰ τῆς σιωπῆς ὑπεκφυγῆς εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ πάλιν καὶ ἐπὶ ἄλλον σπουδαῖον ζητήματος, ὅτι ὁ Υἱὸς παρίσταται ἐνιαχοῦ τῶν Γραφῶν λαλῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ χρώμενος τὸ μᾶλλον ἔνδοξον Αὐτοῦ ὄνομα Ἰεχωβά (Ἐξοδ. γ'. 1—15). Τοῦτο ὁ κ. Ε. Π. Μ. ἐκλαμβάνει **ταῦτοπροσωπίαν**· ὅτι δηλ. εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ τὸ λαλοῦν, καὶ τὸ περὶ οὗ λαλεῖ, καὶ ὅχι δεύτερον· ἀδιάφορον ἂν ὀνομαζῆται Ἄγγελος ἢ Υἱὸς! διότι, λέγει, θὰ ἦτο πλαστοπροσωπία ἂν δὲν ἦτο τὸ ἴδιον! Τῷ ἐλέχθη ἐν σελ. 15—16 τοῦ Β'. τεύχους τῆς Ἀπολογίας ὅτι τοῦτο εἶναι λογικὴ ἀντιπροσωπία, καὶ ἐπιταγὴν αὐτοῦ τοῦ Πατρὸς, εἰπόντος, «**ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ (Ἰεχωβά) ΕΙΝΑΙ ΕΝ ΑΥΤΩ**» (Ἐξοδ. κγ'. 20), καὶ συνεπῶς ὁ Κύριος ἡμῶν παρίσταται λαλῶν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς (Ἰωάν. ε'. 43), ὡς ἀπεσταλμένος αὐτοῦ, ὁμιλῶν ὡς θὰ ὁμίλει αὐτὸς ὁ Πατὴρ (Ἰωάν. ιβ'. 49)* καὶ ἐπομένως πᾶν γενόμενον εἰς Αὐτὸν λογίζεται

* Παράβαλε τὰ χωρία Ἀποκλ. α'. 17'. β'. 8, κα'. 6, κβ'. 12, πρὸς Ἦσα. μα'. 4, μδ'. 6, μη'. 12. τὰ ὁποῖα παραθέτων ὁ κ. Ε. Π. Μ. ἐξάγει ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἡμῶν ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ Πατρὸς, ἔρα εἶναι Αὐτὸς ὁ Πατὴρ, καὶ οὐχὶ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς· Ἀφημονεῖ ὁμοίως ὅτι ὁ Υἱὸς λαλεῖ, ὡς προσεδήλωσεν ὁ ἴδιος, ὡς ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ, Πρῶτος καὶ γενικός σκοπὸς τῆς δημιουργίας καὶ Ἐσχατος, Τέλος. Ἐνῶ ὁ Πατὴρ λαλεῖ ὡς ἀναρχος, ἀπὸ ὧσιν ἄλλης καὶ διαφόρου ἀπόρως. Τὴν αὐτὴν ταῦτοπροσωπίαν συμπεραίνει προσάγων ὡς ἐπιχειρήμα τὸ «Ἐμμανουήλ», καὶ ἔρωτων εἰρωνικῶς «ποῖος Θεός, ὁ μικρότερος ἢ ὁ μεγαλύτερος»; μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ἐπίσης ὅτι τὸ ὄνομα Ἐμμανουήλ εἶναι συμβολικόν, τύπος τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δοθὲν πρῶτον εἰς τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον

ὡς γενόμενον εἰς Αὐτὸν τὸν Ἰεχωβά. Ἡ δὲ παράλογος διδασκαλία, ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἰεχωβά, ἐλέγχεται μέγας παραλογισμὸς, θέλουσα νὰ θεμελιωθῇ ἐπὶ ἐδαφίων μονομερῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ἰδίαν συνέχειάν των καὶ πρὸς ἄλλα τῶν Γραφῶν χωρία λαμβανομένων.

Ἐὰν ταῦτα εἶναι ἐναντίον τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ὡς ταῦτα ἔχουσιν ἐν ταῖς Γραφαῖς, ὄφειλον νὰ ἐλεγχθῶσι καὶ καταδειχθῶσι τοιαῦτα ἐὰν δὲ τὸ γεγονός αὐτῶν εἶναι ἀναντίρρητον, ὥστε νὰ παρακάπτιωνται ἐν ἄκρῳ σιωπῇ, ποίαν ἀπόδειξιν καὶ κῆρος προσθέτουσιν εἰς τὴν ἐν λόγῳ διδασκαλίαν αἱ ἀσχέτως πρὸς τόσα ἄλλα χωρία τῶν Γραφῶν προσαγόμεναι εἰς τὸ μέσον ἀξιώσεις, ὅτι «ὁ Ἰεχωβά εἶναι ὁ πωληθεὶς ἀντὶ τριάκοντα ἀργυρίων» (Ζαχρ. ια'. 13. Ματθ. κζ'. 7, 9, 10). «Ὁ Ἰεχωβά εἶναι ὁ κεντηθεὶς διὰ λόγχης» (Ζαχρ. ιβ'. 10 Ἰωάν. ιθ'. 37) κλπ., Ἡ καταφανὴς τῶν χωρίων ἔννοια εἶναι ὅτι ὁ Ἰεχωβά λογαριάζει ὡς ἐνεργηθὲν εἰς Ἐαυτὸν ὁ,τι ὁ λαὸς αὐτοῦ ἔπραξε πρὸς τὸν Ἀγαπητὸν Αὐτοῦ Υἱὸν καὶ Ἀπεσταλμένον (ἴδε Ζαχρ. β'. 8) ὡς ἀκριβῶς ὁ Κύριος ἡμῶν λογαριάζει ὡς γενόμενον εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Πατέρα πᾶν ὅ,τι ἐγένετο εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῦ πιστῶν. «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε

προηγέσθη εἰς τὸν Ἀχαζ καὶ τὸν λαὸν Ἰούδα, ὡς σημεῖον ὅτι ὁ Θεὸς ἤθελε δόσει ἐλευθερίαν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὧν μετ' αὐτῶν ὡς βοηθὸς πρὸς τοῦτο, καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐφαρμόζεται τὸ ὄνομα εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Ἄν λοιπὸν τὸ «Ἐμμαουὴλ» μαρτυρῇ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἦν αὐτὸς ὁ Ἰεχωβά, διατὶ δὲν μαρτυρεῖ ἐπίσης ὅτι καὶ τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τῶν χρόνων τοῦ Ἡσαίου, ἦν αὐτὸς ὁ Ἰεχωβά; (Κύριος συγχωρήσει ἡμῶν τὴν φράσιν, ἥτις προβάλλει ὡς λογικὸν ἐξαγόμενον τῶν ἀνθρωπίνων παραλογισμῶν).— Ἡ ὁμοίτης τῶν λόγων καὶ περιστάσεων δύο διαφόρων προσώπων δὲν εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὰ πρόσωπα ἢ αἱ περιστάσεις εἶναι αἱ αὐταί, καὶ οὐχὶ διάφοροι. Ἐπὶ παραδείγματι: Εἰς τε τὸν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ συνέβησαν τὰ αὐτὰ ἀπαρᾶλλάκτως περιστάτικὰ, καὶ ἀμφότεροι εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστος περιστασιν ὁμίλησε τὴν αὐτὴν γλῶσσαν· δυνάμεθα ἐκ τούτου νὰ ἐξαγάγωμεν ὅτι Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον; (Παραβλ. Γεν. ιβ'. 18 κ'. 5, 13 καὶ κοτ'. 7.) Ὁ Δαβὶδ εἰς δύο πολὺ ὁμοίας περιστασεις, καθ' ὅς ἐλαλήθησαν σχεδὸν οἱ ἴδιοι λόγοι, ἐφείσθη τῆς ζωῆς τοῦ Σαούλ. (Α'. Σαμ. κδ'. 4—6 μετ' κοτ'. 9—21) ἀλλ' ἡ ὁμοίτης τῶν περιστάσεων δὲν εἶναι ἀπόδειξις τῆς ταυτότητος αὐτῶν.

ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων **ΕΜΟΙ** ἐ-
ποιήσατε. (Ματθ. κε'. 40) «Ὅς ἂν ἐμὲ δέχηται οὐκ ἐμὲ
δέχεται, ἀλλὰ **ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΝΤΑ ΜΕ** — Μαρκ.
θ'. 37.

Ταῦτα, τὰ ὁποῖα ρητῶς ἀνεγράφησαν εἰς σελ. 15 καὶ 16
τοῦ Β'. τεύχους τῆς Ἀπολογίας, δύναται, παρασιωπώμενα
καὶ μηδὲως ὑπ' ὄφιν λαμβανόμενα, χάριν τοῦ συμφέροντος
τῶν ἀνθρωπίνων διδασκαλιῶν, νὰ ὑφαρπάσωσι καὶ προκα-
ταλάβωσι τοὺς ἀδαισιέτους τῶν ἀδελφῶν, ὅπως πεισθῶσιν
οὔτοι ὅτι ὄντως ὁ Κύριος ἡμῶν ἦν Αὐτός ὁ Ἰεχωβά, καὶ
ἐπομένως Ἀρειανοὶ οἱ δεικνύοντες τοῦτο πλάνην διὰ τῆς ἀρ-
μοικῆς συμπαροβολῆς ὅλων τῶν Γραφῶν· ἀλλὰ τὴν δύναμιν
τῆς ἀληθείας οὐδὲν θὰ ἰσχύσῃ νὰ σβέσῃ, οὔτε εἰς τὴν συνεί-
δησιν τῶν παραπλανῶντων οὔτε εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν
παραπλανημένων. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ,
διαλύον τὰ σκοτὴ τῆς προκαταλήψεως καὶ ἐπιπολαίου ἐρεύνης
τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, θὰ δείξῃ τίνες οἱ αἵρετικοί, καὶ τίς ἡ
οὐσίωδης Θεότης τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Γεγονὸς 4ον. Ὑποστηρίζοντος τοῦ κ. **Ξ. Π. Μ.** διὰ
τοῦ «Ἀστέρως» τὴν Γραφικῶς καὶ λογικῶς ἀναπόδεικτον
διδασκαλίαν τριῶν ἀνάρχων Θεῶν ἀποτελούντων ἐν πρό-
σωπον, παρεθέσαμεν εἰς σελ. 10 τοῦ Β'. τεύχους διάφορα
χωρία μορτυροῦντα καταφανῶς τὴν ἐν χρόνῳ γέννησιν τοῦ
Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος καλεῖ ἐναντὸν «**Μονογενῆ**» Υἱὸν τοῦ Θεοῦ,
καὶ πρὸς ὃν ὁ Πατὴρ λέγει, «Υἱός μου εἶσαι Σὺ, ἐγὼ **ΣΗ-
ΜΕΡΟΝ** σὲ ἐγέννησα» (Ψαλμ. β'. 7). Ἠρωτήσαμεν δὲ τὸν
συνήγορον τοῦ ἀνάρχου τοῦ Υἱοῦ ἐὰν τὸ **σήμερον** προσ-
διορίζῃ χρόνον ἢ οὐ, καὶ ἐπομένως ἐὰν δὲν καταδείκνυται
ἐντεῦθεν ἢ ἐν χρόνῳ γέννησις τοῦ Υἱοῦ ἐν τῇ προανθρω-
πίνῃ αὐτοῦ ὑποστάσει· διότι τὸ **ΣΗΜΕΡΟΝ** καὶ ἡ **ΓΕΝΝΗ-
ΣΙΣ** καὶ **ΜΟΝΟΓΕΝΗΣ**, ἀντίκεινται πασιδήλως πρὸς τὸν
ἄρον ἀνάρχος, ὅστις ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ **αὐθύπαρ-
κτος**. Ἐξήγησιν ἢ συμβιβασμὸν ὅλων τῶν ἀντιφάσεων
καὶ παραλόγων αὐτῶν συμπερασμάτων εἰς μάτην θ' ἀναζη-
τήσῃ τις εἰς τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν ἀπάντησιν τοῦ κ. **Ξ. Π. Μ.**
Ἡ αὐτὴ μέθοδος τῆς σιωπηλῆς παρακάμψεως καὶ ἐνταῦθα.

διότι, ἐνῶ διὰ ὅλων πρωτοφανοῦς, βεβιασμένης καὶ διαστρεπτικῆς ἐξηγήσεως μᾶς πληροφορεῖ δι τὸ «**πρωτότοκος πάσης κτίσεως**» ἐννοεῖ=κληρονόμος πάσης κτίσεως!! καὶ «**ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ**» ἐννοεῖ=ὁ ἀρχίσας τὴν κτίσιν τοῦ Θεοῦ!, οὐδὲ λέξιν κἂν ἠδυνήθη νὰ εὗρη, δι' ἧς νὰ μᾶς εἴπῃ τί ἐννοοῦν καὶ τὰ **σημερον, γεννησίς καὶ Μονογενής**. Ἀντὶ παντὸς ἄλλου φανιάζεται ἱκανοποιητικὸν νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ πάλιν δι ταῦτα πάντα «**εὐχερέστατα καὶ λογικώτατα καὶ ἄνευ συγχύσεως καὶ ἐξαναγκασμοῦ ἐρμηνεύονται**», ὡς λέγει, διὰ τῆς ὑποθέσεως «**ἐπειδὴ ἐγνηθρώπισεν!!**».

Εὐχερέστατον εἶναι ἀναμφιβόλως εἰς πάντα νὰ λέγῃ ὅ, τι κεν ἐπ' ἀκερίμαν ἔλθῃ γλῶττιαν, καὶ νὰ χρωματίξῃ τὰς τοιαύτας τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῶν Γραφῶν παραβιάσεις κατ' εὐφημισμὸν λογικωτάτας ἐξηγήσεις, πρὸς εὐπροσώπησιν ἐνώπιον ἄλλων, ἀλλ' εἶναι θλιβερώτατον, λέγομεν ἡμεῖς, νὰ τοιμῶνται τοιοῦτοι ἐκβιασμοὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκστομίζωνται ἄρρητα ἀθέμιτα πρὸς ὑποστήριξιν παραλόγων καὶ ἀντιγραφικῶν προλήψεων παρὰ διδασκάλων τοῦ Θείου Λόγου, καὶ δὴ φιλολόγων. Διότι, ποία Γραφικὴ ἢ καὶ γραμματικὴ συνεκδοχὴ δικαιολογεῖ τὴν ἐξήγησιν τοῦ **πρωτότοκος=κληρονόμος**;! Ποῦ δὲ τῶν Γραφῶν παρέχεται νύξις, ἢ εἰς ποῖον Λεξικὸν ἀπαντᾷ ἢ λέξις **ἀρχὴ** ὡς **σημαίνουσα=ἀρχίσας**; Οὐδαμοῦ. **Πρωτότοκος** ἐννοεῖ ὁ γεννηθεὶς πρῶτος. **Ἀρχὴ** δὲ ὀρίζεται τὸ σημεῖον ἀφ' οὗ ἄρχεται τις, ἢ ἄκρα, ἢ ἔναρξις. Καὶ ἂν ὁ Παῦλος ἠνόει «**κληρονόμον**», γράφων εἰς Κολοσ. α . 15 «**πρωτότοκος πάσης κτίσεως**», δὲν ἐστερεῖτο τοῦ καταλλήλου ὅρον ὅπως ἐκφρασθῆν περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὡς «**κληρονόμον τῶν πάντων**», διότι ρητῶς ὀνομάζει αὐτὸν οὕτως εἰς Ἑβρ. α' . 2, καὶ δὲν θὰ κατέφευγεν εἰς τὸν ὅρον **πρωτότοκος** ἐναντίον παντὸς ἐτυμολογικοῦ καὶ κυριολεκτικοῦ κανόνος, ὅπως σημάνην **κληρονόμον**. Ἄν δὲ πρωτότοκος εἶναι κληρονόμος, τότε «**πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν**» (Κολοσ. α' . 18. Ἀπολ. α' 15) ἐννοεῖ τὸ ἀκατανόητον «**κληρονόμος ἐκ τῶν νεκρῶν**», κατὰ τὰς φαντασιώδεις ἐρμηνείας τῶν ἀποδιδόντων αὐτῶ τοιαύτας

γραφολογίας. Πόθεν δ' ἐξάγεται ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀποκα-
λῶν ἑαυτὸν « Ἀρχὴν τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ », ἠνέει ποτὲ ὅτι εἶναι ὁ ἀρχίδας τὴν κτίσιν τοῦ Θεοῦ ; Οὐ-
δαμοῦ τῶν Γραφῶν ἀπαντᾷ τοιαύτη τῆς λέξεως ἐκδοχή· οὔτε τὰ Λεξικά τῆς Ἑλλην. γλώσσης δεικνύουσι ὅτι ἀρχὴ
σημαίνει ποτὲ ἀρχίδας· διότι ἂν ἡ ἀρχὴ ἐξηγητῆται ὁ
ἀρχίδας, τότε ἀναγκαίως ἐξυπακούεται ἄλλος ὁ τελειώσας
τὴν κτίσιν· ποῖος δὲ οὗτος ὁ τελειώσας ; Αἱ τοιαῦται δὲ δια-
στροφαι καὶ τῶν Γραφῶν καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Ἑλληνικῆς
γλώσσης, ἀποκαλοῦνται κομπαστικῶς « εὐχερέσταται καὶ λογι-
κώταται καὶ ἄνευ τινὸς συγχύσεως καὶ διαστροφῆς καὶ ἐξα-
ναγκασμοῦ ἐρμηγείαι !! »

Γεγονὸς ὄον. Ἀφοῦ δὲ ἀναφανδὸν τολμῶνται τοιαῦ-
ται Γραφικαὶ καὶ γλωσσικαὶ διαστροφαι πρὸς ὑποστήριξιν ἀν-
θρωπίνων παραδόσεων, δὲν εἶναι οὐδόλως παράδοξον διατὶ
παρακάμπτονται σιωπηλῶς, καὶ ἄλλοτε ἐπαναλαμβάνονται ἐκ
δευτέρου αἰτιολογίαι καὶ ἐπιχειρήματα ἀναιρεθέντα ἅπαξ,
χωρὶς κἄν τῆς ἐλαχίστης ἀπαντήσεως εἰς τὰς γενομένας πα-
ρατηρήσεις· οὕτως, ὡς προσελέχθη, τὰ ἀνωτέρω ρητὰ τὰ ὁποῖα
παρουσιάζουσι τὸν Κύριον ἡμῶν ὡς γεννηθέντα ἐκ τοῦ Πατρὸς
« καὶ ὑποδεέστερον », δέον νὰ ἐννοῶνται πάντοτε, κατὰ
τὸν κ. Ἐ.Π.Μ., « ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ
Υἱοῦ » (« Ἀσιήρ » ἀρθ. 710) « ἐπειδὴ ἐνηθρώπισε » (« Ἀ-
σιήρ » 723). Ἄλλ' εἰς σελ. 10 τοῦ δευτέρου τεύχους τῷ πα-
ρατηρήθη ὅτι αἱ τοιαῦται ἀξιώσεις εἶναι Γραφικῶς καὶ λογικῶς
ἀστήρικτοι· διότι ὁ Πατὴρ δὲν ἐγέννησε τὸν Υἱὸν ὡς ἄνθρω-
πον ἐν ἀρχῇ, διότι, ὅ,τι λέγεται περὶ τοῦ Υἱοῦ ὡς μόνου
γεννηθέντος ἐν ἀρχῇ ὑπὸ τοῦ Πατρὸς, λέγεται ρητῶς ἐν
σχέσει πρὸς τὴν προανθρωπίνην καὶ τὴν πρὸ τῆς δημιουργίας
ὑπόστασιν αὐτοῦ, ὡς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Ἰεχωβά. Τὰ χωρία,
« Υἱός μου εἶσαι σύ, ἐγὼ σήμερον σὲ ἐγέννησα », (Ψαλμ. β' 7)
καὶ « Ἐγὼ νυνὴθην (Ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ, ὁ Λόγος) ὅτι δὲν
ἦσαν ἄβυσσοι, ἐγεννήθην πρὶν τὰ ὄρη θεμελιωθῶσι »
(Παροιμ. η' . 22-25), καὶ τυφλοῖς δῆλον ὅτι οὐδεμίαν ἀνα-
φορὰν ἔχουσι πρὸς τὴν γέννησιν αὐτοῦ ὡς ἀνθρώπου, καὶ
οὐδεμία ἀνθρωπίνην λογικὴ συνηγορεῖ ποτε ὅτι δέον νὰ νοῶν-

ται ὡς λεγόμενα «ἐπειδὴ ἐνηνθρόπισεν», εἰμὴ μόνον ἡ λογικὴ τοῦ ὄντι δέον διὰ πάσης παραδοξολογίας νὰ ὑποστηριχθῆ ἡ ἀνθρωπίνη παράδοσις τοῦ ἀνάρχου τοῦ Υἱοῦ.

Ἡ τοιαύτη λογικὴ εὕρισκε «**λογικώτατον** νὰ παραδέχεται Ἄναρχον Πατέρα καὶ Ἄναρχον Υἱόν, διότι εἶναι **παράλογον** τὸ δέχεσθαι Πατέρα ἀναρχον χωρὶς Υἱοῦ συνανάρχου»! Ὁ ἐστὶ, ἐπειδὴ παράλογον (κατὰ τὴν λογικὴν ταύτην) τὸ δέχεσθαι ἄϊδιον, ἀναρχον Δημιουργόν χωρὶς δημιουργίας, ἀνάγκη πᾶσα νὰ πιστεύσωμεν καὶ δεχθῶμεν καὶ δημιουργίαν καὶ ὕλην ἄϊδιον καὶ ἀναρχον, διότι ὁ Θεὸς δὲν ἐγένετο ἐν χρόνῳ Δημιουργός, καθότι τὸ τοιοῦτο θὰ ἐσήμενεν ὅτι «ὑπόκειται εἰς χρονικὰς μεταβολάς»! Ὁ δυσπιστῶν εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς τοιαύτης λογικῆς καὶ τῶν ἐξαγομμένων αὐτῆς, ἄς τὴν ἴδῃ εἰς τὸν «Ἄστέρα», Ἀρθ. 723. Ἡ τοιαύτη λογικὴ ἐπίσης δύναται νὰ ἀρῆται ἐπιχειρήματα ἐκ τοῦ ρητοῦ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος», καὶ νὰ συμπεραίνῃ ὡς λογικὸν τὸ ὅτι «ἐὰν δὲν ἦτο ἀναρχος καὶ ἀνάγκη θὰ ἔγραφεν ὁ Θεόπνευστος συγγραφεὺς «ἐν ἀρχῇ ἐγένετο ὁ Λόγος», καὶ Θεὸς ἐγένετο ὁ Λόγος».

Ἄλλ' ἡ λογικὴ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ μαρτυρεῖ καταφανῶς ὅτι σκοπὸς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ δὲν ἦτο νὰ πραγματευθῆ περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως ἢ γενέσεως τοῦ Λόγου, ἀλλὰ ἀπλῶς περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ (τῆς Δημιουργίας) ὑπάρξεώς Του. ἩΝ, ὑπῆρχε. Περὶ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν εἰς Παροιμ. η' 22, ἐνθα διακηρύττει: «Ὁ Ἰεχωβά μὲ ἀπέκτησε, μὲ ἐμόρφωσε» (Ἐβρ. πρωτότυπ. **Κανάχ**, ὡς εἰς Ψαλμ. ρλθ' . 13, ἐνθα τῆς ἰδίας λέξεως **Κανάχ**, ἐμόρφωσε, γίνεται χρῆσις), ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ὁδῶν Αὐτοῦ ἐγεννήθην πρὶν τὰ ὄρη θεμελιωθῶσι· μὲ ἔχρισεν ἀπ' ἀρχῆς πρὸ τοῦ αἰῶνος». Ὅλα δὲ ταῦτα ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν ἄλλην αὐτοῦ διακήρυξιν εἰς Ἀποκλ. γ' . 4. «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ».

Γεγονὸς βον. Τῆς λογικῆς τοῦ ἀθετεῖν καὶ παρεξηγεῖν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, χάριν τῶν ἀνθρωπίνων ἐνταλμάτων, ἴδιον εἶναι νὰ παραβλέπῃ καὶ σιωπηλῶς ὑπεκφεύγῃ πᾶν ὅτι ἐκ τῶν Γραφῶν ἐλέγχει καὶ ἀνατρέπει ταῦτα. Ἐτερον γεγονὸς

μαρτυροῦν τοῦτο εἶνε τὰ ἐξῆς: Ἐνῶ περὶ τοῦ ἔδαφ. Α' Ἰωάν. ε'. 20 λέγει ὅτι εἶναι «χωρίον σαφέστατον, καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ἐρμηνευθῆ ἄλλως ἢ ὡς ἔχει», δὲν μᾶς λέγει ὁμως καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον, ἡ φράσις «Ἐν τῷ Υἱῷ» ἦτις πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Κ. Διαθήκης μεταφράζεται «διὰ τοῦ Υἱοῦ» παράδειγμα: Ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα—δι' αὐτοῦ ἐκτίσθησαν τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε—τὰ πάντα δι' αὐτοῦ συντηροῦνται (Κολοσ. α' 16), καὶ τόσα ἄλλα χωρία, τὰ ὁποῖα παρεθέσαμεν ὡς παραδείγματα εἰς σελ. 12 τοῦ Β'. Τεύχος, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ πρόθεσις ἘΝ, μεταφράζεται εἰς 160 μέρη ΔΙΑ, διατι δὲν πρέπει νὰ ἐννοηθῆ «διὰ τοῦ Υἱοῦ» ὡς μεταφράζεται παρ' ἄλλων κριτικῶν ἐκδοτῶν τοῦ Ἑλλην. Κειμένου, ἀλλὰ «ἐν τῷ Υἱῷ». Διατι παντοῦ ἡ φράσις «ἐν τῷ Υἱῷ» νὰ ἐρμηνεύηται καὶ μεταφράζηται ἐν τῇ Νεοελληνικῇ μεταφράσει,—ὀρθῶς ἄλλως τε,—«διὰ τοῦ Υἱοῦ», καὶ ἔδῳ νὰ μὴ «δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ ἄλλως ἢ ὡς ἔχει». Πασιδήλως μόνον τὸ συμφέρον τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων καὶ ἐνταλμάτων δύναται νὰ προβάλλῃ τοῦτο ὡς λογικὴν ἀξίωσιν ὅτι δὲν πρέπει, ἐναντίον τῆς φωνῆς αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ γεγονότων, καὶ τὸ συμφέρον αὐτὸ ἐπέβαλε τὴν ἐφ' ὄλων τῶν ρητῶν Γραφικῶν ἀντιρρήσεων κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπινοιῶν σιωπηλὴν ὑπεκφυγὴν. Ἡμεῖς, ἐν τούτοις, θεωροῦμεν περιφανῆ ἱκανοποίησιν τῆς ἀληθείας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ τὴν σιωπὴν ταύτην, ὡς ἀκουσίαν ὁμολογίαν τῆς δυνάμεώς της ἐκ μέρους αὐτῶν τῶν ἀντιλεγόντων κατ' αὐτῆς. Ἄν δὲ ἀδικοῦμεν αὐτοὺς εἰς τοῦτο ἐπαφιέμεθα εἰς τὴν κρίσιν τῶν θελόντων νὰ κρίνωσι μετὰ σαφῆ συμπαραβολὴν τῶν ὄσων ἀνωτέρω ὑποδεικνύομεν.

ΤΟ ΜΗ ΚΑΛΩΣ ΛΕΓΕΙΝ.

Παγίς εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ λαλή προπετῶς περὶ ἱερῶν, καὶ μετὰ τὰς εὐχὰς νὰ σκέπτηται. Παρ. κ'. 25.

Ἄλλ' ἂν ρηταὶ ἐπιταγαὶ καὶ δηλώσεις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι πέρας πάσης ἀντιλογίας μεταξὺ τῶν εἰλικρινῶς τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ ἐκζητούντων, αἱ κατὰ ρητῶν αὐτοῦ ἀποφάνσεων ἀντιρρήσεις καὶ εἰρωνεῖαι προδίδουσιν ἐλάχιστον σεβασμὸν πρὸς τοὺς θείους χρησμούς, καὶ ἰσχυρὰν παρίδουσιν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους διδασκαλίας. (Παροιμ. κ'. 25. κθ'. 25). Ἡ Γραφὴ διατόρως διακηρύττει ὅτι «ὁ Θεὸς ἔκτισε τὰ πάντα διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Κολοσ. α'. 16 Ἐφεσ. γ'. 9. Ἰωάν. α'. 3. Ἐβρ. α', 2) Ὁ κ. Ξ. Π. Μ. ἀντιλέγει ἐν τῷ «Ἀστέρει» κατὰ τῆς Γραφῆς, εἰρωνικῶς, λέγων, «Δύναται ἄλλος τις νὰ ἦ δημιουργὸς πλὴν τοῦ Ἐνὸς Θεοῦ; ἢ ὁ ἀνώτερος Θεὸς (ὁ Πατὴρ) εἶχεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας καὶ συνεργείας τοῦ κατωτέρου Θεοῦ (τοῦ Υἱοῦ) ἵνα δημιουργήσῃ; καὶ πῶς ὁ Ἰεχωβά (ὅστις θεωρεῖται ὁ μεγαλειότερος Θεός), οἰκειοποιεῖται τὸ ἔργον τοῦ μικροτέρου ἐν Ἰὼβ λη'. 1—4» Ταῦτα δὲ ἀντιλέγων φαντάζεται ὅτι εἰρωνεύεται διακηρύξεις ἀνθρώπων.

Ἄλλ' ἐρωτῶμεν αὐτόν, πῶς, ἐνῶ ὁ Ἰεχωβά εἶναι ὁ ἐξαγαγὼν τὸν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου (Ἐξοδ. κ' 21) λέγεται, ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἐξήγαγε τὸν Ἰσραὴλ;. (Ἐξοδ. λβ' 1) Ἡ, πῶς, ἐνῶ ὁ κατασκευάσας τὴν σκηνὴν ἦν ὁ Βεσελεὴλ (Ἐξοδ. λστ'. 1), ἢ κατασκευὴ αὐτῆς ἀποδίδεται εἰς τὸν Μωϋσῆν (Πράξ. ζ'. 44 Ἐβρ. η'. 4.); Ἐν μικρὸν παιδίον δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο, ὅτι ὁ Μωϋσῆς κατεσκεύασε τὴν Σκηνὴν διὰ τοῦ Βεσελεὴλ, πλὴν ὁθέντος πνεύματος, θείας σοφίας, συνέσεως

καὶ ἐπιστήμης. Οὕτως ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν κόσμον διὰ τοῦ Μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου, ἐν τῷ ὁποίῳ οἰκεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος (θείας δυνάμεως σοφίας καὶ συνέσεως). — Ἦσα. ια΄. 2 Παροιμ. η΄. 22, 30.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους, ἔχουσιν αἱ λέξεις τῆς Γραφῆς σημασίαν τινά, ἐννοοῦσαι ὅ,τι λέγουσι, καὶ λέγονσαι ὅ,τι ἐννοοῦσιν, ἢ εἶναι γριφολογίαι, ὡς οἱ σημερινοὶ διδάσκαλοι ἐπιμένουσι, καὶ καλὰ καὶ σώ,ει, νὰ τὰς παραστήσωσι; Ποῦ ἠκούσθη ὅτι, λέγουσα ἡ Γραφή διὰ τοῦ Υἱοῦ, ἐννοεῖ ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι Αὐτὸς ὁ Πατήρ, ἢ, κατὰ τὴν γριφολογίαν τῶν ἐν λόγῳ διδασκάλων, ὁ Πατήρ ἔκτισε τὸν κόσμον διὰ τοῦ μέσου τοῦ Πατρὸς τ.ἔ., διὰ μέσου Ἐαυτοῦ! ἀποκαλοῦντος Ἐαυτὸν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ Υἱόν!! Αἱ λέξεις αὗται Πατήρ καὶ Υἱὸς ὑπεμφαινοῦσι διαφορὰν, καὶ ἀναιροῦσι ριζήδον τὴν ιδέαν τῆς προσωπικῆς ταυτότητος καὶ ἐνότητος· διότι Πατήρ σημαίνει ζωοδότης: ἐνῷ Υἱὸς σημαίνει τὸν λαβόντα τὴν ζωὴν παρ' ἄλλον. Αὕτη δὲ εἶναι καὶ ἡ διακήρυξις αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ (Ἰωάν. ε΄. 26), ὅτι ὁ Πατήρ εἶναι μεγαλειτέρος του Ἰωάν. ιδ΄. 28), καὶ ὅτι ὁ Πατήρ ὑπερέψωσεν αὐτὸν εἰς ἴσην τιμὴν καὶ δόξαν διὰ τὴν ταπείνωσιν καὶ ὑπακοήν Αὐτοῦ. *

* Τὴν αὐτὴν ὁμόφωνον τῶν Γραφῶν μαρτυρίαν ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ ἐν Φιλιπ. β΄. 6 διακήρυξις τοῦ Παύλου, ἣτις εἶναι ριζικὴ ἀνατροπὴ τῆς ἀντιγραφικῆς θεωρίας ὅτι ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον, καὶ ὅτι τρία πρόσωπα, ἴσα τὴν δύναμιν, ἀποτελοῦσι μυστηριωδῶς ἓνα Θεὸν κλπ. Οἱ λόγοι τοῦ Παύλου εἰσὶν οἱ ἑξῆς: «Τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων (πνευματικὴ ὕπαρξις, ὡς ὁ Θεὸς) οὐχ' ἄρπαγμὸν ἠγῆσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν» δηλ. δὲν ἐμελέτησεν ἄρπαγὴν, δὲν ἐσκέφθη νὰ γείνη ἴσος πρὸς τὸν Θεὸν δι' ἄρπαγῆς, ὡς ὁ Σατανᾶς (Ἦσα. ιδ΄. 12—14). Ὅτι δὲ ἡ πολιτεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀντιπαραβάλλεται ὑπὸ τοῦ Παύλου πρὸς τὴν τοῦ Σατανᾶ, εἶναι κατάδηλον ἐκ τοῦ ὅλου εἰρμού τοῦ κειμένου, ἐν τε τοῖς προηγουμένοις καὶ τοῖς ἐπομένοις. «Μηδὲν (πρῶτοντες) κατ' ἐριθείαν (ἀντιζήλιαν) μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν», ἅτινα ἦσαν τὰ ἐλατήρια τοῦ Σατανᾶ, ἐπιθυμήσαντος νὰ γείνη ἴσο· τῷ Θεῷ δι' ἄρπαγμῶ· ἀλλὰ ἐν ὑμῖν (τοῖς Χριστιανοῖς) ἔστω τὸ φρόνημα τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐκένωσεν καὶ ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου κλπ. Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Παύλου πασιδῆλως ἀντίκεινται ἀδιאלάκτως πρὸς τὴν διδασκαλίαν ὅτι ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, καὶ ὅτι τρία πρόσωπα, ἴσα

Ἄλλ' οἱ συγῆγοροι τῆς ἀντιγραφικῆς ταύτης διδασκαλίας ὡς μόνην ἀπάντησιν καὶ ὑπόδειξιν τοῦ ποῦ τῶν Γραφῶν διδάσκονται αἱ τοιαῦται παραδοξολογίαι, καὶ ὡς μόνην ἐξήγησιν ἣν δύνανται νὰ δόσωσιν, ἔχουσιν ὅτι τοῦτο «εἶναι μέγα μυστήριον ἀποκαλυφθὲν», ἀνεπίδεκτον κατανοήσεως ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· χωρὶς νὰ δύνωνται νὰ παραθέσωσιν ἐν κἂν ρητὸν ἐκ τῶν Γραφῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ ἀποκαλύπτηται ὅτι Πατὴρ καὶ Υἱὸς εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ὑπὸ δύο ὀνόματα! Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ οἱ καπνοὶ τῶν ἀνθρωπίνων αὐτῶν ἐπινοιῶν ἐπεσκότισαν τὴν διάνοιαν, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ διῶδωσι τόσον καταφανῆ χωρία τῶν Γραφῶν, νὰ ἀντιφάσκωσιν μὲν ἀναφανδὸν πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλὰ νὰ ἀντιφάσκωσι καὶ ἀναιροῦσι καὶ ἑαυτοὺς ἀκόμη, ἄλλα μὲν λέγοντες ὅτι πιστεύουσι, καὶ ἄλλα διὰ τοῦ στόματος αὐτῶν ὁμολογοῦντες, καὶ ἀποδεικνύοντες οὕτως ὅτι οὐσιωδῶς δὲν τὰ πιστεύουσι· διότι ὅλοι προσεύχονται εἰς τὸν Πατέρα «ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ», χάριν τοῦ μονογενοῦς Του Υἱοῦ» κλπ., ἀγαγνωρίζοντες καὶ οὕτω τὸ γεγονὸς ὅτι οὗτοι εἶναι δύο κεχωρισμένα πρόσωπα, καὶ οὐχὶ ἓν, ὡς ἄλλοτε μυστικιστικῶς ἐπαγγέλλονται.

Τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν ὅτι ὁ
 Ὁ Ψαλμὸς ρβ'. Ἰεχωβᾶ ἔκτισε τὸν κόσμον διὰ τοῦ Υἱοῦ
 Αὐτοῦ διακηρύττει καὶ ὁ ρβ'. Ψαλμὸς,
 τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ε.Π.Μ. οἰκτιρῶς παρανοεῖ, καὶ οἰκτιρότερον
 παραμορφοῖ τὸ ἔξοχον αὐτοῦ κάλλος, προσάγων αὐτὸν ὡς
 ἀπόδειξιν δηθὲν ὅτι ὁ Ἰεχωβᾶ καὶ ὁ Υἱὸς εἶναι ἐν καὶ τὸ
 αὐτὸ πρόσωπον!

Ἐκ τῆς ἐπικεφαλίδος τοῦ Ψαλμοῦ ὅτι εἶναι «Προσευχὴ
 τὴν δύναμιν, ἀποτελοῦσιν ἓνα Θεόν· διότι ἂν ἦτο ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσω-
 πον, πῶς θὰ ἐνηργεῖτο ὁ ἀρπαγμὸς, καὶ ἀπὸ τίνος! ἂν δὲ εἶναι δύο πρό-
 ὄσωπα μυστηριωδῶς ἴσα, ποία ἰσότης ἦτο δυνατὸν νὰ ἀρπαγῇ, καὶ
 τὴν ὁποίαν δὲν ἐσκέφθη ὁ Κύριος ἡμῶν; Ἡ Γραφή εἶναι τόσον σαφῆς
 εἰς τὰς διακηρύξεις αὐτῆς, ἀλλ' αἱ ἀνθρώπινοι πλάνα ὑπνώτισαν δυστυ-
 χῶς ἐπὶ τοσοῦτον τὴν διάνοιαν τῶν ὁπαδῶν των, ὥστε νὰ φαντάζονται
 οὗτοι καὶ ἐφευρίσκωσι μυστηριώδη, ἐνθα δεσπόζει πλήρης λογικότης
 καὶ ἐνάργεια.

τοῦ τεθλιμμένου (παραβαλ. Ἑσα. γγ'. 7), ὅταν ἀδημονῇ (παραβαλ. Ματθ. κοί'. 37.) καὶ ἐκχέῃ τὸ παράπονον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Ἰεχωβά (παραβλ. Ἑβρ. ε'. 7), γίνεται καταγανὲς ὅτι ὁ Ψαλμὸς οὗτος εἶναι προφητικὴ ἐκθεσις τοῦ πνεύματος τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῇ θλίψει αὐτοῦ, εἰς τὸν κῆριον τῆς Γεθσημανῆ. Ἀπὸ τοῦ Ἰου ἑδαφίου μέχρι τοῦ 24 ὁ τεθλιμμένος ἡμῶν Σωτὴρ προσεύχεται εἰς τὸν Πατέρα Ἰεχωβά νὰ σώσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ θανάτου (Ἑβρ. ε'. 7). «Ἐγὼ εἶπα· μὴ μὲ ἀρπάξῃς Θεέ μου, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡμερῶν μου» (Ἑδαφ. 24). Ὡς ἀπάντησις δὲ εἰς τὴν εἰσακουσθεῖσαν προσευχὴν του ἐκ μέρους τοῦ Ἰεχωβά, εἶναι τὰ ἑδαφ. 25—27, δι' ὧν ὁ Οὐράνιος Πατὴρ ἐνίσχυσεν αὐτὸν (Λουκ. κβ'. 43): «Καὶ ἀρχὰς (οὐ Κύριε, ἔλλειπον ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ) τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἶναι οἱ Οὐρανοί. Αὐτοὶ θέλουσιν ἀπολεσθῆ, σὺ δὲ διαμένεις κλπ.» Τὰ χωρία ταῦτα, ὡς λεχθέντα ἐκ μέρους τοῦ Πατρὸς πρὸς τὸν Υἱόν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα, ἐξ ἄλλων Ψαλμῶν, τὰ ὁποῖα προσάγει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸ α'. κεφ. τῆς πρὸς Ἑβραίους, προσάγονται εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπείρως ὑπέρτερος ἀγγέλων καὶ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, δευτέρος μετὰ τὸν Πατέρα κατὰ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν, δι' ὧν ἐτίμησεν Αὐτὸν ὁ Πατὴρ, καὶ οὐχ εἰς ἀπόδειξιν προσωπικῆς ταυτότητος, ἣν οὐδέποτε ἐφαντάσθησαν οἱ ἀπόστολοι.

Αὐταὶ εἶναι τόσον ἐναργεῖς καὶ ἀπλούσταται ἀλήθειαι τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὥστε μόνον ἢ προκατάληψις ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων παραδόσεων ἀδυνατεῖ νὰ ἴδῃ καὶ ἀποτολμᾷ ὅπως ἐνσπείρῃ τὴν δυσπιστίαν, παριστῶσα ἡμᾶς ὡς κηρύττιον Θεὸν μεγαλειότερον καὶ Θεὸν μικρότερον—μηδὲ ὅπως διακρίνουσα τὴν ἐννοια τῆς λέξεως «Θεός»—ἐνῶ ἡμεῖς κατ' ἐπανάληψιν ἐπεστήσαμεν αὐτῶν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς διακρίσεως τῶν Γραφῶν, καθ' ἧς καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν, ὅτι «**Ἡμῖν εἷς Θεός, ὁ Πατὴρ, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός** (Α'. Κορθ. η'. 6)· ὅτι «κεφαλὴ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός» (αὐτόθι ια'. 3), «Ὁν ὀνομάζει Θεὸν του καὶ Θεὸν ἡμῶν, κατ' ἐπανάληψιν δ' ἀπεδείξαμεν αὐτοῖς ἐκ τῶν Γραφῶν ὅτι,

τοῦ ὀνόματος Θεός ἀποδιδόμενου εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν, δὲν ἐπεται ἐκ τούτου ὅτι ὁ Υἱὸς ἐξάπατος εἶναι Αὐτὸς ὁ Πατήρ.

Αἱ Γραφαὶ μαρτυροῦσιν
 Οὐαὶ εἰς τὸν ἀντιμαχόμενον ὅτι ὁ Πατήρ ὑπερύψωσε
 εἰς τὸν Ποιτὴν αὐτοῦ. τὸν ἀγαπητὸν Αὐτοῦ Υἱὸν
 εἰς τιμὴν καὶ δόξαν ἴσην
 πρὸς τὴν αὐτοῦ: «Ἴνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν κα-
 θὼς τιμῶσι τὸν Πατέρα» (Ἰωάν. ε' 23) ὅτι ὁ Θεὸς ἀνέ-
 στησεν αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν δόξαν ταύτην, ἵνα,
 πιστεύοντες εἰς Αὐτόν, πιστεύωμεν δι' αὐτοῦ εἰς τὸν Θεόν,
 καὶ εἰς Αὐτὸν νὰ εἶναι ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν (Α. Πέτρο.
 α'. 21) ὅτι ὁ μὴ πιστεύων, μὴ δεχόμενος καὶ μὴ τιμῶν
 Αὐτόν, δὲν πιστεύει, δὲν δέχεται καὶ δὲν τιμᾷ τὸν Ἀποστεί-
 λαντα Αὐτὸν Πατέρα (Μαρκ. θ'. 27. Ἰωάν. ε'. 23, ιβ'. 44,
 45 Α. Ἰωάν. β'. 23). Ὅτι ὁ Θεὸς Κύριον καὶ Χριστὸν (Κε-
 χρισμένον) ἔκαμε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ Ἰησοῦν (Πράξ. β'. 36).
 Οὕτω δὲ βλέπομεν τὴν τε ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ὁποῖαν ἐν δόξῃ, καὶ
 τοὺς λοιποὺς τῶν ἁγίων αὐτοῦ συμβολικῶς εἰκονιζομένους ὡς
 τιμῶντας καὶ προσκυνοῦντας Αὐτὸν μετὰ τοῦ Πατρὸς (Ἀποκλ.
 ε'. 8—14 στ'. 16, ζ'. 9, 10). «Ὅταν δὲ πάλιν (δευτέραν
 φορὰν) εἰσαγάγῃ (ὁ Πατήρ) τὸν πρωτότοκον (τὸν Υἱόν)
 εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει: «Καὶ ἄς προσκυνήσωσιν εἰς Αὐ-
 τὸν πάντες οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ (Ἐβρ. α'. 1). Ὅταν λοιπὸν
 τοῦτο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦτο τὸ πρόσταγμα
 περὶ τοῦ Ἀγαπητοῦ Αὐτοῦ Υἱοῦ, εἰς τίνα ἐδόθη τὸ δικαίωμα
 τῆς εἰς τοῦτο ἀντιλογίας καὶ ἀμφισβητήσεως τῆς ἀξίας τοῦ
 Υἱοῦ ὡς λατρευτοῦ καὶ προσκυνητοῦ, ἂν δὲν εἶναι ἄναρχος;
 Ἡ Γραφή διακηρύττει ὅτι ὁ Υἱὸς ἐγεννήθη ἐν χρόνῳ (Ψαλμ.
 β'. 7. Παροιμ. η', 22—31) καὶ ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ κτίστης
 τοῦ σύμπαντος καὶ ἡμῶν αὐτῶν. Καὶ ὁμως ἡ ὑπερήφανος
 ἀνθρωπίνη καρδιά, μεθύουσα ἐκ τοῦ ποιηρίου τῆς πλάνης δι'
 οὗ ἡ Βαβυλὼν ἐκέρασε πάντα τὰ ἔθνη (Ἀποκλ. ιη'. 3), ἠν-
 τιλέγει καὶ χαρακτηρίζει «τραγελαφικὸν καὶ τερατώδη τὸν
 συνδοξισμὸν, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπίστου Θεοῦ μετ' Ἐ-
 κείνου», ὃν Αὐτὸς ὁ Ἄπειρος Θεὸς ἀποκαλεῖ γεννηθέντα ἐξ

αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον συνεδόξεσε καὶ ὑπερύψωσε διὰ τὰ κλίνη εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) πᾶν γόνυ, ἐπουρανίων, ἐπιγείων καὶ καταχθονίων (Φιλίπ. β' . 10)· «διότι», λέγει, «ἡ τοιαύτη πίστις, λατρεία καὶ δόξα, θὰ ἦτο πίστις κλπ. εἰς τὸν Κτίστην ἅμα καὶ τὸ κτίσμα», ἂν ὁ Υἱὸς δὲν εἶναι ἐξίσου ἄναρχος ὡς ὁ Πατήρ!» ἀδιάφορον ἂν ὁ Υἱὸς διακηρύττη «ὁ Πατήρ μείζων μου ἔστι» (Ἰωάν. ιδ' . 28)! «Στήτε καὶ θαναμάσατε· ἀναβύησατε καὶ ἀνακράξατε. Οὗτοι μεθύουσιν, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ οἴνου· παραφέρονται, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ σίκερα. Διότι ὁ Κύριος ἐξέχεεν ἐπ' αὐτοὺς πνεῦμα βαθέος ὕπνου, καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν . . . ὥστε πᾶσα ὄρασις εἶναι εἰς αὐτοὺς ὡς λόγια ἐσφραγισμένου βιβλίου . . . ἐπειδὴ μὲ σέβονται, λέγει Κύριος, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντόλματα ἀνθρώπων» (Ἦσα κθ' . 9—13).

Κρίνομεν ὅλως ἀνωφελὲς τὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα καὶ πάλιν τὰ ὅσα ἅπαξ ἐλέχθησαν εἰς ἀναιρέσειν τῶν ἰσχυρισμῶν ὅτι, ἐξ ἑδαφίων τοιούτων οἷα τὰ Ἦσα. θ' . 6, Ἔξοδ. γ' . 14, Ὠσηὲ ιγ' . 4, Ἰερμ. κγ' . 5, 6, κλπ. ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν εἶναι ὁ Ἰεχωβά ἐνσαρκωθεὶς! Τί ταῦτα πάντα ἐννοοῦσιν, ἐν συνοχῇ πρὸς τὸν ὅλον εἰρμόν τοῦ λόγου ἐνθα ταῦτα εὐρίσκονται, καὶ ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῶν Γραφῶν λαμβανόμενα, ὁ διὰ τὴν ἀλήθειαν ἐνδιαφερόμενος ἀναγιώστης δύναται νὰ ἴδῃ εἰς σελ. 49—56 τοῦ Α' τεύχους τῆς ἡμετέρας Ἀπολογίας· ὁ γράφων ἐν τῷ «Ἀστέρι», ἔλλειπει ἄλλων ἀποδείξεων, καὶ ἀντὶ τὰ στήριξεν τὴν γνώμην του, ὅτι τὰ χωρία αὐτὰ διδάσκουσιν ὡς αὐτὸς φαντάζεται, ἀναιρῶν προηγουμένως τὰ περὶ τοῦ ἐναντίου ἐπιχειρήματα, ὡς εἰς τοιαύτας περιστάσεις πάντοτε ἐπιβάλλεται εἰς εἰλικρινεῖς ἐκζητητὰς τῆς ἀληθείας, ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν, κατὰ τὸ σύνθημα αὐτῶν, τὰ ἴδια, μοιρομερῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ταῦτα ἐλέχθησαν, καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου ἀναιρειτικοῦ σχολίου, εἰμὴ διὰ τῶν στερεοτύπων ὑπεκφυγῶν ὅτι «τοῦτο εἶναι ἀλληγορικὴ ἐρμηνεία· ἐκεῖνο δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ ἄλλως ἢ ὡς ἔχει κλπ.» Τὸ διατί; κρίνει περιττὸν νὰ ἐξηγήσῃ, ἀφοῦ τὴν γνώμην του τὴν κρίνει τόσο ἀυθεντικὴν καὶ ἀνωτέραν ὅλων τῶν κατ' αὐτῆς Γραφικῶν

καὶ λογικῶν ἀποδείξεων, καὶ τῶν μαρτυριῶν ἄλλων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, «οὓς οὐδεμιᾶς ἀξιοῦ προσοχῆς», ἐν ὧσφ ταῦτα πάντα ἀντιβαίνουνσιν εἰς τὰς προσφιλεῖς ἀνθρωπίνους παραδόσεις, ὡς κατ' εὐφημισμὸν ἀποκαλεῖ διδασκαλίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἢ μέθοδος αὕτη καίτοι δυναμένη νὰ ἔχη ὡς μόνον κέρδος τὴν ἀφαρπαγὴν καὶ προκατάληψιν τῶν νοθρῶν τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἔρευναν αὐτῆς, ἀποδεικνύει μόνον ἐπὶ πόσον στερεῶν βάσεων στηρίζονται αἱ πεποιθήσεις τῶν θιασωτῶν αὐτῆς, πόσον δὲ καὶ πῶς ἐκζητεῖται καὶ ποθεῖται παρ' αὐτῶν ἡ ἐξακρίβωσις καὶ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας.

Ἴσως θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ προσ-
Γιεχόβα Τσιδκενοῦ θέσωμεν μόνον ἐπὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦ ἐξαγομένου ἐκ τοῦ τελευταίου τῶν ἀνωτέρω χωρίων, δηλ. **Ἰερμ. κγ' 5, 6**, ὅτι δηλ. ὁ Κύριος ἡμῶν εἶναι Αὐτὸς ὁ Ἰεχωβά. Ἐὰν ὁ τίτλος τοῦ Κυρίου ἡμῶν, **Γιεχόβα Τσιδκενοῦ**, εἶναι ἀπόδειξις ὅτι εἶναι Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰεχωβά, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀνάγκη νὰ σκεφθῶμεν διὰ τῆς τοιαύτης λογικῆς καὶ συμπεράνωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς **Ἐκκλησίας**. Διότι, ὁ αὐτὸς προφήτης, εἰς **κεφαλ. λγ', 16**, λέγει ὅτι **Γιεχόβα Τσιδκενοῦ** θέλει εἶσθαι τὸ ὄνομα καὶ τῆς **Ἐκκλησίας** ἐπίσης, τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Καὶ πολὺ συνεπῶς· διότι ἡ Ἐκκλησία ὄχι μόνον εἶναι μέτοχος τῶν παθημάτων τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς Κυρίου διὰ τὴν δικαιοσύνην, «ἀνταναπληροῦσα τὰ ἑσπερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ» (**Κολοσ. α' . 24. Α' . Πέτρ. ε' . 9**), ἀλλ' ἔχει ὡσαύτως ἐπαγγελίαν συμμετοχῆς εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς δόξας, ὡς ἡ σύζυγος εἶναι συμμετοχος εἰς τὰς τιμὰς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου αὐτῆς, ὡς ἤδη ἀκόμη ἡ Ἐκκλησία φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ὡς μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ— **Ἀποκλ. γ' . 12, ιθ' . 7 κα' . 9**.

Ἀφίνομεν κατὰ μέρος τὸ ὅτι διάσημοι Ἑβραῖοι ἀποφαίνονται ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ **Γιεχόβα Τσιδκενοῦ** = ὁ Κύριος ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν, τυγχάνει ἐσφαλμένη **Ὁ Καθηγητῆς**

Ροβέρτος Γιάνγκ (Young) (Πρεσβυτεριανός), ὁ συγγραφεὺς τοῦ περιοπουδάστου Ἀγγλο-Ἑβραϊο-Ἑλληνικοῦ Εὐρευτηρίου τῶν Γραφῶν, μεταφραστὴς δὲ τῶν Γραφῶν κατὰ γράμμα, μεταφράζει αὐτὸ ὡς ἐξῆς: «καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, δι' οὗ ὁ Ἰεχωβά ἀναγγέλλει αὐτόν, **Ἡ Δικαιοσύνη ἡμῶν**». Ἔτεροι δὲ πάλιν ἀναγράφουσιν ὡς ὁρθὴν ἐξήγησιν αὐτοῦ, «**Ἡ Δικαιοσύνη ἡμῶν τοῦ (ἢ ἐκ τοῦ) Ἰεχωβά**», προσάγοντες ἕτερα χωρία, τῶν ὁποίων ἡ ἔννοια ὑποστηρίζει τὴν ἐξήγησιν ταύτην ὡς, π. χ. Γιεχόβα, Γιερεχ Γενσ. κβ' 14=ἡ πρόνοια τοῦ Ἰεχωβά: Γιεχόβα Νισοί=ἡ σημαία τοῦ Ἰεχωβά (Ἔξοδ. ιζ' . 15) Γιεχόβα Σιαλώμ=ἡ εἰρήνη τοῦ Ἰεχωβά (Κριταὶ σι' . 23,24) Γιεχόβα Σιαμμάχ=Τὸ θαῦμα τοῦ Ἰεχωβά (Ἰεζεκὴλ μὴ' 35). Ἡ ἐφαρμογὴ δὲ τῆς προσωνυμίας ταύτης καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶδομεν, εἶναι ἰσχυρὸς λόγος τῆς ἐξηγήσεως ταύτης. Τὴν ἐξήγησιν ταύτην προσεπιβεβαιοῦσι καὶ οἱ λόγοι τοῦ Παύλου: **Ὁ Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ δικαιοσύνη**, (Α' Κορθ. α' 30). Τὸ χωρίον αὐτὸ παραθέτων ὁ κ. Ε.Π.Μ., ὡς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Χριστὸς ὀνομάζεται Ἰεχωβά, ἐπάγεται ὅτι «τοῦτο οὐδεμίαν ἐπιδέχεται διαστροφὴν», χωρὶς νὰ ἐννοῇ ὅτι ὁ ἴδιος τὸ διαστρέφει, διότι, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἣν δίδει, τὸ χωρίον λέγει: ὁ Ἰεχωβά ἐγενήθη ἡμῖν ἀπὸ Ἰεχωβά δικαιοσύνη! ὡς παραβάλλῃ πᾶς τις πάντα ταῦτα, καὶ ὡς κρινῆ περὶ τῆς τοιαύτης λογικῆς χειρίσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου χάριν τῶν ἀνθρώπων διδασκαλιῶν καὶ ἐνταλμάτων.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ.

«Ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας ἀλλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας : αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ» Ρωμ. η' 14—16. — «Καὶ μετὰ ταῦτα ἐκκεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα». — Ἰωήλ β'. 28.

Ὁ κ. Ε. Π. Μ. ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 710 φύλλῳ τοῦ «Ἀστέρος Ἰσχυρίσθη ex cathedra, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης Γραφικῆς ἀποδείξεως, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι πρόσωπον, καὶ εἶναι ἄναρχον, ὡς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός: Ἐν σχέσει πρὸς ταῦτα, εἰς σελ. 12 τοῦ Β'. τεύχους τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν, ἠρωτήσαμεν τὰ ἐξῆς : «παρακαλοῦμεν τοὺς ἀδελφοὺς νὰ μᾶς δείξωσι ποῦ τῶν Γραφῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λέγεται ἄναρχον» ποῦ τῶν Γραφῶν λέγεται πρόσωπον, ἢ προσκυνεῖται ὡς πρόσωπον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ — ἐάν τις τῶν Ἀποστόλων προσεύχηται πού εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς εἰς πρόσωπον», κλπ. Εἰς τὴν ἐρώτησιν καὶ παράκλησιν ἡμῶν ταύτην ὁ κ. Ε. Π. Μ. διὰ πλήρους μὲν σιωπῆς, ὡς καὶ ἐν τοῖς προηγουμένοις, μαρτυρεῖ ὅτι οὐδαμοῦ τῶν Γραφῶν διδάσκειται τὸ ἄναρχον τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ οὐνεπὼς ὅτι εἶναι ἐφευρέσεις τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας καὶ παραδόσεως, τὴν ὁποίαν τόσον πιστῶς θεραπεύει. Πρὸς ἀπόδειξιν ὅμως διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι πρόσωπον, καὶ προσκυνεῖται ὡς πρόσωπον, παραθέτει διάφορα χωρία, τὰ ὁποῖα κατ' αὐτὸν μαρτυροῦσιν ἢ διδάσκουσι τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ προσκυνητὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Πρὶν ὁμως προβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν παρατιθεμένων

χωρίων ἐν τῇ λογικῇ αὐτῶν συνοχῇ καὶ ἁρμονίᾳ, πρὸς τε τὰς λοιπὰς Γραφὰς καὶ τὸν εἰρμὸν τοῦ λόγου ἐνθα ταῦτα ἐρρισκονται, καὶ ἴδωμεν κατὰ πόσον ταῦτα ὑποστηρίζουσι τὴν ὡς εἰρηται διδασκαλίαν, φέρε ἴδωμεν τίνα ὄρισμὸν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ δίδουσι ἡμῖν αἱ Γραφαί :

Ἐν ταῖς Γραφαῖς ἀπαντῶμεν τοὺς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ἐξῆς ὄρισμοὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ», «Τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἁγιωσύνης», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Σωφρονισμοῦ», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ἐλευθερίας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς», «Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῆς Ἐπαγγελίας», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Ηραότητος», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Συνέσεως», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Σοφίας», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Δόξης», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Βουλῆς», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Χάριτος», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Υιοθεσίας», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Προφητείας», κλπ.

Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου αἱ Ἐτερόν τι Πνεῦμα ἐν ἀντιθέσει. Γραφαὶ ἀναφέρουσι πανταχοῦ ἕτερόν τι πνεῦμα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ πνεῦμα, καὶ τὸ ὁποῖον ὀρίζουσι : «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Φόβου», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Δουλείας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Κόσμου», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Πλάνης», «Τὸ Πνεῦμα τῆς Μαντείας», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἀντιχρίστου», «Τὸ Πνεῦμα τοῦ Νυσταγμοῦ» κλπ. Οὐδεὶς βεβαίως θὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι οἱ ἀνωτέρω ὄρισμοὶ εἶναι χαρακτηρισμοὶ τοῦ κακοῦ Πνεύματος—τοῦ πνεύματος, τοῦ φρονήματος, τῆς ἐπιρροῆς, τῆς δυνάμεως καὶ διαθέσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κακοῦ—τοῦ Διαβόλου. Ἐὰν δὲ οἱ ὄρισμοὶ οὗτοι τοῦ κακοῦ πνεύματος, τοῦ πνεύματος ἢ τῆς διαθέσεως τοῦ Σατανᾶ εἶναι περιγραφικοὶ χαρακτηρισμοὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἕτερόν τι πρόσωπον ἢ δευτέρος τις Σατανᾶς, ἐπὶ ποίας λογικῆς ἢ Γραφικῆς βάσεως δυνάμεθα νὰ στηριχθῶμεν ὅπως ἰσχυρισθῶμεν ὅτι οἱ προεκτεθέντες ὄρισμοὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος τοῦ Θεοῦ εἶναι δηλωτικοὶ προσωπικότητος,

τρίτου τινός Θεοῦ, καὶ οὐχὶ περιγραφή τοῦ πνεύματος, τῆς διαθέσεως, τῆς δυνάμεως τοῦ Μόνου Ἀνάρχου Θεοῦ, καὶ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Οὐδεμία ἀπολύτως τοιαύτη βάσις δύναται νὰ εὐρεθῇ ἐν ταῖς Γραφαῖς. Ἀπ' ἐναντίας διακηρύττεται σαφῶς ἐν αὐταῖς ὅτι ἦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς, ὅπερ μειεδόθη εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν· «Πνεῦμα Κυρίου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπ' ἐμὲ (Λουκ. δ' . 18. Ἑσα ξα' . 1. ια' 2, 3, Ἰωάν. γ' 34)· καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο ὀρίζεται Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ» φρόνημα, νοῦς τοῦ Χριστοῦ, κατοικῶν ἐν τοῖς πιστοῖς αὐτοῦ, ὅτινες καὶ λέγονται συμμετοχοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦτο—ἴδε Ψαλμ. με' 7. Ἑβρ. στ' . 4. Α'. Κορθ. β' . 12, 16. Φιλιπ. β' . 5.

Ἄλλ' ἂν πιστεύωμεν ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὁ Νοῦς τοῦ Χριστοῦ, κατοικεῖ εἰς ἑκατοστάδας χιλιάδων ἐκ τῶν εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένων πιστῶν του, ὅτι πάντες οἱ κατ' αὐτὸν βιοῦντες ἔλαβον ἐκ τοῦ πληρώματος τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ ἐν μέτρῳ (Ἰωάν. α' . 16, γ' . 34), τότε πῶς συμβιβάζεται πρὸς ὅλα ταῦτα ἡ ἰδέα τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος; Ὅτι τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα κατοικεῖ εἰς μυριάδας, μᾶλλον ἑκατομμύρια, πιστῶν τοῦ Θεοῦ τέκνων ὡς πρόσωπον, εἶναι τι κοθολοκληρίαν ἀκατάληπτον εἰς τὸν κοινὸν νοῦν καὶ ὀρθὸν λόγον, καὶ ἀναιρεῖ ἄρδην τὴν ἰδέαν τῆς προσωπικότητος· διότι, ἅμα ὡς φαντασθῶμεν τέλειόν τι πρόσωπον διαιρούμενον οὕτως ὥστε νὰ ἐμμένῃ εἰς ἑκατομμύρια ἄλλων προσώπων κατεστρέψαμεν τότε πᾶσαν τοιαύτην προσωπικότητα! Ἄλλ' εὐτυχῶς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ οὐδαμοῦ προβάλλει εἰς πίστιν τοιοῦτους παραλογισμοὺς τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων, ἀλλὰ σαφῶς ἐκθέτει ὅτι τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα εἶναι ὁ νοῦς, τὸ φρόνημα, ἡ ἐπιρροή, ἡ δύναμις, ἡ διάθεσις τοῦ Θεοῦ, ἡμῖς ἐδόθη ἄμετρος εἰς τὸν Υἱόν, καὶ ἦτις μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς Αὐτὸν καὶ εἰς Αὐτὸν ἀφιερωμένους. Τὸ ἀναντίρρητον τῆς ἀληθείας ταύτης καταδείξει ἐπὶ μᾶλλον ἡ ἐξέτασις τῶν ὑπὲρ τῆς προσωπικότητος προσαγομένων χωρίων, εἰς ἣν προβαίνομεν ἤδη :

α' .) Πρώτη ἀπόδειξις τῆς προσωπικότητος προσάγεται ὅτι τὸ «Πνεῦμα ἀποκαλεῖται μὲ ὄνομα προσώ-

που, ὁ «Παράκλητος» (Ἰωάν. ιδ' 16) «Ψλθῶν Ἐκεί-
 νος» (ισι' 8). Τοῦτο ὁμως οὐδεμίαν προσωπικότητα ἀποδει-
 κνύει διότι Ἰον «παράκλητος» εἶναι ἰδιότης, καὶ οὐχὶ πρόσω-
 πον, καὶ σημαίνει παρηγορητής, βοηθός· 2ον διότι ἡ Γραφή
 ἐπίσης ἀποκαλεῖται μὲ ὄνομα προσώπου «ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ»,
 ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πρό-
 σωπον· 3ον πολλαχοῦ τῶν Γραφῶν οὐσιαστικαὶ ἰδιότητες
 προσωποποιῶνται διὰ τῆς χρήσεως ἄντωνυμιῶν, χωρὶς ἐκ
 τούτου νὰ ἐξάγῃται ὅτι αὐταὶ εἶναι πρόσωπα· «Ἡ ἀγάπη οὐ
 ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς.» Οὐ περὶ ἐκείνης (τῆς ἁμαρτίας) λέγω
 κλπ. (Α' Ἰωάν. ε' 16) κλπ. κλπ· 4ον διότι εἰς τὸ αὐτὸ κε-
 φάλαιον (Ἰωάν. ιδ' 17) ἀμέσως μετὰ τὴν λέξιν Παράκλητος,
 Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπεξηγεῖ ὅτι δὲν πρόκειται περὶ προ-
 σώπου, διότι λέγει ὅτι ὁ Παράκλητος εἶναι τὸ «πνεῦμα τῆς
 ἀληθείας» (ὑπερ ἀντιπαραβάλλει πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης)
 τὸ ὁποῖον (ὄχι ὁ ὁποῖος) ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν ὅτι
 οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό· Ὁμοίως ὁ Πέ-
 τρος, (εἰς Πράξ, β' 3), «τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος
 τοῦ Ἁγίου, ἐξέχεε τοῦτο ὃ ἡμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε»·
 ἔνθα παντοῦ ἀποκαλεῖται δι' ἄντωνυμιῶν δηλωτικῶν πράγ-
 ματος ἢ ἰδιότητος. Πλεῖστα ὅσα, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ εἰς
 ἄλλας γλώσσας, προδίδοντα ἐνέργειαν δυνάμεως, ἀποκαλοῦν-
 ται διὰ προσωπικῶν ὀνομάτων, χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ ἐννοῆται
 ὅτι ταῦτα εἶναι πρόσωπα, ὑπὸ τὴν κυρίαν τῆς λέξεως ἔννοιαν·
 ὡς π. χ. ὁ ἥλιος ἢ σελήνη, κλπ.

β.) «Ὅτι ὑπάρχουσι χωρὶς ἀποδίδοντα εἰς
 τὸ Πνεῦμα ἐνέργειαν, ἣτις δύναται ν' ἀποδοῦν ἴσον μόνον εἰς
 πρόσωπον· «εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον» (Πράξ ι' 19, 20),
 «λέγει τὸ Πνεῦμα» (Ἀποκλ. β' 17). «Τὸ Πνεῦμα καθὼς
 βούλεται» (Α' Κορινθ. ιβ' 11) «οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ Πνεῦ-
 μα» — Πράξ. ισι' 7.

Ἐπαξ ἐννοηθέντος ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς
 πιστοῖς του δὲν εἶναι πρόσωπον, ἀλλὰ ὁ ἅγιος νοῦς, ἡ ἐπιγ-
 ροή, ἡ δύναμις καὶ διάθεσις τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτοῖς, ὡς τὸ
 πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἐκ τῶν διαφορῶν ἐν τῇ πείρᾳ τῶν τ-
 κνων τοῦ Θεοῦ περιστατικῶν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τίς γ

τρόπῳ «εἶπε τὸ Πνεῦμα», «λέγει τὸ Πνεῦμα», «ἐμπόδισε τὸ Πνεῦμα» κλπ. Οἱ Ἀπόστολοι πᾶσαν αὐτῶν ἐνέργειαν ἢ διάβημα ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Θεόν, ὀδηγοῦντα αὐτοὺς διὰ τῆς δυνάμεως καὶ ἐμπνεύσεως Αὐτοῦ, διὰ τοῦ Πνεύματός Του, ἣτις ἐπιστοποιεῖτο αὐτοῖς διὰ τῶν τόσων ὑπερφυσικῶν μέσων, τῶν τότε ἐν ἐνεργείᾳ, οἷα ἦσαν ἢ δι' ὄραμάτων ἀποκάλυψις, ἢ διὰ προφητείας, ἢ δι' ἀγγέλων, καὶ τὰ ὅποια πάντα ἐμαρτύρουν ὅτι τὸ εἰς αὐτοὺς γνωριζόμενον ἦν ὁ νοῦς, τὸ πνεῦμα, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ δι' αὐτούς. Οὕτως εἰς τὴν περίστασιν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Παύλου καὶ Βαρνάβα, «εἶπε τὸ Πνεῦμα». Τίνι τρόπῳ; οὐδόλως ἐξηγεῖται· ἀλλ' ἐκ τῆς προσεκτικῆς μελέτης τῆς ἐξιστορήσεως εἰς Πράξ. ιγ'. γίνεται κατάδηλον ὅτι τὸ θέλημα, ὁ νοῦς τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν Βαρνάβαν καὶ Παῦλον, ἐγένετο εἰς ὅλην τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίαν γνωστὸν, εἴτε διὰ τοῦ δώρου τῆς προφητείας, μὲ τὸ ὅποιον ἦσαν πεπρωτισμένοι πέντε ἢ ἕξ τῶν διδασκάλων τῆς, ἢ διὰ τῆς κοινῆς ἀποκαλύψεως παρὰ Κυρίου καὶ τῆς πληροφορίας τῶν καρδιῶν τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Βαρνάβα καὶ Παύλου. Αὐτὸς ὁ Παῦλος ἀναφέρων τὴν κλήσιν του ταύτην εἰς Γαλατ. α'. 1, δηλοῖ ὅτι αὕτη ἐγένετο «οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ Πατρὸς»· μηδὲν λέγων περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς τρίτου ἴσου Θεοῦ. Ἐὰν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἦν πρόσωπον, ἢ ἀποσιώπησις αὐτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀσυμβίβαστος καὶ ἀδικαιολόγητος, πρὸς ὃ, τι ρητῶς λέγεται ἡμῖν εἰς Πράξ. ιγ' 2, «ὅτι εἶπε τὸ Πνεῦμα»· ἀλλ' ὅταν ὀρθῶς ἐννοῶμεν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ἢ ἐπιτροπὴ, ἢ δύναμις, ἢ ἐξουσία, ὁ νοῦς τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, τότε τὰ πάντα εἶναι ἐν πλήρει ἁρμορίᾳ καὶ λογικότητι πρὸς ἄλληλα.

Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον «ἠμπόδισεν αὐτοὺς νὰ κηρύξωσι τὸν λόγον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Βιθυνίαν» (Πράξ. ιστ' 6, 7). Καὶ ἐνταῦθα οὐδὲν λέγεται τίνι τρόπῳ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς πρόσωπον, ἠμπόδισεν αὐτούς. Εἴτε ἐκ τῶν μὴ εὐνοϊκῶν περιστάσεων καὶ ἐμποδίων, εἴτε ἐξ ἀμέσου ἀποκαλύψεως εἰς αὐτοὺς γενόμενης, ἢ βεβαιότητος τῶν δούλων τοῦ Κυρίου ἦν ὅτι δὲν ἦτο

τοῦ Πνεύματος Του, τοῦ Νοός Του, νὰ κηρύξωσι τὸν λόγον ἐκεῖ. Τὸ ἀμέσως δὲ καιωτέρω (εἰς ἔδαφ. 9) ἐκτιθέμενον ὄραμα εἶναι ἀπόδειξις τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὸ Πνεῦμα ἐλάλησε καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς νὰ πορευθῶσιν ἀλλαχού· ὁ δὲ συγγραφεὺς τῶν Πράξεων λέγει ρητῶς ὅτι ἐκ τούτου «συνεβίβασαν», ἐξήγαγον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, — ἔδαφ. 10.

Ὁμοιοτρόπως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐμαρτύρει εἰς πᾶσαι πόλιν, ἔνθεν ὁ Παῦλος διήρχετο μεταβαίνων εἰς Ἱερουσαλήμ, ὅτι τὸν ἀνέμενον δεσμὰ καὶ θλίψεις (Πράξ. κ' . 23). Ἡ ὁμόφωνος ἀποτροπὴ τῶν ἑκασταχοῦ μαθητῶν (κα' . 4), καὶ ἡ συμβολικὴ πρᾶξις τοῦ προφήτου Ἀγάβου (ἔδαφ. 11) ἦτο σαφὴς λαλιὰ τοῦ Πνεύματος, τοῦ νοός, τοῦ θελήματος τοῦ Κυρίου διὰ τὸν Παῦλον. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, δὲν ἐλάλησεν ὡς πρόσωπον, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιρροῆς, τῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἀγίων αὐτοῦ. Οὕτως ἐπίσης ἐξηγεῖται ἡ φράσις τοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ Ἀποκαλύψει β' 7, 17, «λέγει τὸ Πνεῦμα». Ἡ ἐκτάσει γενομένη πρὸς αὐτὸν φανέρωσις τῶν μελλόντων γενέσθαι ἐν σχέσει μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν ὁ νοός, τὸ πνεῦμα, ὁ σκοπὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτὸ, ἡ ἐπιρροή, δύναμις καὶ ἔμπνευσις, ἔγραψε τὰς προφητικὰς ἐκεῖνας ὁράσεις· τὸ Πνεῦμα αὐτὸ λέγει τὰ ἐν αὐταῖς ἐκτιθέμενα, καὶ οὐχὶ τρίτον τι πρόσωπον· διότι αἱ ἀποκαλύψεις αὗται εἶναι τοῦ Θεοῦ, γενόμεναι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ διὰ τρίτου προσώπου· τοῦτέστιν εἶναι τὸ κοινὸν πνεῦμα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ.

«Τὸ Πνεῦμα καθὼς βούλεται (Α' Κορθ. ιβ' 11).
Ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν ὅτι ὁ Κύριος γνωρίζει τὸν νοῦν καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ διὰ διαφόρων μέσων, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο λίαν λογικῶς παρίσταται ὡς λαλοῦν, λέγον, οὕτω καὶ εἰς τὴν περίστασιν τῆς διανομῆς τῶν χαρισμάτων διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου, ἡ ἐκδήλωσις αὕτη τοῦ πνεύματος, τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ διανομῇ ἐνεργοῦσα εἰς ἄλλους ἄλλως, λέγεται ὅτι τὸ «πνεῦμα διανέμει ὡς βούλεται». Ἄλλ' εἶναι τρίτον τι πρόσωπον κευχρισμένον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ ὅπερ βούλεται; ὅχι βεβαίως· διότι καὶ εἰς Ἰωάν. γ' 7 λέγεται ὅτι «τὸ πνεῦμα (ὁ ἄνεμος ὡς δύναμις) ὅπου θε-

λει πνέει»· ἐπειτα ἐκ τοῦ ὅτι λέγεται ὅτι θέλει ἢ βού-
 λεται, ὅτι ὁ ἄνεμος εἶναι ἰδιαιτερόν τι πρόσωπον, καὶ οὐχὶ
 δύναμις τις ; Ἄλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀπεριφράστως λέ-
 γεται ὅτι ὁ ἐνεργῶν καὶ διανέμων τὰ πνευματικὰ χαρίσματα
 ὡς βούλεται εἶναι ὁ Θεός, ἐνεργῶν διὰ τοῦ πνεύμα-
 τος, τῆς δυνάμεώς Του, καὶ οὐχὶ τρίτον τι πρόσωπον ἴδε (Α' Κορθ. ιβ' . 6. Ἑβρ. β' . 4, Β' Κορθ. ι' . 13) καὶ ἡ δωρεὰ
 εἶναι τοῦ Χριστοῦ, δίδοντας ἐκάστῳ κατ' ἀνάλογον μέτρον—
 ὡς βούλεται (Ἐφεσ. δ' 7·)—ἴδε Α' Κορθ. ζ' 7. Ρωμ. ιβ' . 6.

γ' .) Τὰ χωρία «τὰ ἀποδίδοντα εἰς τὸ Πνεῦμα
 Θείας ἰδιότητος», κατὰ τὸν κ. Σ. Π. Μ., παρανοοῦν-
 ται ἐξ ἴσου παρ' αὐτοῦ, ὡς καὶ πάντα τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα
 εἶδομεν μονομερῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ὄλην συνοχὴν τοῦ
 λόγου λαμβανόμενα. Τὸ παρατιθέμενον πρῶτον τοιοῦτον, «διὰ
 πνεύματος αἰωνίου», κατεδείχθη ἐν ἐκτίσει εἰς Ἀπολογ. Β'
 σελ. 13—14, ὅτι σημαίνει ὁ αἰώνιος νοῦς, ἡ αἰωνία πρόθεσις,
 ὁ σκοπὸς ἢ ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἡ
 ἐρμηνεία, ἣν δίδουσιν εἰς αὐτὸ, ὅτι ὁ Υἱὸς παρίσταται ἐξαρ-
 τώμενος ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἰδίαν
 αὐτῶν ἀρχὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα, ὡς πρόσωπον, εἶναι ἴσον πρὸς
 τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν.

Πρὶν δὲ προσαχθῆ τὸ χωρίον αὐτὸ ἐκ νέου, ὡς ἀπόδειξις
 δῆθεν τῆς προσωπικότητος τοῦ Πνεύματος, ὁ γράφας ἐν τῷ
 Ἀστέρι ὤφειλε νὰ ἐλέγξῃ καὶ ἀναιρέσῃ Γραφικῶς τὴν ἐν τῇ
 Ἀπολογία ἡμῶν ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν τοῦ χωρίου, ὡς μὴ σύμ-
 φωνον πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θείου Λόγου. Ἄλλ' ἡ μέθο-
 δος τῆς ὑπεκφυγῆς καὶ παρασιωπήσεως χωρίων ἀναιρούντων
 προσφιλεῖς πλάναις, καὶ καθ' ὧν χωρίων οὐδὲν δύναται ν' ἀν-
 τιλεχθῆ, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ πρῶτον οὐδὲ τὸ τελευταῖον καὶ
 ἐν τούτῳ. Ἰδωμεν ἐν τούτοις τί ἐννοεῖ :

Τὸ πνεῦμα ἐρευνᾷ τὰ πάντα καὶ τὰ βάθη
 τοῦ Θεοῦ (Α' Κορθ. β' . 10). Ἄλλ' ἐν τούτῳ καὶ ἐν
 παιδίον ἀκόμη δύναται νὰ ἴδῃ, ἀγαγινῶσκον κατὰ σειρὰν τὸν
 συλλογισμόν τοῦ ἀποστόλου, ὅτι οὗτος, πραγματευόμενος περὶ
 τῆς μυστηριώδους καὶ ἀποκεκρυμμένης σοφίας τοῦ σχεδίου
 τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποῖαν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος (κό-

σμου) τούτου ἐγνώρισεν, ἐξηγεῖ ἀπλούστατα ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον δύναται νὰ γνωρίσωσι τὴν μυστηριώδη σοφίαν τοῦ θείου σχεδίου, (ἐδαφ. 7) τ. ε. τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ, (ἐδαφ. 10), διότι δὲν ἔχουσι τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, **τὸν νοῦν τοῦ Χριστοῦ** (ἐδαφ. 12, 16): διότι ὅπως οὐδεὶς δύναται νὰ γνωρίζη τὸν νοῦν καὶ τὸ σχέδιον ἐνὸς ἄλλου ἀνθρώπου, εἰμὴ μόνον καθ' ὅσον ταῦτα ἀποκαλύπτονται εἰς αὐτόν, οὕτως οὐδεὶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὸν θείον νοῦν καὶ σχέδιον, ἐὰν μὴ διατελῇ εἰς ἁρμονίαν πρὸς τὸν θείον νοῦν — ἐὰν μὴ λάβῃ τὸ ἅγιον πνεῦμα τοῦ Θεοῦ (ἐδαφ. 11). Πόθεν ἐξ ὄλου τοῦ β'. κεφ. τῆς Α'. πρὸ Κορινθίους δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι ὁ Ἀπόστολος διδάσκει περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ ὡς τρίτου προσώπου, καὶ οὐχὶ ἀπλούστατα περὶ τοῦ πνεύματος, τοῦ νοῦς **τοῦ Κυρίου**, τοῦ νοῦς τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐπὶ λέξει ἀποφαίνεται, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὸ **πνεῦμα τοῦ κόσμου** γίνεται δῆλον, — εἶναι ἐξίσου μυστήριον ὡς τὰ ἀναποκάλυπτα μυστήρια, τὰ ὁποῖα ἄξιοι ὅτι πιστεύει, καὶ καλεῖ καὶ ἄλλους νὰ πιστεύσωσιν, ὁ κ. Σ. Π. Μ.

Ἰδωμεν ἤδη ἐὰν μαρτυρῆται ἡ προσωπικότης τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ τῶν χωρίων «**Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος**» Ματθ. κη'. 19, καὶ ἐκ τοῦ Β. Κορθ. ιγ'. 13. «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἅπαντ' ἃ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἐξηγοῦσι καὶ σαφηνίζουσιν ἄλληλα. Κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος σημαίνει συγκαινωνία, συμμετοχὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὸ ἔχειν τοῦτο κοινὸν πρὸς ἀλλήλους, «κοινωνία τῆς πίστεως» (Φιλημ. 6.), εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, (Α'. Κορθ. α'. 9.) «ἡ κοινωνία τῆς διακονίας» (Β'. Κορθ. η' 4). Πάντα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἰσι συμμετοχοὶ ἢ κοινωνοὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἔχοντες τὸν νοῦν, τὴν ἐπιροήν, τὸ φρόνημα τοῦ Κυρίου, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, καὶ ὡς ζητῶς διακηρύττεται ἐν τῇ Γραφῇ (Ψαλμ. με'. 7 Ἐβρ. σί'. 4.) ὅτι εἰ-

να «μέτοχοι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» ὡς ὁ Αντιρωτῆς» των, ὅστις κέκτηται τὴν ἁγίαν ταύτην ἐπιρροὴν ἄνευ μέτρου (Ψαλμ. με΄. 7 Ἰωάν. γ΄. 34). Ἡ κοινωμία, ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πνεύματος, τῆς ἁγίας αὐτῆς ἐπιρροῆς, τῆς δυνάμεως καὶ φρονήματος, ὅπερ ἔλαβον ἀπὸ Θεοῦ, εὐχεται εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Κορίνθου ὁ Παῦλος νὰ μείνη μετ’ αὐτῶν, ὡς εὐχεται αὐτοῖς νὰ ἔχωσι τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, αἵτινες εἶναι εὐλογίαι ἐξίσου ὅπως καὶ ἡ κοινωμία, ἡ συμμετοχὴ, ἡ μετὰδοσις τοῦ ἁγίου πνεύματος τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς πιστοὺς.

Πάντες οἱ εἰς Χριστὸν γνησίως ἀφιερωμένοι πιστοὶ ἐβαπτίσθησαν διὰ ἐνὸς πνεύματος, ὅπως ἀποτελῶσιν ἓνα σῶμα (Α΄ Κορθ. ιβ΄. 13), διὰ τοῦ πνεύματος ἢ φρονήματος ὅπερ ἦν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, (Φιλιπ. β΄. 5, 8) καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἢ φρόνημα παραγγέλλονται νὰ ἔχωσι, φρονοῦντες ἑαυτοὺς νεκροὺς ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν», «γινόμενοι σύμφυτοι μετ’ αὐτὸν κατὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ θανάτου αὐτοῦ» (Ρωμ. σι΄. 5, 11), καὶ ἐποιοήθησαν ἐν πνεύμα (Α΄ Κορθ. ιβ΄. 13), τοὺς λόγους τοῦ Σωτῆρος καὶ Κυρίου των, οἵτινες εἶναι πνεῦμα καὶ ζῶν (Ἰωάν. σι΄. 63).

Ἡ σημασία ἐπομένως ἢ ἡ ἔννοια ἦν ἔχει τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα τὸ ὁποῖον διέταξεν ὁ Κύριος ἡμῶν νὰ γίνηται «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἶναι ὅτι, ἐν αὐτῷ, πᾶς πιστὸς ὁμολογεῖ συμβολικῶς ὅτι παραδίδει ἑαυτὸν ὀλοσχερῶς εἰς τὸν διὰ τοῦ θανάτου του ἐξαγοράσαντα αὐτὸν Αντιρωτῆν του, (βαπτίζεται εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ) συναποθνήσκων ὡς πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἐγὼ διὰ νὰ περιπατήσῃ εἰς νέαν ζωὴν, τὴν ζωὴν τοῦ Αντιρωτοῦ του, καὶ ἐλπίζει νὰ γείνη ὁμοιος ὡς αὐτός (Α΄ Ἰωάν. γ΄. 2) εἰς τὴν (πρώτην) ἀνάστασιν, τὴν πίστιν εἰς τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐκ τοῦ ὕδατος ἐγέρσεώς του συμβολικῶς ἀνακηρύττει. Οὕτω δὲ δημοσίως καὶ ἐμπράκτως διὰ τοῦ συμβόλου τοῦ ἐν ὕδασι βαπτίσματος ἀνομολογεῖ πίστιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ ὄνομα καὶ διὰ τὴν δόξαν τοῦ Πατρὸς, τοῦ ἀγαπήσαντος αὐτὸν, τοῦ ὁποῖου ὀνομάζεται υἱὸς καὶ κληρονόμος (Ρωμ. η΄. 17): πίστιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ ὄνομα

τοῦ ἀγαπητοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατρὸς καὶ Αντιρωτοῦ του, διὰ τὸν ὁποῖον ζῆ, τοῦ ὁποῖου ὀνομάζεται ἀδελφὸς καὶ συγκληρονόμος (Ρωμ. η΄. 17, 29), καὶ πίσιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου πνεύματος, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐβαπτίσθη, τὸ ὁποῖον ἐποτίσθη, ἵνα κατ' αὐτὸ διοικῆται καὶ ὀδηγῆται (Ρωμ. η. 14), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποῖου πολιτεύεται διάγει καὶ ὀνομάζεται, ὧν «πνευματικός» (Α΄ Κορθ. β. 15) = ἔργων τὸν νοῦν τὸ πνεῦμα, τὸ φρόνημα τοῦ Χριστοῦ—ἴδε καὶ Α΄ Κορθ. γ΄. 1. Γάλτ. σι΄. 1 Α΄ Πέτρο. β΄. 5. ἔνθα οἱ πιστοὶ ὀνομάζονται «πνευματικοί» ὡς ζῶντες κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ οὐχί κατὰ τὴν σάρκα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς διεπομένους ὑπὸ τῆς σαρκὸς, οἵτινες ὀνομάζονται σαρκικοί, ὡς διοικούμενοι ὑπὸ τῆς δυνάμεως, ἐπιτροφῆς ἢ διαθέσεως τῆς σαρκὸς.

Ἐννοοῦσι λοιπὸν οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν οὗτοι ὅτι τὸ ἅγιον πνεῦμα εἶναι πρόσωπον ὡς ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός: Ἰδωμεν α΄) Περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λέγεται ὅτι «ἐξεχύθη ἐφ' ἡμᾶς» (Πράξ. ἀ. 33) «ἐποτίσθημεν αὐτὸ (Α΄ Κορθ. ιβ΄ 13) «κατοικεῖ ἐν ἡμῖν» (αὐτόθι σι΄. 19: γ΄. 16 Ρωμ. η΄. 9, 11) συμμετέχον, συγκοινωνοῦμεν αὐτοῦ, τὰ ὅποια πάντα, ὡς προείπομεν, δὲν δύνανται πρεπόντως τὰ ἔχουσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπὶ προσώπου. β΄. διότι ἡ Γραφή αὐτή, ὡς εἶδομεν, ἐπίσης ἐξηγεῖ ὅτι τὸ πνεῦμα εἶναι ὁ νοῦς, τὸ φρόνημα, ἡ δύναμις, ἡ διάθεσις, ἡ βουλὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ. γ΄. διότι αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, ἀναφέρων περὶ τοῦ προσώπου Ἐαυτοῦ καὶ τοῦ Πατρὸς, οὐδαμοῦ συμπεριλαμβάνει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡς πρόσωπον. «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα (Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ) καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα (Ἰωάν. ιδ΄ 21, 23.) «Σὺ, Πάτερ ἐν ἔμοι κάγω ἐν Σοί (Ἰωάν. ιζ΄ 21) ἐπίσης ἐνταῦθα οὐδεὶς τρίτου προσώπου ἴσον πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν γίνεται μνεία (ὡσαύτως εἰς Α΄. Ἰωάν. α΄. 3) «Ἡ κοινωνία ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ὁ δὲ Παῦλος ὠρισμένως πλέον ἀπεφαίνεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὅτι αὐτὸς καὶ ἡ πρώτη Ἐκκλησία ἐπίστενον περὶ τοῦ ἁγίου

Πνεύματος ὡς τρίτου προσώπου, καὶ Θεοῦ. «**HMIN** (λέγει, τοῖς Χριστιανοῖς) **EIS** **ΘΕΟΣ** **Ο** **ΠΑΤΗΡ**-ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν, **ΚΑΙ** **EIS** **ΚΥΡΙΟΣ** **ΙΗΣΟΥΣ** **ΧΡΙΣΤΟΣ**, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ» (Α, Κορθ. η' . β).

Ἄν οἱ ἀπόστολοι οὗτοι, καὶ οἱ λοιποί, ἐξ ὀνόματος τῶν ὁποίων ἀποφαίνονται, ἐπίστευον περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς προσώπου, θὰ ἔλεγον βεβαίως «καὶ Ἐν Πνεῦμα Ἁγίον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἄναρχον καὶ ἴσον τὴν δύναμιν καὶ δόξαν», ὡς διδάσκουσιν ὅλως ἀντιθέτως πρὸς αὐτὸς οἱ σημερινοὶ διδάσκαλοι. «**Ἄλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις**» αὕτη, ἐπάγεται ἀμέσως μετὰ τ' ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, προλέγων ὅτι τὴν ἀπλουσιτάτην ταύτην ἀλήθειαν καὶ γνῶσιν περὶ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ ἤθελεν ἐπισκοπεῖσαι καὶ παραγκωνίσει ἢ ψευδῶνυμος γνῶσις τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων, εἰς τὰς ὁποίας οἱ πλείστοι ἤθελον ἐκτραπῆ, ὡς βλέπομεν νὰ γίνηται, καὶ ὡς ἀκριβῶς περὶ τῶν ἡμερῶν καὶ καιρῶν τούτων διὰ Πνεύματος Ἁγίου προεφήτευσεν ὅτι ἤθελε συμβῆ. — ἴδε Β'. Τιμόθ. δ' . 3, 4.

«**Τὰ χωρία τὰ ἀποκαλοῦντα τὸ Πνεῦμα Κύριον ἢ Ἰεχωβά**» ἃς μᾶς συγχωρηθῆ νὰ εἴπωμεν ἀπεριφράστως ὅτι εἰρίζονται εἰς τὴν φαντασίαν καὶ μόνον τῶν ἀξιούντων τοιαῦτα φαντασιώδη, καὶ οὐχὶ εἰς τὰς Γραφάς· τὸ χωρίον Β' Κορθ. γ' 18, «**καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος**», ἀπεδείχθη καθαρῶς εἰς Ἀπολογ. τεύχ. Β' σελ. 20, καὶ διὰ τοσοῦτων ἐδαφίων, ὅτι ἀφορᾷ τὸν Κύριον ἡμῶν, ὄντα ἤδη Πνεῦμα, πνευματικὴν ὕπαρξιν· αὐτὸ δὲ τὸ προηγούμενον ἐδάφιον (17) κραυγάζει **Ο ΔΕ ΚΥΡΙΟΣ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΕΣΤΙΝ** καὶ ὄχι ἄλλον ἢ τρίτον πρόσωπον, ὅπερ καλεῖται Πνεῦμα.

Ἄν δὲ τὸ **ὅτι ἐν μὲν τῷ Ἰερεμῆα** λα' 31, λέγεται ὅτι «**Λέγει ὁ Ἰεχωβά** ὅτι ἔρχονται ἡμέραι», ὁ δὲ Παῦλος (Ἐβρ. ι' . 15) λέγει ὅτι μαρτυρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ «**Ἄγον**, ὅτι ἔρχονται ἡμέραι, ἂν τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὸ Πνεῦμα λέγεται Ἰεχωβά, τότε κατὰ τὴν τοιαύτην λογικὴν ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον λέγεται καὶ Δαβὶδ· διότι εἰς Ψαλμ. 46 . 7 ὁ Δαβὶδ λέγει, «**Σήμερον ἐὰν ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ**».

Ἄλλ' εἰς Ἑβρ. γ'. 7 ὁ ἀπόστολος λέγει δι ταῦτα τὰ «**λέγει τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον**» ἄρα, (κατὰ Ε. Π. Μ.), τὸ πνεῦμα λέγεται καὶ Δαβίδ. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη συλλογιστικὴ μέθοδος εἶναι ἀληθῆς παλαισικὴ χρῆσις τῶν Γραφῶν, πρὸς ἀπόδειξιν, δῆθεν, δογματῶν μηδόλως ἐν αὐταῖς διδασκομένων. Ἡ Γραφὴ διακηρύττει ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ στόματος εἴτε τοῦ Δαβίδ, εἴτε τοῦ Ἰερεμία, ἢ ἄλλου προφήτου, καὶ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εἶναι λόγος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου τοῦ Θεοῦ, εἶναι αὐτὸς ὁ νοῦς ἢ πρόθεσις καὶ βουλή τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι πνεῦμα καὶ ζωὴ (Ἰωάν. σί'. 63)· διότι ὅλοι οἱ ἅγιοι ἄνδρες τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ πνεύματος, τῆς δυνάμεως, τῆς ἐμπνεύσεως αὐτοῦ ἐλάλησαν τὸν λόγον Αὐτοῦ (Β. Πέτρ. α'. 21). Ἄλλ' ἡ ἐμπνευσις αὐτῆ δὲν εἶναι ἰδιαιτερόν τι τρίτον πρόσωπον, ἀλλ' ἡ δύναμις καὶ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτοῖς. Ὁ Δαβίδ ὁμολογεῖ τοῦτο περὶ ἑαυτοῦ (Β'. Σαμλ. κγ'. 2) ὁ Ἰερεμίας ὡσαύτως (Ἰερεμ. α'. 9) ὁ Κύριος ἡμῶν ἐπίσης (Ἡσα. ξα' 1). «**Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ἡμῖν πνευμά ἐστιν** Ἰωάν. σί'. 63. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐννοεῖ δι τὸ πνεῦμα τοῦτο, ἢ ἐμπνευσις καὶ παρὰ Θεοῦ δύναμις ἐν αὐτοῖς, ἦτο τρίτον πρόσωπον καὶ τρίτος Θεός.

ε'.) Ὡσαύτως «**χωρὶα ἀπενθύνοντα προσευχὴν εἰς τὸ πνεῦμα**» εἶναι ἐτέρα ἐφεύρεσις τῆς φαντασίας τοῦ γράφοντος, ἵνα μὴ φανῆ δι ἀπορεῖ εἰς ἀπάντησιν νὰ δείξῃ ὅ,τι τοῦ ἐζητήθη. Ὅτι τὸν παρεκαλέσαμεν νὰ μᾶς δείξῃ εἶναι «**ποῦ τῶν Γραφῶν τὸ Πνεῦμα λέγεται ἄναρχον, ποῦ λέγεται πρόσωπον, ἢ προσκυνεῖται ὡς πρόσωπον μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἢ ἂν τις τῶν Ἀποστόλων προσεύχεται πού εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς εἰς πρόσωπον**». Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἀνάρχου οὐδὲ λέξιν ἀνέφερε, διότι οὐδαμοῦ τὸ τοιοῦτον λέγεται· περὶ δὲ τῆς προσωπικότητος, ὅσα ἐν τοῖς προηγουμένοις εἶδομεν πᾶν ἄλλο ἀποδεικνύουσι ἢ τὴν προσωπικότητα τοῦ Πνεύματος. Ἄλλ' ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον προσκυνεῖται, καὶ οἱ Ἀπόστολοι προσηύχοντο εἰς τὸ Πνεῦμα, ἐφανιάσθη ὅτι τὸ χωρὶον Β'. Θεσαλ. γ'. 5, τὸ ὁποῖον λέγει: «**Ὁ δὲ Κύριος κατενθύνει ὑμῶν τὰς**

καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ», καὶ τὸ χωρίον Ἰεζεκ. λζ' . 9. «Ἐλθέ Πνεῦμα», εἶναι ἀπόδειξις ὅτι τὸ Πνεῦμα προσκυνεῖται, καὶ ὅτι ἀπευθύνεται προσευχῇ εἰς τὸ Πνεῦμα! Τίνα λοιπὸν χρεῖαν ἔχομεν ἄλλων μαρτυριῶν ὅτι οἱ τὰ ἐναντία φρονοῦντες εἶναι ἔνοχοι βλασφημίας, καὶ εἶναι Ἀρειανοί!

Ἄλλά, κ. Σ. Μ., πόθεν ἐξάγετε ὅτι «ὁ Κύριος» ἐνταῦθα ἐννοεῖται τὸ Πνεῦμα, καὶ ὄχι κυριολεκτικῶς ὁ Κύριος, ὁ Θεός, ἢ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός; ὁ Ἀπόστολος λέγει εἰς τὰ προηγούμενα χωρία, «ὁ Κύριος στηρίζει καὶ φυλάξει ἡμᾶς», πεποιθάμεν ἐν Κυρίῳ ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος κατευθύνει ἡμῶν τὰς καρδίας» κλπ. Καὶ οὐδεμία ὑπάρχει νόξις περὶ τοῦ Πνεύματος· πόθεν ὑμεῖς τὸ συμπεραίνετε; Ἰσως εἶπητε ὅτι ἐπειδὴ ἡ καρδία δεόν νὰ κατευθυνθῇ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ, ἀνάγκη νὰ ἐπαινίσσεται τρίτον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐνεργήσῃ πρὸς τοῦτο. Ἄλλ' εἶναι ἀσυνήθης τις εὐχὴ ἢ τοιαύτη ἐν τῇ Γραφῇ πρὸς τὸν Θεὸν νὰ κατευθύνῃ τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς Αὐτόν, τὴν ἀγάπην του κλπ.; Ὁ Δαβὶδ προσεύχεται εἰς τὸν Κύριον, λέγων, «Κύριε Θεὲ τοῦ Ἀβραάμ....., κατεύθυνε τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ Σου πρὸς Σὲ» (Α' Χρον. κθ' . 18) μήπως θὰ ἦτο ἄλλο πρόσωπον ὅπερ ἤθιλε κατευθύνει τὴν καρδίαν, καὶ οὐχὶ Αὐτὸς ὁ Ἰεχωβά διὰ τῆς δυνάμεώς του; Μήπως ἐὰν πιστεύωμεν εἰς Αὐτόν καὶ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ δὲν εἶναι ἡ πίστις δῶρον καὶ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ τῆς δυνάμεώς Του; (Ἐφεσ. α' 19. β' 8. Φίλιπ. α' 29. Ἰωάν. σι' 44, 65). Τοιοῦτόν τι εὐχεται ὁ Παῦλος νὰ ἐνεργήσῃ ὁ Κύριος διὰ τῆς δυνάμεώς του εἰς τὰς καρδίας τῶν Θεσσαλονικέων. Ποῦ δὲ φαίνεται εἰς τὴν ἀπλὴν ταύτην εὐχὴν καὶ ἐπιθυμίαν του Παύλου καὶ ἴχνος κἂν προσευχῆς πρὸς τὸ Πνεῦμα, ὡς ὑμεῖς ἀξιοῖτε;

Τὸ δὲ χωρίον τοῦ Ἰεζεκ. λζ' . 9 «Ἐλθέ Πνεῦμα», ἰσχυρίζεσθε σοβαρῶς ἄρα γε ὅτι ἐκεῖ ἐννοεῖται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς ὑμεῖς ἐννοεῖτε αὐτό, ὡς τρίτον πρόσωπον, καὶ ὅτι εἶναι προσευχῇ πρὸς τὸ Πνεῦμα; Ὁ προφήτης διετάχθη νὰ ὁμολήσῃ, νὰ προφητεύσῃ, ὄχι νὰ προσευχηθῇ εἰς τὸ πνεῦμα

(Ἐβρ. ρούαχ), νὰ ἔλθῃ ἐκ τῶν τεσσάρων ρούαχ τῆς γῆς, ἢ ὁποία λέξις μεταφράζεται ἀνέμων εἰς τὴν ἡμετέραν μετάφρασιν, ἢ δὲ πρώτη πνεῦμα, «Ἐλθὲ πνεῦμα». Εἰς ἄλλας ὁμοῦ γλώσσας, καὶ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον, τὸ χωρίον ἐκφέρεται: «ἔλθὲ ρούαχ (ἀνεμε, πνεῦμα ἴδε Ἰωάν. γ'. 8) ἐκ τῶν τεσσάρων ρούαχ (ἀνέμων)» ὅπερ ὑπεμφαίνει πρόσκλησιν πνοῆς καὶ δυνάμεως πρὸς ζωὴν, καὶ οὐχὶ προσευχὴν πρὸς τρίτον τι πρόσωπον.

Τέλος, ὡς ἀπόδειξις τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς τρίτου Θεοῦ, παρατίθενται οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἡμῶν, «πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ δὲ κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται..... οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι» (Ματθ. ιβ'. 31, 32). Ἐκ τῆς ἐννοίας δὲ ἦν ὁ γράφων προσδίδει εἰς τὸ χωρίον, «ὡς σπουδαιότερον πάντων, ὅπερ δέον καλῶς νὰ σταθμίσῃ πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὴν θεότητα τοῦ Παρακλήτου» (ὅτι δηλ. τὸ Πνεῦμα εἶναι τρίτος Θεός, κεχωρισμένος καὶ διακεκριμένος ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ) — ἐξάγεται σαφῶς ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι ἀσυγκρίτως ὑπερέτερα προσωπικότης, παρ' ὅτι εἶναι εἴτε ὁ Πατὴρ εἴτε ὁ Υἱός, ἐὰν εἶναι πρόσωπον· διότι πᾶσα κατ' αὐτοῦ βλασφημία δὲν θέλει συγχωρηθῆ· αὐτὸ εἶναι τὸ πεπλανημένον ἐξαγόμενον τῆς τοιαύτης ἐρμηνείας τοῦ χωρίου. Ἄλλ' ἂν οἱ διδάσκαλοι τῶν τοιούτων ἐπιπολαιότητων ἐνδιεφέροντο ἵνα μὴ παριστῶσι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου των σύγχυσιν καὶ κνκεῶνα, χάριν τῶν ἀντιφαιτικῶν παραδόσεών των, θὰ ἐσκέπτοντο πρότερον πῶς συμβιβάζεται ἡ διδασκαλία των αὐτῇ μὲ τόσας ἄλλας Γραφικὰς διακηρύξεις, ὅτι δηλ. τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ, καὶ συνεπῶς δὲν δύναται νὰ ἦ ὑπέριον αὐτῶν, ἐὰν ὑποθέσωμεν αὐτὸ ὡς πρόσωπον· ὅτι ἡ Γραφή δὲν ἀναγνωρίζει περισσότερον τοῦ Ἐνὸς Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς, καὶ ἐνὸς Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ (Α' Κορθ. η' 6), — καὶ πρὸς ἄλλα χωρία τὰ ὁποῖα, ὡς εἶδομεν, ἀποκλείωσι πᾶσαν ἐν τῇ Γραφῇ ἰδέαν περὶ τοῦ Πνεύματος ὡς τρίτου τινὸς Θεοῦ.

Ἄλλ' ἡ ἐννοια τοῦ χωρίου αὐτοῦ εἶναι φαινοτάτη ὅταν

ἀναγνωσθῆ ἔν συναφείᾳ πρὸς τὸ ὄλον κείμενον, ἔνθα ἀπαντᾷ, καὶ οὐχὶ κεχωρισμένως ὡς λαμβάνεται σκοπίμως. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξήσκει τὴν θεϊαν δύναμιν τοῦ ἁγίου πνεύματος (ἔδαφ. 28), τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ Πατρὸς, θεραπεύων δαιμονιζόμενον· οἱ Φαρισαῖοι τὴν ἀγαθοποιὸν αὐτὴν δύναμιν ἀπέδιδον εἰς ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ, καίτοι ἀναγνωρίζοντες καὶ ὁμολογοῦντες ὅτι ὁ Σατανᾶς, ὡς πονηρὰ δύναμις, ὡς σαπρὸν δένδρον, δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ καλοὺς καρπούς· ἄρα ἡμάρτανον ἔν γνώσει καὶ κατὰ τοῦ φωτός, ἐναντίον τῆς μαρτυρίας τῆς ἰδίας αὐτῶν συνειδήσεως καὶ τῶν πραγμάτων, βλασφημοῦντες τὴν ἁγίαν αὐτὴν δύναμιν, καὶ προδίδοντες ἐκ προθέσεως πονηρὰν καρδίαν καὶ ἐκούσιον ἔν γνώσει ἄρνησιν καὶ βλασφημίαν τῆς ἀληθείας. Τὸ νὰ παρανοήσωσι τὸν ἀόρατον Θεὸν, καὶ αὐτὸν τὸν Κύριον Ἰησοῦν, ἤθελεν εἰσθαι ἐλαφρότερον παράπτωμα, ὡς ἀπορρέον ἐξ ἀγνοίας αὐτῶν. Ἀλλὰ τὸ ἔν γνώσει καὶ ἔν πλήρει φωτὶ ἁμαρτάνειν δὲν θέλει συγχωρηθῆ τοῖς ἀνθρώποις, οὔτε ἔν τῷ παρόντι αἰῶνι, οὔτε ἔν τῷ μέλλοντι, τῷ αἰῶνι τῆς χιλιετοῦς βασιλείας καὶ ἀναστιάσεως πάντων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην στάσιν καὶ διάθεσιν τῆς καρδίας ἀπέναντι αὐταποδείκτων ἀληθειῶν τοῦ θείου λόγου, καθ' ὧν οὐδὲν λογικὸν καὶ Γραφικὸν ἠδυνήθη ἀντιτάξαι, ἠναγκάσθη δὲ ν' ἀντιπαρέλθῃ διὰ πλήρους σιωπῆς καὶ ὑπεκφυγῆς, δέον νὰ ἐπιστήσῃ καλῶς τὴν προσοχὴν του καὶ ὁ γράφων ἔν τῷ « Ἀστέρι », ἵνα μὴ, χάριν τῶν προσφιλῶν αὐτῷ παραδόσεων, παρασιωπῶν καὶ κρατῶν τὴν ἀλήθειαν ἔν ἀδικίᾳ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐτάχθη κῆρυξ καὶ διδάσκαλος τῆς ἀληθείας, καὶ στερῶν αὐτοὺς οὕτω τῆς εἰρήνης, τῆς χαρᾶς καὶ πάσης ἄλλης εὐλογητῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας, — εὗρεθῆ ἔνοχος βλασφημίας κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆς ἁγίας ἐπιρροῆς, τῆς ἁγίας βουλῆς καὶ προθέσεως ἢ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον σχέδιον ἐξαγγέλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ του, καθ' ὧν σκληρυνθεὶς ἀποκαλεῖ αὐτοὺς Ἀρειανούς κλπ.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

ἽΟ ἄνθρωπος ἀποδνήσκει καὶ παρέρχεται
καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκπνέει καὶ ποῦ εἶναι—Ἰώβ
ιδ'. 10.

Ἐπανερχόμενοι ἐκ τρίτου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ψυχῆς καὶ τῶν τυχῶν αὐτῆς, θὰ ἐπεθυμοῦμεν νὰ εἶχομεν τὴν γνώμην τοῦ κ. Σ. Π. Μ. περὶ τοῦ τι εἶνε ἡ ψυχὴ, ὡς ἀναίρεσιν ἐκ τῶν Γραφῶν καὶ τῆς λογικῆς τῶν ὄσων ἡμεῖς ἐν προηγουμένοις ἐξεθέσαμεν ὡς Γραφικὴν διδασκαλίαν, — ὡς ἡμεῖς βλέπομεν ταύτην — περὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἐν τῷ μέλλοντι Ἐντὶ παντὸς τοιοῦτου, τὸ ὁποῖον ἐπεβάλλετο αὐτῷ νὰ πράξῃ, καὶ ἐλέγξῃ ἡμᾶς ὡς πλανωμένους ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔχομεν καὶ πάλιν ἐνώπιόν μας διὰ τοῦ « Ἀστέρος » τὸ μὲν εἰρωνικὰ θαυμαστικά, ἐφ' ὄσων οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντιλέξῃ ὡς Γραφικῶς ἀνυποσιάτων, καὶ ἐνιαχοῦ παραμορφώσεις τῶν παρ' ἡμῶν γραφέντων, ἵνα φανῶμεν ὡς ἀντιφασκόντες, — τὸ δὲ κολοβώσεις ρητῶν, ἀποσιωπήσεις οὐσιωδῶν σημείων, καὶ ὑπεκφυγὰς, ὡς καὶ ἐν τοῖς προηγουμένοις.

Οὕτως, ἡμεῖς εἰς τε τὸ Δον σελ. 27, καὶ εἰς τὸ Βον τεῦχος τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν, σελ. 54—63, διὰ μακρῶν, καὶ διὰ τόσων Γραφικῶν παραθέσεων, εἶπομεν ὅτι ἡ Γραφή ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄντως ψυχῆς, ἀποτελεσθέντος ἐκ σώματος χοῦκοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἐμφυσηθείσης ἀπὸ Θεοῦ πνοῆς, δυνάμεως πρὸς ζωὴν, πνεύματος (ροῦαχ)· οὐδαμοῦ δὲ εἶπομεν ὅτι « τὸ πρόωιστον συστατικὸν εἶναι τὸ σῶμα », ὡς ὁ κ. Σ. Π. Μ. μᾶς παρισιᾷ· εἶπομεν τοῦναντίον τούτου εἰς σελ. 60, ὅτι « τὸ σῶμα δὲν εἶναι ἡ ψυχὴ », διὸ « τὸ σῶμα ἐπῆρξεν ἄψυχον καὶ νεκρὸν, καὶ πάλιν γίνεται τοιοῦτον ». Ὅστις διεπράξαμέν πού λάθος εἰπόντες ὅτι μετὰ « θάνατον ὁ ἄνθρωπος

ὑψίσταται ζῶν καὶ κοιμᾶται», ἀντιφάσκοντες οὕτω πρὸς ὅ,τι ἐπανελημμένως διεκηρύξαμεν καὶ διακηρύττομεν, ὅτι θάνατος ἐννοεῖ **θάνατον, ἐξόντωςιν**. Εἶπομεν μάλιστα ὅπως τοῦναντίον καὶ περὶ τούτου. Εἰς σελ. 58. (Τευχ. Β' .) λέγομεν ρητῶς. « Αἱ Γραφαὶ τὴν ἐν τῷ θανάτῳ κατάστασιν ἐξεκονίζουσι **μεταφορικῶς** διὰ τοῦ ὕπνου . . . Ὁ μεταφορικὸς αὐτὸς ὕπνος, ὁ θάνατος, εἶναι περίοδος ἀπολύτου ἀναισθησίας (Ἐκκλ. θ' . 10), ἢ μᾶλλον περίοδος ἀπολύτου **ἀνυπαρξίας**, ἐξαιρέσει καθ' ὅσον οἱ τεθνηκότες λογίζονται ὡς ὑπάρχοντες ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ », (Λουκ. κ' 38, Ρωμ. δ' . 17). Τώρα, ποῖον κέρδος ἢ εὐχαρίστησιν καρποῦται ὁ κ. **Ξ. Π. Μ.** διαστρέφων ἀπὸ καὶ καταφανῆ γεγονότα, ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν.

Ὅσα εἶπομεν, δὲν τὰ εἶπομεν εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ τὰ ἀρνηθῶμεν τώρα, ἢ εἰς τρόπον ἐπιτρέποντα εἰς τὸν κ. **Ξ. Π. Μ.** νὰ τὰ παριστᾷ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἢ τὸ συμφέρον αὐτῶ· ταῦτα εἶναι γεγραμμένα, ὥστε νὰ δύνηται ὁ τυχὼν νὰ τὰ παραβάλλῃ καὶ ἴδῃ τίς διαπραίττει τοιαῦτα κατ' ἐπανάληψιν « λάθῃ », ἀσύγγνωστα εἰς Χριστιανούς, νὰ παριστᾷ ὡς λεχθέντα ὅσα ποτὲ οὔτε ἐλέχθησαν οὔτε ἐγράφησαν, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι πιστοποιημένα διὰ τόσων Γραφικῶν διακηρύξεων.

Αἱ θεόπνευστοὶ ἐκεῖναι μαρτυρίαι οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν διὰ τὸν κ. **Ξ. Π. Μ.**, πρὸ τῶν ἀναποδείκτων ἀνθρωπίνων παραδόσεων, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πειρᾶται νὰ τὰς **θίξῃ κἄν**, καὶ μᾶς εἶπῃ τί σημαίνουσι τόσαι καὶ τόσαι ρηταὶ διακηρύξεις τῆς Γραφῆς, ἂν δὲν σημαίνωσιν ὅ,τι ἡμεῖς λέγομεν· ἀλλὰ τὰς ὑπερπηδᾷ « εὐχερέστατα », εὐρίσκων αὐτῶς « θανμασιὰς καὶ θανμασιωτέρας, ὡς ὑπερβαινούσας τὰς δυνάμεις τοῦ νὰ τὰς κατανοήσῃ! » Τοῦτο δὲ εἶναι λίαν φυσικόν, « Ἔργον θανμαστὸν καὶ ἐξαισίον παρὰ Κυρίου », ὅστις διακηρύττει ρητῶς ὅτι, εἰς τοὺς διδάσκοντας διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων, αἱ ἄληθειας αὐτοῦ θὰ εἶναι « ὡς λόγια βιβλίου ἐσφραγισμένου », μὴ δυνάμεναι νὰ ἐννοηθῶσι παρ' αὐτῶν (ἴδε Ἦσα. κη' . 9—14), ὡς « λαβύρινθος Μίγως, εἰς ὃν αὐτοὶ δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ περιφέρωνται ». Εἰς ταῦτα ἀνάγκη νὰ κλείσωσι τοὺς

ὄφθαλμοὺς σφικτά, καὶ τὰ ἀντιπαρέλθωσιν ἐν σιωπῇ ἰχθύος· ὅσα δὲ δύνανται νὰ κολοβώσωσιν ἢ παραθέσωσι μεμονωμένα ἀπὸ τῆς ὅλης αὐτῶν συνοχῆς, ταῦτα εἶναι «ἀποκαλύψεις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ σαφέσταται καὶ λογικώταται». Ἴδωμεν δὲ ποῖαι αὐταί.

α.) "Ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι τι χωριστὸν τοῦ σώματος, καὶ ἀκατάστροπτον· ἀπόδειξις: «Μὴ φοβείσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενων ἀποκτεῖναι. . . » ἀλλὰ τὸ χωρίον δὲν τελειώνει ὡς παρατίθεται κεκολωμένον! ἴδου πῶς ἐξακολουθεῖ: «φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ΨΥΧΗΝ καὶ Σῶμα ΑΠΟΛΕΣΑΙ (καταστρέψαι) ἐν τῇ γέννη. (Ματθ. ι' 28)· μαρτυρεῖ τοῦτο τὸ ἀκατάστροπτον τῆς ψυχῆς, ἢ ὅτι ἡ ψυχὴ δύναται νὰ ἀπολεσθῇ, νὰ καταστραφῇ, παρὰ Θεοῦ; Αἱ τοιαῦται δὲ ἐπικαλύψεις καὶ κολοβώσεις ῥητῶν ἀποφάσεων τῶν Γραφῶν ἀποκαλοῦνται ἀποκαλύψεις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ «σαφέσταται καὶ λογικώταται»!

"Ὅσον δ' ἀφορᾷ ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ὅλως τι χωριστὸν τοῦ σώματος, εἰάν τοῦτο ἀποδεικνύεται, κατὰ τὸν κ. Ε. Μ. ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς Μάρκ. η' . 36, 37 καὶ Λουκ. ιβ' . 20., «εἰάν ἄνθρωπος ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ», καὶ, «ταύτην τὴν νόκτα τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ», οἱ λόγοι οὗτοι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην μαρτυροῦσιν ἐξίσου ὅτι τὸ χωριστὸν τοῦτο κείται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐνὸς ἄλλου ἰδιαιτέρου καὶ ἀνωτέρου ἰδιοκίτου, ὅστις δύναται νὰ τὸ **ζημιωθῇ**, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁποῖου δύναται **ν' ἀπαιτηθῇ**: Τίς δ' ὁ κυριάρχης οὗτος τοῦ χωριστοῦ, τῆς ψυχῆς δηλονότι; μήπως εἶναι τὸ σῶμα ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θὰ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν, ἢ ποῖον; ὅστις δὴποτε καὶ ἂν εἶναι, εἶναι τις ὅστις εἶναι λογικόν τι ὑποκείμενον, ἔχων τὴν ψυχὴν ὡς κτῆμα εἰς τὴν διάθεσίν του, καὶ πρὸς ὃν ἀποτείνονται οἱ ἀνωτέρω λόγοι. Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο ποῖον εἶναι, μάτην θὰ τὸ ἀναζητήσῃ εἰς τὸν ὁποῖον δημιουργεῖ ἀδιέξοδον λαβύρινθον τοῦ Μίνωος ὁ κ. Ε. Μ., ὅπως μᾶς τὸ παρουσιάσῃ.

Ἡ Γραφὴ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὅτι εἶναι ἐν τῇ αὐτοπελείᾳ του **ψυχῆ**, **ζῶσα ὑπαρξίς** (νεφέσ. Ἑβρ.)—Πράξ.

β'. 41 ζ'. 13. κζ' 37. Α'. Πέτρο. γ' 20.— Αἱ ἀνθρώπιναί παραδόσεις ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ ὡς ἔχοντος **ψυχὴν**, χωριστὸν τι καὶ ἀόριστον πρᾶγμα, καὶ ἐντεῦθεν ἡ σύγχυσις· διότι καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι ἐν ἰδιαίτερόν τι, νοῦν καὶ λογιζόμενον, καὶ ἕτερόν τι ἡ ψυχὴ **ἣν ἔχει οὗτος**, ὅπερ παράλογον ἀπὸ τε Γραφικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἀπόψεως.

Ἡ ἐν τῇ Γενέσει διδομένη ἐκθεσις δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σαφής: Ὁ Δημιουργὸς ἐμόρφωσε(α) τὸν ὄργανισμὸν ἢ τὸ **σῶμα** αὐτοῦ, (β) μετέδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ **πνεῦμα** τῆς ζωῆς, ἢ τὴν «πνοὴν τῆς ζωῆς», καὶ (γ) τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὑπαρξίς αἰσθητικῆ, **ΨΥΧΗ ΖΩΣΑ**, «καὶ ἔγεινεν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν» (Γενσ. β' 7). Ὡστε ἡ **ΖΩΣΑ ΨΥΧΗ** εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὁλότητί του, καὶ οὐχὶ ἄλλο ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ του.

Ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ φονεύσωσι τὰ σώματά μας, ἀλλ' οὐδὲν ἐξ ὧων οὗτοι δύνανται νὰ πράξωσι δύνανται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν μέλλουσαν ἡμῶν ὑπαρξιν (ψυχὴν), τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει ἐπιναφέρει εἰς τὴν ζωὴν διὰ τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀναστάσεως—τὸν χιλιετῆ αἰῶνα, ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν τῆς λαβούσης χώραν μεγάλης ἀπολυτρώσεως. Αἱ ἀναζήσονται ψυχὰι ἡμῶν θὰ ἔχωσι νέα σώματα (πνευματικὰ ἢ φυσικά—εἰς ἕκαστον σπέρμα τὸ ἴδιον αὐτοῦ εἶδος τοῦ σώματος), καὶ τότε οὐδεὶς θὰ δύνηται νὰ φονεύσῃ, εἰμὴ ὁ Θεός, ὅσους πᾶσαν ἀπειθῆ καὶ παραβάτιδα ψυχὴν θὰ ῥίψῃ εἰς τὴν γέενναν, τὸ πῦρ τοῦ ὀλέθρου, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ—καὶ θὰ ἀπολέσῃ οὕτω ψυχὴν τε καὶ σῶμα.—Ἴδε Ἑσα, ἔστ'. 24, Ἀποκλ. κ'. 14, 15. Πράξ. γ'. 23. Αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τῶν λόγων τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἰς Ματθ. ι', 27. καὶ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀναστάσεως τῶν ἀνθρώπων ἐννοοῦνται πάντα τὰ παρατιθέμενα καὶ περὶ σωτηρίας ἀναφέροντα λοιπὰ ἐδάφια, ἥτις σωτηρία εἶναι ἀπαλλαγὴ καὶ ἐπάνοδος ἀπὸ τῆς καταστάσεως τοῦ θανάτου, τῆς ἀπωλείας τῆς ζωῆς, καὶ ὄχι ἀπὸ τῆς παραλόγου, βλασφημίου καὶ ἀντιγραφικῆς διδασκαλίας ὅτι **ἀπώλεια** καὶ θάνατος σημαίνουσι κακοδαιμονίαν τῆς ψυχῆς ἐν αἰωνίοις βασάνοις!

β'.) Ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν σεσωσμένων εὐθὺς μετὰ θάνατον εἶναι μετὰ τοῦ Θεοῦ» εἶναι ὡσαύτως γέννημα τῆς φαντασίας τοῦ γραφοῦτος ἐν τῷ «Ἀσιέρι», καὶ ἀνθαίρετος περιφρόνησις τῶσαν μεγαλοφώνων διαβεβαιώσεων τοῦ θείου λόγου, αἵτινες τοσάκις ἐτέθησαν πρὸ ὀφθαλμῶν τῶν θιασωτῶν τῶν ἀνθρωπίνων διδασκαλιῶν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τούτων παρῴσαν αὐτοὺς «πνεῦμα τοῦ ὕπνου» δὲν τοὺς ἀφίρει νὰ λάβωσι καὶ ταύτας ὑπ' ὄψιν, διότι ἡ φωνὴ αὐτῶν θὰ διαλύσῃ τὸν ὕπνον, καὶ θὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς συνειδήσεως, ὥστε νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἐπλανῶντο καὶ ἐπλάνων, διδάσκοντες καὶ κηρύττοντες πράγματα ἔχοντα καθ' ἑαυτῶν αὐστηρὰν τὴν Γραφικὴν καταδίκην.

Οὕτω, καθ' ἐπανάληψιν καὶ κόρον τοῖς ἐβοήθη ὅτι αἱ Γραφαὶ διαμαρτύρονται ὅτι «οὐδεὶς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν» (Ἰωάν. γ'. 13), ὅτι διὰ νὰ εἶναι αἱ ψυχαὶ εὐθὺς μετὰ θάνατον μετὰ τοῦ Θεοῦ, δεόν νὰ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀγγέλους, ἀλλ' ἰδίως μὲ τὸν μόνον ἰδόντα καὶ βλέποντα τὸν Θεόν, ὅμοιοι μὲ τὸν Χριστόν, πνευματικαὶ ὑπάρξεις (Α'. Τιμοθ. σί'. 16). Ἀλλὰ αἱ Γραφαὶ λέγουσιν ὅτι οὐδεὶς θὰ εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν Χριστόν πρὶν αὐτὸς φανερωθῆ (Α'. Ἰωάν. γ'. 2. Α'. Κορινθ. ιε'. 42, 48, 49.)· ὅτι οἱ νεκροὶ δὲν αἰνοῦσι τὸν Κύριον (Ψαλμ. σί'. 4, 5. ριε 17 κλπ. κλπ.). Εἰς σελ. 26, 27 Α' τεύχ. Ἀπολογ. κατὰ πλάτος, καὶ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς ὄλην τὴν φωνὴν τοῦ Θείου Λόγου, διασαφίσθη ὅτι τὸ «πάντες ζῶσι τῷ Θεῷ» σαφηνίζεται εὐκρινῶς παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐξηγοῦντος διὰ τοῦτο σημαίνει ὅχι ὅτι οἱ νεκροὶ ζῶσιν, ἀλλ' «ὅτι ἐγείρονται, μέλλουσι νὰ ἐγερωθῶσι» (Λουκ. κ. 37, 37.)· ὅτι ζῶν αἰῶμοι ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός διὰ πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, ἀλλ' αὕτη ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ἀκόμη ἐν ἡμῖν· ὅχι! εἶναι ἐν τῷ Υἱῷ Αὐτοῦ (Α'. Ἰωάν. ε'. 11· Ἐφεσ. β'. 6 ἐν Χριστῷ) ὅτι αὕτη εἶναι κεκρυμμένη ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ θὰ δοθῆ ἡμῖν παρ' αὐτοῦ ὅταν αὐτὸς φανερωθῆ (Κολοσ. γ'. 3)· ὅτι ἤδη ἐσώθημεν τῇ ἐλπίδι (Ρωμ. η'. 24) οὐχὶ πράγματι ἀκόμη (Ἀπολογ. Β'. σελ. 33—34)· ὅτι ὁ Παῦλος δὲν δύναται ν' ἀντιφάσκῃ πρὸς ἑαυτὸν ἐννοῶν ὅτι, ἐπιθυμῶν τὸ ἀναλῦσαι (τὴν ἐπιστρο-

φήν τοῦ Χριστοῦ, παραβ. Λουκ. ιβ' 36), ἐσήμαινεν ὅτι θὰ ἦτο μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἅμα ὡς θὰ ἀπέθνησκεν, ὅλως ἐναντίον καὶ τῆς διακηρύξεως αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν (Ἰωάν. ιδ'. 3). καὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ διαβεβαιώσεων, καθ' ὅς τοῦτο θὰ γείνη μόνον ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος ἡμῶν (Α'. Θεσσαλ. δ'. 17, Φιλιπ. γ' 20 Α' Κορθ. ιε' 52, Ἀπολογ. Α' 31—33). Ἄλλ' οὐδὲν πρὸς αὐτοὺς ἂν διὰ τῶν ἐρμηνειῶν των ἀντιφάσκη ὁ Παῦλος, ἂν παρίσταται πᾶσα ἡ Γραφή ἀντίφασις καὶ κυκεῶν τὰ πάντα πρόειπεν νὰ διαστραφῶσι καὶ προσαρμοσθῶσιν οὕτως ὥστε ν' ἀπηχῶσι τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς τοῦ ψεύδους, τὴν ὁποίαν καὶ οὗτοι ἀπηχοῦσι: «ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθνήσκει» «τῷ ὄντι λέγει ὁ Θεὸς ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτήσασα θὰ ἀποθάνῃ; δὲν θέλετε βεβαίως ἀποθάνει»—Γένεσ. γ'. 4.

Οὕτω, καίτοι ὁ Πέτρος διακηρύττει «ὅτι ὁ Δαβὶδ δὲν ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν» (Πράξ. β' 34), ὁ δὲ Δαβὶδ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι θὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον Κυρίου ὅταν ἐξεγερθῆ (Ψαλμ. ιζ' 15). οὗτοι, καὶ καλὰ καὶ σώνει, μᾶς λέγουσι, εἰς πείσμα ὄλων τούτων, νὰ πιστεύσωμεν τὴν ἰδίαν αὐτῶν θεολογίαν καὶ θεοπνευστίαν, καθ' ἣν «ὁ Δαβὶδ προσελήφθη ἐν δόξῃ εὐθύς μετὰ θάνατον»! Στήτε καὶ θαυμάσατε! πῶς οὗτοι παραφέρονται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ καὶ πείσματος τῆς Βαβυλῶνος, ἐξ οὗ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν (Ἀποκλ. ιδ'. 8: ιζ'. 2), ὥστε νὰ ἀντιλέγωσιν ἀναφαδὸν πλέον κατὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Τὸ αὐτὸ δὲ πείσμα καὶ ἡ ἐπιμονὴ ὠθεῖ τὸν γράφοντα ἐν τῷ «Ἀστέρι» νὰ ἐπαναλαμβάνῃ σιτρεοτύπως, ἐν σχέσει μὲ τὸ ζήτημα τοῦ Ληστοῦ καὶ τοῦ παραδείσου, ὅσα ἐπανελημμένως ἀνηρέθησαν καὶ κατεδείχθησαν οἰκτροὶ πλάναι, μὴ ἐπιτρεπόμεναι νὰ ἐσκομιζῶνται κἄν, καὶ οὐχὶ νὰ ἀναγράφωνται δημοσίως εἰς ἀνοικτὰς σελίδας ἐφημερίδος. Ἡ δημόδης καὶ ἐπιπόλαιος τῶν Γραφῶν ἀντίληψις ἐπλάσε Παράδεισον ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ γράφων ἐν τῷ Ἀστέρι, μηδόλως αἰρόμενος ὑπεράνω τοῦ ἐπιπέδου τούτου τῆς κοινῆς ἐπιπολαιότητος, ἀποκρίνεται εἰς ἐρώτησιν «τίνα παράδεισον ἠγόει ὁ Κύριος», καὶ λέγει, ὅτι ἠγόει τὸν παράδεισον εἰς τὸν ἠρηπάγη ὁ Παῦλος! Ἐκεῖ λέγει μετέβη ἡ ψυχὴ τοῦ ληστοῦ καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν!

Ἄλλὰ δὲν νομίζει ὅτι εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἀποκριθῆ μάλλον τι ἐννοοῦσι τὰ ρητὰ Πραξ. β'. 24, 27, 34, Α' Κορινθ. ιε' 4 Λουκ. κδ'. 46, τὰ βοῶντα τρανῶς ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν κατήλθεν εἰς τὸν θάνατον, εἰς τὸν Ἄδην (Ἦσα. γγ'. 12), καὶ ὅτι δὲν ἐγκατελείφθη ἐκεῖ ὡσπερ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀνέστη ἐκεῖθεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ; καὶ ὅχι ὅτι κατήλθε πάλιν ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἐνθα δὲν εἶχεν οὐδόλως ἀναβῆ (Ἰωάν. κ'. 17); Δὲν ὄφειλλε δὲ ἐκ καθήκοντος νὰ ἀναιρέσῃ ὅσα εἰς σελ. 36 τοῦ Β'. τεύχους διὰ τῶσων ἀποδείξεων μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ παράδεισος, εἰς ὃν ὁ Παῦλος ἠρπάγη, εἶναι ὁ τρίτος οὐρανός, τοῦτέστιν, ὁ νέος οὐρανός καὶ ἡ νέα γῆ, ἥτοι ἡ οἰκουμένη ἢ μέλλουσα (Ἐβρ. β'. 5, Β. Πέτρο, γ'. 13), αὐτὸς ἐκεῖνος, ὃν ὁμοιοτρόπως τῷ Παύλῳ, δι' ὀπτασίας, ἠρπάγη (Ἀποκλ. δ'. 1) εἶδε καὶ περιγράφει ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ὁ Ἰωάννης; (παρβ. Ἀποκλ. κα'. 1 μὲ κβ'. 1—4). Ἄλλ' ὁ κ. Ξ. Π. Μ. φρονεῖ, ὡς μέχρι τοῦδε κατεδείχθη, ὅτι πείθει καὶ τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν, καὶ τοὺς εἰλικρινῶς διὰ τὴν ἀλήθειαν ἐνδιαφερομένους ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν του, ὑπερπηδῶν, κλειστοῖς ὀφθαλμοῖς, πᾶν τὸ ὁποῖον διὰ Γραφικῶν μαρτυριῶν ἀνατρέπει τὰς ὑπερὸν ὑπερμαχεῖ ἀνθρωπίνους παραδόσεις καὶ εἰκοτολογίας.

Ἄντὶ διὰ τῆς εἰς αἰτοπον ἀπαγωγῆς, ἀπό τε Γραφικῆς καὶ λογικῆς ἀπόψεως, νὰ ἀποδείξῃ ὑμᾶς σφαλλομένους, ἐπιχειρεῖ τὴν ἀπόδειξιν τῆς μιᾶς πλάνης δι' ἑτέρας πλάνης. ἀνακολούθου καὶ ἀναιρετικῆς τῆς ἀπολυτιρώσεως, ἀξιῶν, ὅλως ἀμαρτύρως, ὅτι, «λέγων ὁ Χριστὸς, οὐπω ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου, ἐννοεῖ προφανῶς (!) ὅτι μετὰ τοῦ ἐξ ἀναστάσεως σώματός τι ν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀναβῆ»! καὶ ὅτι τὸ ἐξ ἀναστάσεως ἐκεῖνο σῶμα, εἶναι, λέγει, ἔγερσις αὐτοῦ τοῦ νεκρωθέντος σώματος, τὸ ὁποῖον ἠλλάχθη εἰς πνευμαικόν!

Ἄλλ' ἡ ἐξήγησις ὅτι ἠρόει «ὅτι δὲν εἶχεν ἀναβῆ εἰσέτι μετὰ τοῦ σώματός του» εἶναι προφανῶς ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς φαντασίας τοῦ γραφάντος, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν Γραφῶν· ἡ σὰρξ οὐκ ὄφειλε οὐδέν· τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιούν (Ἰωάν. σι'. 63), ὁ λέγων «οὐπω ἀναβέβηκα» εἶναι τὸ ἐλεύθερον

πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τὸ ἐγὼ αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ τὸ σῶμα. Ἐὰν δὲ τὸ ἐγὼ αὐτὸ ἦτο ἐκεῖ πρότερον δὲν θὰ ἔλεγεν αὐτὸ τὸ ἐγὼ «οὐπω ἀναβέβηκα».

Ἐὰν δὲ, ὡς ὁ κ. Σ. Π. Μ. μᾶς βεβαίῳ ὄντι, τὸ σῶμα ἦτο «αὐτὸ τὸ νεκρωθὲν σῶμα ἐγερωθὲν», τότε αἱ διακηρύξεις τῶν Ἀποστόλων ὅτι ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ἔδωκε τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ φύσιν τελείως καὶ διαπαντὸς ἀντίλητρον ὑπὲρ πάντων (Α'. Τιμοθ. β'. 6), ὅτι κατὰ σάρκα δὲν ἐγνώριζον πλέον τὸν Χριστὸν ὡς ζῶντα ἐν οὐρανοῖς (Β. Κορθ. ε'. 16), ὅπως ἦτο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς του (Ἑβρ. ε'. 7), ἀλλὰ καθὼς εἶναι τώρα (Α'. Ἰωάν. γ'. 2), πνεῦμα ζωοποιοῦν (Α'. Κορινθ. ιε'. 45), ὅτι ἐζωοποιήθη διὰ τοῦ Πνεύματος, τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ (Α'. Πέτρ. γ'. 18), καὶ ἐγένετο Πνεῦμα (Ἰωάν. γ' 6), ὅλαι αἱ διακηρύξεις αὗται ἀνάγκη νὰ διορθωθῶσιν ὅπως συμφωνῶσι πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους παραδόσεις, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει ἤδη τὸ ἴδιον σῶμα, ὅπερ ἠλλάχθη εἰς πνευματικόν, καὶ ὅτι «σὰρξ καὶ αἷμα κληρονομοῦσι βασιλείαν Θεοῦ, καὶ ἡ φθορὰ (τὸ φθαρτὸν σῶμα) κληρονομεῖ τὴν ἀφθαρσίαν», ὃ δὲ Παῦλος, λέγων ὅτι δὲν κληρονομεῖ (Α'. Κορθ. ιε'. 50), δεῖται διορθώσεως.

Ἀλλὰ παιδιόλως ἀνάγκην διορθώσεως ἔχει ἡ ἀνθρωπίνη διδασκαλία ἢ εἰς οὐδὲν τιθεμένη τὴν ἁρμονικὴν τῶν Γραφῶν μαρτυρίαν· μὴ βλέπουσα ὅτι τὸ σῶμα, μὲ τὸ ὅποιον ἐκάστοτε παρουσιάσθη ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητὰς, οὐδέποτε ἦτο τὸ ἴδιον, καὶ οὐδέποτε τὸν ἀνεγνώρισαν οὗτοι ἐκ τῆς ταυτότητος τοῦ σώματός του, εἰμὴ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς φωνῆς του· ἅπαξ καὶ μόνον ἔλαβε σῶμα ὁμοιον πρὸς τὸ θανατωθὲν αὐτοῦ τοιοῦτον, ὅπως πιστοποιήσῃ τοὺς μαθητὰς καὶ ἐπισχύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν τῆς ἀναστάσεως του (Λουκ. κδ'. 39. Ἰωάν. κ'. 27), ὡς ἄλλαι πνευματικαὶ ὑπάρξεις, οἱ ἄγγελοι, διὰ εἰδικὸν σκοπὸν ἔλαβον ἄλλοτε σῶμα σαρκὸς καὶ ὀστέων, καὶ ἐνεφανίσθησαν πρὸς ἐκείνους οὕς ἀπέβλεπον νὰ διδάξωσι (Γενσ. ιη'. Κριταὶ σι. 11, 12, ιγ. 3—20). Ἐὰν δὲ εἰς τὸν κ. Σ. Μ. φαίνεται παράδοξον ὅτι τὸ σῶμα ἐκείνο ἀπεκομίσθη ἐκ τοῦ τάφου, προφανῶς παρὰ τῶν ἀγγέλων, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι θὰ παραξευεύηται

ἐπίσης ὅτι ὁ τύπος τῆς διατηρήσεως τοῦ μάννα ἀδιαφθόρου, κατὰ διαταγὴν Θεοῦ ("Ἐξοδ. ιστ' 20, 23), ἔχει ἐπὶ τέλους κἀποιαὶ σημασίαν, ἀφοῦ τὸ μάννα ἦτο τύπος τῆς σαρκὸς τοῦ Χριστοῦ ("Ἰωάν. σι'. 51—58), ὡς ἐπίσης τὰ χωρία Ζαχρ. ιβ'. 10 καὶ "Ἰωάν. ιθ'. 37 προφητεύουσι καὶ ἐννοοῦσι βεβαίως καὶ, καὶ θὰ ἐκπληρωθῶσι ποιε. "Ἄν δὲν σημαίνωσιν ὅ,τι ἡμεῖς εἰς σελ. 21 τῆς Β'. ἡμῶν Ἀπολογίας λέγομεν, θὰ ὀφείλωμεν αὐτῷ εὐχαριστίας εἶναι, εὐαρεστούμενος, μᾶς ἐξήγει τί πάντα ταῦτα ἐννοοῦσιν, ὡς ἐπίσης πρὸς τί ἀπεκομίσθη καὶ ἀπεκρύβη τὸ σῶμα τοῦ Μωϋσέως.

γ.) «Ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν θὰ ἦ μετ' ἀφθάρτου σώματος (!) καὶ οὐχὶ μετὰ φθαρμοῦ» εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἐξακολουθῆ ὁ κ. Σ. Π. Μ. νὰ φαντάζεται ὡς γράφει, ἕως οὗ δυνηθῆ νὰ ἴδῃ τὴν ὑψηλὴν τῆς Ἐκκλησίας κλησὶν καὶ τὴν ὁποῖαν μέλλει αὐτὴ νὰ κληρονομήσῃ θείαν φύσιν (Α. Κορθ. ιε' 44, 48. Α. Ἰωάν. γ' 2, Β. Πέτρ. α' 4), ὡς ἐπίσης τὴν μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ κόσμου ὑπάρξουσιν διαφορὰν· διότι, δυστυχῶς, δὲν βλέπει ὅτι ὁ Παῦλος λέγων «θέλωμεν φορέσει ἐπουράνιον σῶμα», ἐννοεῖ οὐχὶ τὸν κόσμον ἐν γένει, ἀλλὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ μόνον, πρὸς οὓς καὶ γράφει· καὶ δὲν βλέπει ὅτι ὁ Παῦλος τόσον λεπτομερῶς διασαφίζει τὴν μεταξὺ τῶν ἀναστηθησομένων σωμάτων διαφορὰν, λέγων ὅτι ὁ Θεὸς θὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον σπέρμα τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ σῶμα· καὶ ὡς ὑπάρχουσι σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια, οὕτως ἔσεται καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν (Α' Κορινθ. ιε' 38—42). Ἐσπάρησαν ὑπάρξεις ζωϊκαί, καταγόμεναι ἐκ τοῦ Ἀδάμ καὶ μόνον, καὶ μὴ ἀναγεννηθεῖσαι, καὶ ἐσπάρησαν ὑπάρξεις ἀναγεννηθεῖσαι εἰς πνευματικούς ὑπὸ τοῦ ζωοποιούντος Πνεύματος, τοῦ δευτέρου Ἀδάμ (τοῦ Χριστοῦ)· Ὅποιος ὁ χοϊκὸς ("Ἀδάμ) τοιοῦτοι θὰ ἀναστηθῶσι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ ὁποῖος ὁ ἐπουράνιος (ὁ Χριστὸς) τοιοῦτοι θὰ ἀναστηθῶσι καὶ οἱ ἐπουράνιοι, ὅμοιοι μὲ αὐτόν, πνευματικαὶ ὑπάρξεις. (Α' Ἰωάν. γ'. 2. Α' Κορινθ. ιε' 43—49), καὶ δὲν εἶναι πάντες οἵτινες θὰ ἀναστηθῶσιν ἀφθαρτοὶ διὰ μεταλλαγῆς καὶ μεταμορφώσεως, εἰμὴ «ἡμεῖς» «οἱ ἀδελφοί» (ἡ Ἐκκλησία).

πρὸς ἐσᾶς λέγω (ἐδάφ. 50, 51, 52). τὴν νίκην ταύτην ὁ Θεὸς δίδει εἰς ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (57), καὶ οὐχὶ εἰς τὸν κόσμον ἐν γένει. Οἰοσθήποτε ἀπροκατάληπτος δύναται νὰ διῶδῃ τὴν ψηλαφητὴν αὐτὴν διάκρισιν καὶ διαφορὰν, ἀλλ' ἡ προκατάληψις τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων εἶναι τόσον ἰσχυρὰ δυστηχῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς πολλῶν.

δ' .) « Ὅτι ἅπαξ ἀπόκειται τῆς ἀνθρώποις ἀποθανεῖν μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις » (Ἐβρ. θ' 27) ὑπεδείξαμεν ποία ἡ ἔννοιά του, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὁποῖα ὁ κ. Σ. Π. Μ. παραθέτει χωρία Ἰωάν. ε'. 23 γ'. 18, καὶ τόσα ἄλλα εἰς Α' Ἀπολογ. σελ. 63—64, καὶ ἡ ἐξήγησις ἐκείνη εἶναι ἐν πλήρει συμφωνίᾳ καὶ πρὸς ἑαυτὴν καὶ πρὸς ὅλον τὸ ἐν τῇ Γραφῇ θεῖον σχέδιον : Ἡ δὲ μονομερὴς κατὰ γράμμα παράθεσις καὶ κατ' ἐπίφασιν ἐκδοχὴ τοῦ ρητοῦ εἶναι ὄχι μόνον πρὸς ἄλλα μέρη τοῦ θείου σχεδίου ἀσυμβίβαστος, ἀλλ' ἀντιφατικὴ καὶ πρὸς τὴν δοξασίαν αὐτοῦ τοῦ κ. Σ. Π. Μ., ὅστις δοξάζει ὅτι οὐχὶ πάντες οἱ ἀνθρώποι θὰ ἀποθάνωσιν, ἀλλ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἀρπαγῇ αἰφνηδίνως ζῶσα εἰς τὸν ἀέρα κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ. Δυπηρὸν ὅτι δὲν προέβλεψε νὰ συμβιβάσῃ τὴν δοξασίαν ταύτην πρὸς τὸ ρητὸν Ἐβρ. θ' 27, πρὶν τὸ παραθέσῃ. Δυπηρότερον δ' ἀκόμη διότι ἀκόμη ἐπαναλαμβάνει νὰ γράφῃ ὅτι « δὲν γνωρίζει εἰσέτι, ὡς λέγει, πῶς ὁ Θεὸς θὰ κρίνῃ τοὺς μηδέποτε ἀκούσαντας καὶ μηδέποτε λαβόντας εὐκαιρίαν νὰ πιστεύωσι ».

Δὲν ἤκουσεν ἄρα γε ὅτι ὁ Θεὸς ὤρισεν ἡμέραν, καθ' ἣν μέλλει νὰ κρίνῃ τὴν οἰκουμένην, τὸν κόσμον ὅλον, ὅστις κατὰ τὸ πλεῖστον δὲν ἐπίστευσεν οὐδὲ πιστεύει, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Πράξ. ιζ'. 31.); Δὲν εἶδε πον ὅτι Αὐτὸς εἶναι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον δέον νὰ φωτίσῃ πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον (Ἰωάν. α'. 9), καὶ ἀγνοεῖ τάχα ὅτι οὔτε τὸ ἐν μυριοστὸν τῶν εἰς τὸν κόσμον ἐλθόντων ἀνθρώπων ἐφωτίσθησαν; Δὲν ἀναγνωρίζει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλο ὄνομα δεδομένον διὰ τοῦ ὁποῖου πρέπει πᾶς ἄνθρωπος νὰ σωθῇ ἀπὸ τῆς καταδίκης (Πράξ. δ' 12), οὐδὲ θύρα ἄλλη δι' ἧς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν (Ἰωάν. ι' 9); διότι αὐτὸς μόνος ἔδωκεν ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων (Α' Τιμοθ. β' .

5), καὶ ὅτι ἀφοῦ πρέπει πάντες νὰ φωτισθῶσι παρ' αὐτοῦ, γνωρίσωσιν αὐτόν, καὶ κριθῶσιν ἄξιοι ζωῆς ἢ θανάτου, δὲν ἔπεται, ἢ μᾶλλον δὲν διακηρύττεται, ὡς φυσικὴ τούτου συνέπεια ὅτι πάντες θὰ ἀναστηθῶσι δίκαιοι καὶ ἄδικοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον (Πράξ. κδ' . 15 κατ' . 6—8. Ἰωάν. ε' . 25, 28 Ματθ. ιβ' . 32 ιθ' . 28, ιβ' . 41, 42. Ἑσα. ιθ' . 24, 55 Ἰερμ. μη' . 47, μθ' . 6, 39. Ἰεζεκλ. ισι' . 53, 55. Ψαλμ. ποι' 9), διότι πάντες οὗτοι, ὡς ἀποθανόντες ἐν τῷ Ἀδάμ, θὰ ζωοποιηθῶσι, θὰ ἀναζήσωσιν, ἐν τῷ Χριστῷ, δυνάμει τῆς παρ' αὐτοῦ προσφερθείσης ἑξαγορᾶς διὰ τὴν ζωὴν ὄλον αὐτοῦ τοῦ ἐν ἀγνοίᾳ, σκότει καὶ ἀπιστίᾳ θανόντος κόσμου—Α' Κορθ. ιε' . 22. Ἰωάν. σι' . 51.

Ἐὰν ταῦτα πάντα εἶναι τόσοσιν λογικά, τόσοσιν σαφῆ καὶ συναφῆ πρὸς ἑαυτὰ καὶ τὸ ὄλον τοῦ Θεοῦ Σχέδιον, ὥστε οὐδεὶς ἔχων τὴν Γραφὴν ἀνὰ χεῖρας, πολὺ περισσότερον κηρύττων αὐτήν, δὲν τὰ ἀγνοεῖ, ποῦ ἔγκειται ἐκεῖνο τὸ ὄποισιν ὁ κ. Σ. Μ. δὲν γνωρίζει πῶς θὰ κριθῶσιν οἱ μὴ ἀκούσαντες, μηδὲ λαβόντες καιρὸν νὰ πιστεύσωσι; Καθ' ἡμᾶς ἡ ὄλη δυσκολία ἔγκειται εἰς τὴν στρεβλὴν διδασκαλίαν τῶν ἀνθρωπίνων ἐνταλμάτων, καθ' ἣν ἐκτὸς τῶν ἤδη ἀκουόντων, πιστευόντων καὶ σωζομένων, οἱ λοιποὶ πάντες δὲν θὰ ἔχωσι ποτε ἄλλην εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσωσι καὶ πιστεύσωσιν ὅπως σωθῶσιν!, ἣτις εἶναι βάσφημος ἄρνησις τῆς ἰσχύος τῆς ἐπιτελεσθείσης ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Αντρωτοῦ ἀπολυτρώσεως.

Ἄν δὲ ἡ μόνη μέθοδος εἶναι ἡ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κρίσις τῶν πάντων, ὡς ἀφ' ἑνὸς ὁμολογεῖ τέλος ὁ κ. Σ. Μ., ποία ἄλλη τοιαύτη μέθοδος ἀπόκειται τὴν ὄποισιν, ἀφ' ἑτέρου, ὄπως ἀντιφατικῶς πάλιν λέγει ὅτι θὰ εὔρη ὁ Θεὸς ὅπως τοὺς κρίη; Ἀμφότεραι αἱ ἀντιφάσεις αὗται ἀπαντῶσιν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης· εἰς τὴν ἐστρεβλώσαμεν ἠδικήσαμεν ἢ ἀδικοῦμεν τὰς ἐκφράσεις του, εἰπόντες καὶ ἐπαναλαμβάνοντες, ὅτι αὗται εἶναι ἄρνησις καὶ βλασφημία κατὰ τῆς μόνης μεθόδου, ἣν εἶτε ἀδυνατεῖ νὰ ἴδῃ, ἢ πεισμόνως καταπολεμεῖ δι' ὄπλων κατ' αὐτοῦ στρεφομένων, ἵνα συστήσῃ τοὺς κηρύττοντας τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν Ἀρειανίζοντας κλπ. Τοιοῦτον κατ' αὐτοῦ ὄπλον, καὶ μεγάλη μαρτυρία τῆς ἀλη-

θείας ὅτι πάντες οἱ μὴ ἀκούσαντες θέον νὰ ἀκούσωσι διὰ κηρύκων, οἵτινες θέλουσιν ἀποσταλῆ αὐτοῖς ὅπως πιστεύσωσιν, εἶναι καὶ τὸ χωρίον Ρωμ. ι'. 13—17, τὸ ὁποῖον ἀγροῦμεν ἡ θέλων νὰ ἀποδείξῃ ὁ κ. Ξ. Μ. τὸ παραθέτει.

ε'.) «Ὅτι αἱ ὄρνσεις αἰώνιος κόλασις καὶ ζῶν αἰώνιος (Ματθ. κε'. 41) δεικνύουσιν ὅτι ἡ μακαριότης τῶν ἤδη σωζομένων, τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ ἀθλιότης τῶν μὴ μετὰ εὐκαιρίαν διορθωθησομένων θὰ εἶναι αἰωνία», σύμφημεν· ἀλλ' ὁποῖα εἶναι ἡ αἰωνία αὕτη ἀθλιότης, εἶναι ζῶν ἐν βασάνοις, ὡς ἀντιγραφικῶς διδάσκεται ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων παραδόσεων, εἰς βλασφημίαν τοῦ χαρακῆρος τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καὶ δικαιοσύνης; οὐδαμόθεν τῶν Γραφῶν δύναται νὰ δικαιολογήσῃσι τὴν πλάνην καὶ βλασφημίαν αὕτην οἱ ὑπέρμαχοι καὶ θιασῶται ταύτης. Ὁ Θεὸς ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ διακηρύττει ὅτι «Πάντες οἱ ἀσεβεῖς θὰ ἐξολοθρευθῶσι (Ψαλμ. ρμε'. 20). Οἱ ἀσεβεῖς θέλουσιν ἐξολοθρευθῆναι, ἀσεβῆς δὲν θέλει ὑπὸ ῥχει (Ψαλμ. λζ' 10, 20) δίκην τίσουσιν (οὗτοι) ὄλεθρον αἰώνιον (Β'. Θεσσαλ. α' 9), θέλουσιν ἀφανισθῆναι αἰώνιος (Ψαλμ. κβ' 7, Πράξ. γ' 23), ἡ δὲ ψυχὴ ἡ ἀμορτάνουσα θὰ ἀποθάνῃ (Ἰεζεκ. ιη' 4, 20). Πόθεν ἐξάγεται ἐξ ὄλων τῶν σαφῶν τούτων δηλώσεων περὶ τοῦ τέλους τῶν ἀσεβῶν ὅτι ὁ ὄλεθρος καὶ ἀφανισμὸς οὗτος σημαίνει αἰωνίαν ζῶν ἐν βασάνοις; Ὁ συνήγορος τῆς ἀνωτέρω βλασφημίας μᾶς λέγει ὅτι Κόλασις ἐπὶ προσώπων σημαίνει τιμωρίαν, καὶ ὄχι ἀποκοπήν, περιορισμὸν, ἐμπόδιον, κλάδευμα, ὅπως ἡμεῖς παρεθέσαμεν τὴν ἐρμηνείαν αὕτης ἐκ τῶν Λεξικῶν Γαζή καὶ Βυζαντίου. Δεδόσθη· ἀλλὰ ποῦ λέγεται ὅτι ἡ τιμωρία αὕτη εἶναι ζῶν ἐν βασάνοις; Αὕτη ἡ ἐν τῷ Ματθ. κε'. 46 ὑάρχουσα καταφανὴς ἀντίθεσις ἀποκλείει τὴν ὑπαρξιν τῆς ζῶης ἀπὸ τῆς τοιαύτης τιμωρίας: «Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι (οἱ ἀσεβεῖς) εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζῶν αἰώνιον. Ἡ κόλασις αὕτη δὲν λέγεται ὅτι εἶναι αἰώνιος ζῶν ἐν ἀθλιότητι! τί εἶναι ἡ κόλασις ἢ τιμωρία αὕτη; — παραβλέποντες τὴν ὑπὸ τῶν λεξικογράφων διδομένην σημασίαν ὅτι εἶναι ὄποκοπή, κλάδευμα, περιορισμὸς

κλπ.— ἄς ἴδωμεν πῶς αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐρμηνεύει ταύτην.

Ὅ,τι εἰς τὸ ἐδάφιον 46 λέγεται **κόλασις αἰώνιος**, εἰς τὸ ἐδάφ. 41 λέγεται «τὸ **πῦρ τὸ αἰώνιον**». Εἰς δὲ τὴν Ἐποκάλυψιν κ' . 10, 14, 15, ὀνομάζεται «λίμνη τοῦ πυρός»· ἐκεῖ δὲ ἐπεξηγεῖται ὅτι «ἡ λίμνη τοῦ πυρός εἶναι ὁ **ΘΑΝΑΤΟΣ Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ**», «ὄλεθρος αἰώνιος ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου» (Β' Θεσαλ. α' . 9). Ποῦ λοιπὸν μένει ὅτι κόλασις σημαίνει τιμωρία μὲ ζωὴν ἐν βασάνοις; Οἱ **ἄπαξ ἀποθανόντες** καὶ ἐπαναχθέντες εἰς τὴν ζωὴν, κατὰ τὴν Χιλιετῆ ἡμέραν τοῦ Κυρίου (ἴδε Ματθ. κε' . 31), δυνάμει τῆς μεγάλης ἐξαγορᾶς τῆς ζωῆς των, καὶ μείναντες ἀδιόρθωτοι, τιμωροῦνται ἀποκοπιόμενοι τῆς ζωῆς (Πραξ. γ' . 23) διὰ **δευτέρου** θανάτου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου οὐδεμία ὑπάρχει ἀπολύτρωσις καὶ ἀπαλλαγὴ, αἰώνιος τιμωρία ἢ ἀποκοπὴ ἀπὸ τῆς ζωῆς. Ποῖον καταφύγιον ἀφίνουσιν ὅλοι αἱ ἀνωτέρω μαρτυρίαι εἰς τὴν ἀγαπητὴν ζωὴν ἐν βασάνοις.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν καπνὸν τοῦ βασανισμοῦ, δὲν πιστεύομεν ὅτι ὑπῆρξέ τις τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ἀστέρος, ὅστις νὰ μὴ ἠνόησεν ὅτι ἐννοεῖτε πράγματι ὑλικὸν καπνόν, ὡς δὲν πιστεύομεν ὅτι ὑπάρχει τις, ὅστις νὰ ἠνόησε τόρα τί εἶδος καπνοῦ ἐννοεῖτε ὅτι σημαίνεται εἰς **Ἀποκλ. ιδ' . 11** διὰ τῶν συγκεχυμένων ἐπεξηγήσεων ἃς δίδετε. Ἡμεῖς εἶπομεν σαφῶς τί ἐννοεῖται ἐκεῖ (ἴδε Ἀπολογ. Β' σελ. 27—28)· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ὁ «καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ» «μεταφορικῶς δὲ ἐννοεῖται». Ἄν δὲν εἶναι ἡ μεταφορὰ ἣν ἡμεῖς λέγομεν, διατί δὲν λέγετε ὅποια εἶναι ἡ καθ' ὑμᾶς μεταφορὰ, εἴτε τοῦ καπνοῦ, εἴτε καὶ τοῦ ἀτελεντήτου σκώληκος, καὶ τῆς κοιλάδος τῆς Γεέννης!

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΧΡΟΝΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΡΩΝ

1260 ΗΜΕΡΑΙ, ἢ 1260 ΕΤΗ ΕΝ Τῇ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙ;

« Ἐκάστην μίαν ἡμέραν προσεδιόρισα
εἰς σὲ ἀντὶ ἑνὸς ἔτους » — Ἰεζεκλ. δ'. β.

Ὅτι ἡ περὶ χρόνων καὶ καιρῶν λεπτομερὴς ἔρευνα πρὸς
γνωσιν οὐ μόνον δὲν εἶναι ἀπηγορευμένη εἰς τὰ τέκνα τοῦ
Θεοῦ, ἀλλ' ἐπιβάλλεται ὡς ἱερὸν αὐτῶν προνόμιον καὶ κα-
θηκόν, ἀπεδείξαμεν κατὰ πλάτος εἰς Ἄπολογ. Α. σελ. 36—
43. Οἱ δὲ ἐκ προκαταλήψεως ἢ πείσματος θέλοντες νὰ ἀγνω-
σῶσι — ὀχυρούμενοι ὀπισθεν τοῦ Πράξ. α' 7, τὸ ὁποῖον, ὡς καὶ
τόσα ἄλλα, ὡς εἶδομεν παρεξηγοῦσι καὶ παρανοοῦσι, ἀποκε-
κομμένως καὶ ἀσχέτως πρὸς τὴν ὅλην Γραφὴν λαμβάνοντες
ταῦτα, — οἱ τοιοῦτοι ὡς ἀγνωῶσι, λέγει ἡ Γραφή (Α' Κορθ.
ιβ'. 38). Ὁ Θεὸς κατὰ τὸ παρελθὸν δὲν ἀπέκρυψε τοὺς
χρόνους καὶ καιροὺς ἀπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς
οπουδαῖα γεγονότα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐλάμβανον χώραν· μόνον δὲ
οἱ σαρκικῶς βιοῦντες δὲν ἐγνώρισαν τὴν ἡμέραν τῆς ἐπι-
σκέψεως αὐτῶν (Λουκ. ιθ'. 44), καὶ μόνον οἱ τοιοῦτοι δὲν
θὰ γνωρίσωσι, λέγει ἡ Γραφή, καὶ θὰ διατελῶσι ἐν σκότει ὡς
πρὸς τὸν χρόνον, ὥστε ἡ ἡμέρα θέλει καταλάβει αὐτοὺς
ὡς κλέπτῃς. Ἄλλ' «οἱ συνεῖται», οἱ «ἀδελφοί», θὰ ὡσι θεο-
δίδακτοι (διὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ — ἴδε Δανλ. ιβ'. 4, 9, 10
Α'. Θεσσαλ. ε'. 1—5), ὡς προσέχοντες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ
Λυτρωτοῦ των ὅπως μὴ ἡ καρδία αὐτῶν σκληρυνθῇ καὶ ἡ
ἡμέρα τοῦ Κυρίου ἐνοσκήσῃ ἐπ' αὐτοὺς αἰφνίδιος καὶ ἀπρο-
σδόκητος (Λουκ. κα'. 24—36). Τὸ φρικτὸν ἀποτελεσμα τῆς
προσηλώσεως καὶ σκληρύνσεως των εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἐντάλ-
ματα εἶναι, λέγει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ (Ἦσα. κθ'. 11—13),
νὰ παρίστανται πάντα τὰ ἐν τῷ θείῳ αὐτῷ βιβλίῳ δυσνόητα,

ἐσφραγισμένα, ἀναποκάλυπτα, ἀφανέρωτα, ἀκαθώριστα· οὕτω φαντάζεται καὶ ἐκφράζεται ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὁ γράφων ἐν τῷ « Ἀστέρει ».

Ἡμεῖς δὲν ἐθέσαμεν ζήτημα περὶ χρόνων καὶ καιρῶν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει· περὶ τούτου ὁ κ. Σ. Μ. διετύπωσεν ἀξίωσιν ὅτι ὁ Θεὸς « δὲν ἀπεκάλυψε περὶ χρόνων καὶ καιρῶν οὐδ' ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ». Ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ἀτυχῆ καὶ ἀβασάνιστον τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν, καθότι ὁ Θεὸς ἐν τῇ Ἀποκαλύψει ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ **καιρὸς** τῆς Ἐκκλησίας τελειώνει ἐν ταῖς **ἡμέραις** τῆς 7ης σάλπιγγος, καὶ περὶ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐν αἷς διατελοῦμεν, ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς δούλους του τοὺς προφήτας (Ἀποκλ. ι' 1—7), ἔνθα καὶ παραπεμπόμεθα ἵνα γνωρίσωμεν· προσέτι δὲ ὅτι δρίζει συμβολικὰς χρονικὰς περιόδους λέγων ὅτι ἡ πόλις ἡ Ἁγία, (ἡ Ἐκκλησία), θὰ καταπατηθῇ 1260 συμβολικὰς ἡμέρας, αἵτινες εἶναι πραγματικὰ ἔτη.

Οὗτος δὲ, μηδὲν εἰς τ' ἀνωτέρω ἀντειπῶν, ὀνομάζει τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἡμερῶν ὡς ἐτῶν ἀνθαίρετον, καὶ ἀποδέχεται μᾶλλον πιθανωτέραν τὴν λαμβάνουσαν τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας κατὰ γράμμα. Τοῦτο δὲ ἐνεξήγητον· διότι, πιστεύων πεπληρημένως ὅτι ὁ Ἀντίχριστος εἶναι πραγματικὸν πρόσωπον, μέλλον νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας, καὶ καθυποτάξῃ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὅλον τὸν κόσμον ἐν διαστήματι 1260 ἡμερῶν, ἧτοι $3\frac{1}{2}$ ἐτῶν ($360 \times 3\frac{1}{2} = 1260$), εἶναι φυσικὸν νὰ ἐκλαμβάνῃ καὶ τὰς ἡμέρας ταύτας ὡς κατὰ γράμμα ἡμέρας, καὶ οὐχὶ συμβολικὰς. Τὸ παράλογον καὶ ἀντιφαικὸν, ἀπὸ τε Γραφικῆς καὶ λογικῆς ἀπόψεως, τῆς τοιαύτης διδασκαλίας κατεδείξαμεν εἰς Ἀπολογ. Β'. σελ. 28—30, καὶ ἡ γενομένη ἐκεῖ ἀπόδειξις ὅτι ὁ Ἄνθρωπος τῆς Ἀνομίας, ὁ Ἀντίχριστος, ὁ μέλλον νὰ καταπατήσῃ τὴν Ἁγίαν Πόλιν, τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπὶ 1260 ἡμέρας, εἶναι συμβολικὸν πρόσωπον, παριστῶν σύστημα ἀποστασίας, εἶναι ἐπαρκῆς ἀπόδειξις ὅτι καὶ αἱ 1260 ἡμέραι εἶναι **συμβολικὰ καὶ 1260 ἔτη**.

Ἄλλὰ ὁ κ. Σ. Μ. ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπειδὴ τυγχάνει ἄγνωστος (εἰς αὐτὸν βεβαίως) α' .) ἡ **σημασία** τῶν χρονολογι-

κῶν ὄρων, οὓς μεταχειρίζεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, β .) ἡ ἀφειρηγία τοῦ ὑπολογισμοῦ, καὶ γ' .) τὸ εἶδος τοῦ νοουμένου ἡμερολογίου, ἂν εἶναι τοῦτο Σεληνιακόν, Ἰουλιανόν, Γρηγοριανόν ἢ Ἀστρονομικόν, οὐδεὶς χρονολογικὸς καθορισμὸς εἶναι δυνατός ! Τότε, ἀφοῦ ταῦτα εἶναι γενικῶς ἄγνωστα, ποῦ βασιζόμενος αὐτὸς καθορίζει, ἔστω καὶ κατὰ πιθανότητα, ὅτι αἱ 1260 ἡμέραι εἶναι ἡμέραι κατὰ γράμμα, καὶ οὐχὶ ἔτη ; Τὸ ὅτι αὗται ἐκφέρονται κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους, « καιρὸς, καιροὶ καὶ ἡμισὺ καιροῦ », « μῆνες 42 », « ἡμέραι 1260 », τοῦτο, δὲν εἶναι ποσῶς ὀριστική, θετική, ἀπόδειξις ὅτι εἶναι ἡμέραι κατὰ γράμμα καὶ ὄχι ἔτη. Ἄλλ' ἂν τ' ἀνωτέρω τυχάνωσιν εἰς αὐτὸν ἄγνωστα, ὡς μὴ ὄφειλε, δὲν ἔπεται ὅτι ταῦτα ἀγνοοῦνται παρὰ πάντων διότι πᾶν τέκνον τοῦ Θεοῦ, μετὰ παιδικῆς ἀπλότητος ἐρευνῶν τὸν Λόγον τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, δύναται νὰ γνωρίζῃ ὅτι ὁ ὄρος « **μία ἡμέρα** » εἶναι ἀντὶ ἑνὸς ἔτους εἰς τὰς συμβολικὰς τῆς Γραφῆς προφητείας, καὶ ὅ,τι λέγεται ἐν Ἰεζεκιήλ δ' 6: « **Ἐκάστην μίαν ἡμέραν προσεδιώρισα εἰς σὲ ἀντὶ ἑνὸς ἔτους** », ἰσχύει πανταχοῦ. Αἱ 40 ἡμέραι τῆς κατασκοπεύσεως τῆς Χαναὰν ἐχρησίμευσαν τύπος τῆς περιπλανήσεως τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐπὶ 40 ἔτη. Εἰς τὰς ἐβδομήκοντα ἐβδομάδας τοῦ Δαυὶλ (Δανλ, θ' . 24—27) ἐκάστη **μία ἡμέρα** τῶν συμβολικῶν αὐτῶν ἐβδομάδων ἀντεπροσώπευεν **ἓν ἔτος**, οὕτω δὲ πράγματι καὶ ἐξεπληρώθη.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς 1260 ἡμέρας, ὅτι καὶ αὗται εἶναι 1260 ἔτη, πᾶς τις δύναται νὰ μὴ ἔχη τὴν ἐλαχίστην περὶ αὐτῶν ἀμβιβολίαν ἂν παραβάλλῃ ἐπιμελῶς τὰ μέρη τῶν συμβολικῶν προφητειῶν ἐνθα αὗται ἀναφέρονται. Ὁ Δαυὶλ προφητεύει ὅτι αὗται θὰ ἀρχίσωσιν ὅταν « **βεβηλωθῇ τὸ ἁγιαστήριον τῆς δυνάμεως** » (ἢ Ἐκκλησία), ἀφαιρεθῇ ἡ παντοτεινὴ θυσία (Ἐβρ. θ' 12, 26, ἰ' 10, 12, 14), καὶ στηθῇ τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τ. ἔ. δόγματα καὶ παπικαὶ διδασκαλίαι περὶ Κοινωνίας κλπ. ἀντικαθιστῶντα τὴν « **παντοτεινήν** », τὴν ἅπαξ διὰ παντὸς διὰ τὴν ἁμαρτίαν προσφερθεῖσαν θυσίαν (Παράβαλλε Δανλ. ἰα' 31—33. ἰβ' 7. με' Ἀποκλ. ἰα' 1—2, ἰβ' 6, 14, ἰγ' 5) τὴν θηριώδη δὲ δύναμιν, ἣτις θέλει

ἐπιτελέσει ταῦτα, ὁ Δανιὴλ εἶδεν ἐν ὄραματι καὶ περιγράφει, προφητεύων συνάμα ὅτι μέλλει νὰ βεβηλώσῃ τὸ ἁγιαστήριον (τὴν Ἐκκλησίαν), εἰς κεφαλ. ζ'. 8—11, 21, 24—26 καὶ ἡ'. 10—12, 24—26. Ἡ ὑπό τοῦ Ἰωάννου δὲ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει γενομένη περιγραφή τῆς αὐτῆς δυνάμεως συμπίπτει θαυμασίως πρὸς τὴν τοῦ Δανιὴλ· ἀμφότεροι δὲ συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὰ ἐκ τῆς δυνάμεως ταύτης ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ δύναμις αὕτη, ἣτις ὀνομάζεται παρ' ἀμφοτέραις ταῖς ὁράσεσι ταύταις θηρίον, Ἀντίχριστος, κλπ., κλπ., πάντες σχεδὸν οἱ ἐρμηνευταὶ ὁμοφωνοῦσιν ὅτι εἶναι ἡ Παπικὴ ἐξουσία, ἣτις ἀνυψώθη εἰς δύναμιν πολιτικοθρησκευτικὴν, καὶ ὑπερίσχυσεν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ 539ου ἔτους μ. Χ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου λοιπὸν, 539 μ. Χ., δεόν νὰ ἀρχίζωσιν αἱ 1260 συμβολικαὶ ἡμέραι, καθ' ὧς ἡ γυνὴ (ἡ Ἐκκλησία) ἐφυγαδεύθη εἰς τὴν ἔρημον (Ἀποκλ. β' 6, 14), τὸ θηρίον αὐτὸ ἐπολέμει κατὰ τῶν ἁγίων, ἐπρόφερε λόγους βλασφημίας (γ' 5) κλπ. Ἡ κατάστασις αὕτη καὶ δύναμις τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ διήρκεσε πράγματι ἐπὶ 1260 ἔτη, ἧτοι μέχρι (539+1260=) τοῦ 1799 μ. Χ., ὅποτε καὶ ἀφηρέθη ἀπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν (1799)· ταῦτα πάντα εἶναι ἀναμφισβήτητα ἱστορικὰ γεγονότα, τῆς λεπτομερεῆ τῶν ὁποίων παράθεσιν δὲν ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν τὰ ὄρια τοῦ παρόντος φυλλαδίου.

Παρατητέον, ἐν τούτοις ὅτι,

Ἔτεροι 1290, καὶ 1335 ἡμέρες πρὸς τὰς 1260 ταύτας συμβολικὰς ἡμέρας, συνέχονται καὶ δύο ἄλλαι περίοδοι ἀναφερόμεναι ἐν τῷ Δανιὴλ (β' 11, 12) ἐκ 1290 καὶ 1335 ἡμερῶν, καὶ ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν τῶν ἀπὸ τοῦ ἰδίου χρονικοῦ σημείου, τῆς βεβηλώσεως τῆς Ἐκκλησίας (539 μ. Χ.). Ἡ ἐννοια δὲ τῆς προφητείας, ἐν σχέσει πρὸς τὰς συμβολικὰς ταύτας ἡμέρας, εἶναι ὅτι, 1290 ἔτη ἀπὸ τοῦ 539, (ἧτοι 30 ἔτη μετὰ τὸ τέλος τῶν 1260 συμβολικῶν ἡμερῶν), πολλοὶ συνετοὶ θὰ ἀρχίζωσι νὰ κατανοῶσι τὰς περὶ χρόνων καὶ καιρῶν μέχρι τότε ἐσφραγισμένας προφητείας.

Ὑπολογίζοντες ἀπὸ τοῦ 539 μ. Χ. αἱ 1290 συμβολικαὶ ἡμέραι ἔληξαν κατὰ τὸ 1829. Εἶναι δὲ ἀξιοθαύμαστον ἱστορικὸν γεγονός διὸ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, 1829 μ. Χ., διάφοροι πιστοὶ δοῦλοι τοῦ Κυρίου, εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ κόσμου εὐρισκόμενοι, καὶ μηδεμίαν πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες συνενόησιν, ἤρχισαν κηρύττοντες καὶ ἐπικαλούμενοι τὴν προσοχὴν τῶν Χριστιανῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ἐγγιζούσης βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

Οὕτως, ὁ Καθηγητὴς Bengel ἐν Turbingen τῆς Γερμανίας, ὁ διάσημος Ἱεράποστολος Wolff ἐν Ἀσίᾳ, καὶ Βαπτιστῆς τις ποιμὴν William Miller, ἐν Ἀμερικῇ, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι κατὰ τὸ 1829 διεγείραντες τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀπανχοῦ Ἐκκλησίας πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Ἐνδόξου ἡμῶν Ανθρωποῦ, καὶ τῶν ἐν ταῖς Γραφαῖς ὑποδεικνυμένων χρόνων καὶ καιρῶν.

Ἄλλ' ὁ Ἀνῆρ, ὁ δεικνύων ταῦτα εἰς τὸν Δανιὴλ (Δανιὴλ β' . 7, 12), κατὰ τινὰ ἑξαλλοῦ καὶ περιχαρῆ τρόπον, ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν καὶ μακαρίζει ἐκείνον ὅστις φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῶν 1335 ἡμερῶν. «Ὡ, ὅποια μακαριότης εἰς ἐκείνον ὅστις φθάσῃ εἰς ἡμέρας 1335» (Ἐβρ., κείμ.) Ὑπολογίζοντες πάλιν ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας τῶν συμβολ. αὐτῶν ἡμερῶν, καταλήγομεν εἰς τὸ 1874 (539 + 1335 = 1874). Ὅποιαν δὲ περισπούδαστον σημασίαν παρέχουσιν αἱ Γραφικαὶ χρονολογίαι εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1874 καὶ ἐφεξῆς ἀρχομένην περίοδον, ἐθίξαμεν ἀπλῶς εἰς σελ. 38 τοῦ Βου τεύχ. τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν. Ἄλλ' ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ δύναται νὰ μελετήσῃ ἐν ἐκτάσει τὸ ὁποῖον μεταφράσαμεν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ, καὶ ἐξεδώκαμεν τύποις, σπουδαῖον καὶ πρωτότυπον ἔργον «Ο ΚΑΙΡΟΣ ΕΣΤΙΝ ΕΓΓΥΣ». Οὕτω λοιπὸν Γραφικῶς τε καὶ ἱστορικῶς μαρτυρεῖται ἡ σημασία τῶν 1260 ἡμερῶν ὡς 1260 ἐτῶν.

Μένει ἤδη νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἕτερον ἄγνωστον διὰ τὸν κ. Ε. Μ. ζήτημα, «ὅποῖον τὸ εἶδος τοῦ νοουμένου ἡμερολογίου». Ἄλλ' ὅτι τὰ ἐν τῇ Γραφῇ ἐν γένει ἔτη, εἴτε συμβολικά, εἴτε καὶ κατὰ γράμμα τοιαῦτα, εἶναι σεληνιακὰ ἔτη, συνιστάμενα ἐκ 12 μηνῶν, ἐκ 30 ἡμερῶν ἐκάστου, τοῦτο εἶναι

περιφανῶς κατάδηλον ἐν ταῖς Γραφαῖς, καὶ φαίνεται μόνος αὐτὸς ἀγνοῶν ὅτι, εἴτε πρὸ τοῦ νόμου, εἴτε καὶ ἐν τῷ νόμῳ καὶ μετὰ ταῦτα, ὁ Θεὸς καθιεροῖ μόνον τὸ σεληνιαῖον ἔτος πρὸς διαστάθμισιν τῶν χρονικῶν περιόδων.

Οὕτως, ἐν τῇ πρὸ τοῦ νόμου περιόδῳ, ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ὄσων λέγονται εἰς Γενο. ζ'. 11—η'. 14 περὶ τοῦ πόσον παρέμειναν τὰ ὕδατα τοῦ κατακλυσμοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῆς ἡλικίας τοῦ Νῶε, παρουσιάζει καταφανῆς ὅτι τὸ ἔτος καὶ τότε ἦν σεληνιακόν, ἐκ 360 ἡμερῶν· ὡς τοιαῦτα δὲ ἐξεπληρώθησαν τὰ 400 ἔτη τῆς παροικίας τῶν ὑπογόνων τοῦ Ἀβραάμ ἐν ξένη γῇ (Γενο. ιε'. 13. Ἐξοδ. ιβ'. 41). Ἐν δὲ τῷ νόμῳ εἶναι ἐπίσης φανερόν ὅτι αἱ νεομηναῖαι αὐτῶν ἤρχιζον μὲ τὴν νέαν Σελήνην (Ἄρθ. ι'. 10. Ψαλμ. πα'. 3)· κατὰ πᾶσαν δὲ τριετίαν, ὅπως συμπληρώσωσιν τὴν ἐκ τοῦ σεληνιακοῦ πρὸς τὸ ἡλιακόν προκύπτουσαν διαφορὰν, ἢ ἔλλειψιν ἐξ ἑνδεκα ἡμερῶν, προσέθετον νέον μῆνα καλούμενον Βέ-Αδάρ· οὕτω λοιπὸν τὸ ἔτος τῆς Γραφῆς ἀποτελεῖται ἐκ 360 ἡμερῶν. Ἡ Σεληνιακὴ δ' αὕτη χρονολογία προφητεύεται ὅτι ἔσεται ὁ χρονολογικὸς κανὼν καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου ἀκόμη.—Ἡσα. ξσι'. 23. Ζαχρ. ιδ'. 16.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χαρακτηῆρα πάσης προφητείας: Ἐὰν αἱ προφητεῖαι «χρησιμεύωσι μόνον πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν γινομένων ὅταν ἀρχίσωσι νὰ ἐκτελῶνται», καὶ «ὄχι ὅπως ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζωσι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τί μέλλει νὰ γείνη καὶ πότε», πρὸς τί τότε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ἀναγγείλῃ ἡμῖν τὰ μέλλοντα (Ἰωάν. ισι'. 13), ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ γνωρίζωμεν ἕως οὗ γείνωσι; Διατί ὑπόσχεται ὅτι τὸ ἀπόρητον τοῦ Κυρίου εἶναι μετὰ τῶν φοβουμένων Αὐτὸν καὶ εἰς αὐτοὺς θὰ φανερώσῃ τὴν διαθήκην του (Ψαλμ. κε'. 14), καὶ ὅτι «δὲν θὰ κάμῃ οὐδὲν χωρὶς νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἀπόκρυφον αὐτοῦ εἰς τοὺς δούλους του (Ἀμώς γ', 7), ἀφοῦ τὴν φανέρωσιν καὶ ἀποκάλυψιν τῶν μελλόντων νὰ γείνωσι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσιν οὗτοι πρὸς γνῶσιν; Καὶ διατί μακαρίζονται οἱ ἀναγινώσκοντες, ἀκούοντες, φυλάττοντες καὶ προσέχοντες εἰς τὸν προφητικὸν λόγον, ὡς εἰς λύχνον φέγγοντα εἰς σκοτεινὴν νύ-

κτα (Β'. Πέτρ. α'. 19. Ἀποκλ. α'. 3), ἀφοῦ κατὰ τὸν κ. Ε. Μ. οὐδὲν θὰ δύνωνται νὰ ἴδωσι διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ λύχρου τούτου; Πάντα ταῦτα διαψεύδουσι πανηγυρικῶς τὸν τοιοῦτον ὀρισμὸν τοῦ χαρακτῆρος τῶν προφητειῶν, ὡς διαψεύδουσι αὐτὸν ἢ τε πίστις εἰς τὰς προφητείας, καὶ ἢ κατὰ τὸ φῶς καὶ τὰς προρρήσεις αὐτῶν ὁρᾶσις, τῶν πρὸς αὐτὰ συμμορφωθέντων. Ὁ Συμεὼν, ἢ Ἄννα κλπ., πιστεύοντες ὅτι ἤθελε συμβῆ ὡς ἐν ταῖς προφητεῖαις ἀγγέλλετο, ἀνέμενον τὸν Μεσσίαν καὶ εἶδον αὐτόν (Λουκ. β' 35—38). Ἐνφ, ἀφ' ἐτέρον, οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ, ἐμφορούμενοι ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἀγνοίας, τὸ ὁποῖον καλλιεργοῦσι παρὰ τοῖς πιστοῖς καὶ οἱ σημερινοὶ διδάσκαλοι, καὶ μὴ γνωρίσαντες τὰς ρήσεις τῶν προφητῶν, ἐσταύρωσαν τὸν Κύριον τὰς δόξης (Πραξ. ιγ'. 27. Α'. Κορινθ. β'. 8). Εἰς τὴν ἀγνοίαν ταύτην καὶ τὰ ἀνάλογα ταύτης ἀποτελέσματα, βόσκουσι καὶ οὔτοι καὶ ὀδηγοῦσι τὸ ποίμνιον ἐφ' οὗ ἐτάχθησαν ποιμένες, προαιρούμενοι αὐτοὺς εἶναι, ἀντὶ θεοδιδάκτους εἰς τὰ περὶ τῶν χρόνων καὶ καιρῶν, ὡς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ κελεύεται, (Α'. Θεσσαλ. ε'. 1—5) μᾶλλον «ἀνοήτους καὶ βραδεῖς τὴν καρδίαν εἰς τὸ πιστεῦναι εἰς πάντα ὅσα ἐλάλησαν οἱ προφῆται», ὅπερ τόσον ἤλεγξεν ὁ Κύριος ἡμῶν—Λουκ. κδ'. 25.

ἜΟΙ ΠΟΛΕΣ ΚΥΡΙΚῶΝ, ΚΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑ, ἢ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΣ;

«Εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν,
ἀλλὰ ἔτι οὐκ ἔτι γινώσκομεν». «Ὁ Κύριος τὸ
Πνεῦμά ἐστιν» — Α' Κορινθ. γ' 17, ε' 16.

ἜΟσα περὶ τῆς σημασίας τοῦ ῥητοῦ Ζαχαρ. ιδ' 4, «Οἱ πόδες Ἰεχωβά θέλουσι σταθῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοῦ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν», γράφομεν εἰς σελ. 19—24 τοῦ Βου τεύχ. τῆς Ἀπολογίας ἡμῶν, ἀποδεικνύουσι, κατὰ τὸν κ. Σ. Μ. ὅτι «οὕτως ἐρμηνευόμενα αἱ Γραφαὶ δύνανται νὰ σημαίνωσιν ὅ,τι δῆποτε θελήσῃ ἡ φαντασία τοῦ ἐρμηνευτοῦ». «Τῆς ὑποψίας ταύτης, λέγει, ἐξαιρεῖ τὸς ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφερομένας ἀλληγορίας, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι αὐταὶ εἶναι θεόπνευστοι». Καὶ ἐν τούτοις, ὅπως ἀντιφατικῶς πρὸς τὴν τελευταίαν τὸν ταύτην παράγραφον, τὴν παραβολὴν τοῦ Πλουσίον καὶ τοῦ Λαζάρου, τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζει οὖσαν **παραβολὴν**, ἐξηγεῖ ὅπως κατὰ γράμμα! τοῦτέστιν ὡς ἀκριβῶς ἀρέσκειται ἡ φαντασία του, νὰ ἐιτροφᾷ εἰς φλόγας βασάνων κατὰ γράμμα, καὶ ὄχι πρὸς ὅ,τι ὁ Κύριος **παραβόλλει** διὰ τῆς **παραβολῆς** ἐκείνης. Καίτοι δὲ ὅλον ἐκτρανιάζει κατὰ τῆς ἐρμηνείας τῆς παραβολῆς ἐκείνης, οὐδέποτε ἐν τούτοις ἐπεχείρησε νὰ προσαγάγῃ τὰς ἐκ τῶν Γραφῶν ἀποδείξεις, δι' ὧν ἡ ἐρμηνεία ἐκείνη δὲν εἶναι σύμφωνος καὶ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς τὰς Γραφάς, ἀλλὰ τῆς θελήσεως καὶ φαντασίας τοῦ ἐρμηνευτοῦ.

Καὶ τὸ ἐν λόγῳ λοιπὸν χωρίον Ζαχαρ. ιδ' 4 δὲν εἶναι ἐκθεσις θεοπνεύστου ἀλληγορίας ἀλλὰ διήγησις γεγονότων, ἅτινα θὰ λάβωσι χώραν κατὰ γράμμα, ἡ δὲ ἐρμηνεία τοῦ χωρίου ἐκείνου ἐπίσης γέννημα τῆς φαντασίας τοῦ ἐρμηνευτοῦ, διότι ὁ κ. Σ. Μ. πιστεύων, καὶ μετὰ τὰς γενομένας εἰς αὐτὸν ἀποδείξεις περὶ

τοῦ ἀντιγραφικοῦ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ ιδέας. — ὅτι τὸ χωρίον αὐτὸ ἐφαρμόζεται εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τὸ σῶμα τῶν ἡμερῶν τῆς σαρκὸς του, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, δὲν φανιάζεται οὐδὲ ὄνειροπολεῖ ἀντιγραφικὰ καὶ παράλογα.

Ἡ φαντασιώδης αὐτῆ ἀξίωσις ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν θὰ ἔλθῃ ὡς ἦτο «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ (Ἑβρ. ε' . 7), καὶ ὄχι «ὡς εἶναι» (Α . Ἰωάν. γ' . 2), καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ θὰ σταθῶσιν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, διήγειρε πολλοὺς νὰ μεταβῶσι καὶ περιμένωσιν ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδωσιν Αὐτὸν ἐν σαρκί, μὲ τὰς οὐλὰς τῶν πληγῶν τῆς σταυρώσεώς του, καὶ εἶναι συνεπεῖς οὗτοι πρὸς τὴν δοξασίαν τῶν ταύτην. Ἄλλ' ἂν οὕτως ἔσεται ἡ παρουσία Αὐτοῦ, διατὶ νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς πιστοὺς του νὰ μὴ ὑπάγῃσι νὰ τὸν ζητήσωσι καὶ νὰ μὴ πιστεύσωσιν ὅταν τοῖς εἴπωσιν, «Ἴδὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ εἶναι ἡ Ἰδοῦ, ἐν τοῖς ταμείοις»; (Ματθ. κδ' 26). Δὲν εἶναι ριζικὴ ἀναίρεσις τῆς κατὰ γράμμα ἐρμηνείας τοῦ χωρίου ἢ προτροπῆ αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ; Ἄλλ' ὁ παραδεχόμενος τὴν κατὰ γράμμα ἐρμηνείαν τῶν «ποδῶν» δὲν βλέπει ὅτι οἱ πόδες ἐν τῷ χωρίῳ εἶναι μεταφορικῆς σημασίας τόσον ὅσον καὶ εἰς τόσα ἄλλα χωρία (ἴδε Ἦσα. γβ' . 7. ξ' . 25. ξο' 1. Ψαλμ. η' . 6 ρί' 1 Ἐφεσ. σι' 14. Δευτερ. λγ' 3) καὶ ὅτι ὁλόκληρος ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρ. ιδ' ., διὰ τῶν συμβολικῶν ἐν αὐτῷ ὀρισμῶν τῶν ἐξ Ἱερουσαλήμ μελλόντων νὰ ρεῦσωσι ζώντων ὑδάτων, κλπ., τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσιν ἐπίσης εἰς ἄλλην προφητικὴν ἀλληγορίαν (Ἰζεκλ. μζ' 1—9), καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀποστόλου διδομένων ἡμῖν συμβολισμῶν περὶ ἐλαίας καὶ ἀγριελαίας (Ρωμ. ια' . 24. Ἱερμ. ια' . 16, 17 Ζαχαρ. δ' . 3, 11, 12 Ἀποκλ. ια' 4), μαρτυρεῖ αὐτῆ περὶ ἐαντῆς ὅτι εἶναι θεόπνευστος ἀλληγορία. Ἐκτὸς ἂν ὁ κ. Σ. Μ. μᾶς εἶπῃ ὅτι καὶ ὁ οἰκοδομηθῆσόμενος, ναὸς ὁ περιγραφόμενος ἐν Ἰζεκιήλ μ — μζ', καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐξερχόμενα ὕδατα, θὰ εἶναι ἐπίσης κατὰ γράμμα γεγονότα, καὶ οὐχὶ συμβολικοὶ ἀλήθειαι, ὅποτε καὶ τὸ Ζαχαρ. ιδ' . εἶναι ἐπίσης κατὰ γράμμα

Εἶναι βεβαίως τὸ μᾶλλον εὐχερὲς καὶ τὸ μᾶλλον ἀδάπανον νὰ λέγῃ τις ὅ,τι θέλει, καὶ ἐπιμελῶς ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἀπό-

δειξί τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων του, προφάσει ὅτι «ἀρνή-
ται νὰ παρακολουθήσῃ τολμηρὰς διανοίας», καὶ «ἀπαξιῶσι προ-
σοχῆς τόσας παρ' ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων προσαγομένας
μαρτυρίας», οἷτινες, οὐχὶ ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς φαντασίας
των, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐλέγχουσι πλάνας καὶ
ἀναιροῦσιν ἄρδην ἀνθρώπινα ἐντάλματα καὶ παραδόσεις. Ἐ-
φόσον δὲ τὰς ἀνθρωπίνας αὐτὰς διδασκαλίας καὶ πλάνας
κομπαστικῶς καὶ κατ' εὐφημισμὸν, καὶ ὅπως βανκαλίσητε εἰς
τὴν πολυχρόνιον αὐτῶν νάρκην τοὺς ἀδαεστέρους ἢ καὶ εὐαρε-
στουμένους ἐκ τῶν ἀδελφῶν νὰ βλέπωσι τὰ πράγματα μὲ
ξένους ὀφθαλμοὺς καὶ ἀκούωσι μὲ ξένα ὦτα, — νωθρότητος
ἐνεκα, ὅπως ἐξετάσωσι καὶ κρίνωσι δι' ἑαυτοὺς — ἀποκαλεῖτε
διδασκαλίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσκαλού-
μενοι εἰς τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν ὑπεκφεύγετε, σιωπᾶτε, ὡς ἀνὰ
πᾶσαν σελίδα τοῦ παρόντος ἔργου μετὰ λύπης μας ἠναγκά-
σθημεν νὰ καταδείξωμεν, — ἐννοεῖτε καλῶς ὅτι οἱ χαρακτηρι-
σμοὶ «ὀπαδοὶ τοῦ Ἀρείου, Ἀρειανιστᾶι» κλπ., καὶ αἱ ἀναπό-
δεικτοὶ κανχήσεις καὶ ἄοριστολογίαι ὅτι, αἱ τόσαι Γραφικαὶ
μαρτυρίαι, ἅς οὗτοι σᾶς προσάγουσι, καὶ αἱ ὁμόφωνοι ὁμολο-
γία τόσων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων τέκνων τοῦ Θεοῦ, «ἀντι-
βαίνουσιν εἰς ὅσα ἔχετε ἀνὰ χεῖρας εἰς τὸν ἀλάνθαστον Λόγον
τοῦ Θεοῦ» — ἐννοεῖτε καλῶς, λέγομεν, ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἀπο-
δείξεις καὶ λογικὰ ἐπιχειρήματα εἰλικρινῶν καὶ ζηλωτῶν ἐκ-
ζητητῶν τῆς ἀληθείας, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν εὐφρονοῦντων
ἀνθρώπων. Ἡ εἰλικρινεστέρα ὁμολογία ἠθέλεν εἶσθαι ὅτι
ταῦτα ὄντως ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικισμὸν καὶ τὰς
ποικιλίας αὐτοῦ παραδόσεις καὶ συμφέροντα, ὡς ταράττοντα
τὴν μακαρίαν νάρκην τῆς ἡμεριμνησίας καὶ ἀδιαφορίας, καὶ
ἀφνπιζοντα ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς νυκτὸς τῶν ἀνθρωπίνων ἐν-
ταλμάτων καὶ παραδόσεων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἴσως φρονεῖτε ὅτι
δὲν εἶναι ἀκόμη ὥρα νὰ ἐγερθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ (Ρωμ. γ' .11.)

Οὐδόλωσ ὅθεν παράδοξον ἐὰν, ὡς κανχᾶσθε, «ἀναγνότες
ἐθεωρήσατε **καθῆκον** νὰ ἐπιστρέψητε τὰ ἐντυπα, ἢ ἂν καὶ ἄλ-
λοι τοῦ ἰδίου πνεύματος ἐθεώρησαν εὐσεβῆ πρᾶξιν νὰ μὴ τὰ
ἀναγνώσωσι κἄν, ὡς φοβερὸν ἁμάρτημα τοῦτο ἀπλῶς σημαί-
νει ὅτι καὶ τὸ τῶν ἀρχαίων, **μὴ μοι τὴν δᾶδα πρό-**

δαγε»· διότι τὸ φῶς ταύτης δὲν ἐνοχλεῖ μόνον νυσταλέους ὀφθαλμούς, καὶ διαλύει νωχελῆ ὄνειρα, ἀλλὰ συνεπιφέρει ὑποχρεώσεις συμμορφώσεις καὶ ὑπακοῆς τῆς συνειδήσεως πρὸς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, συνεπιφέρει τὴν ἀπαίτησιν τῆς εἰλικρινοῦς ἀναγνωρίσεως καὶ ὁμολογίας ὅτι ὄντως μέχρι τοῦδε ἐκηρύττομεν «**Ἄλλο Εὐαγγέλιον**», παρ' ὃ ὁ Σωτὴρ διὰ τῶν Ἀποστόλων του παρέδωκεν ἡμῖν ὡς τὴν «πίσιν ἅπαξ τοῖς ἁγίοις παραδοθεῖσαν», κλπ., τὴν ἀπαίτησιν τέλος θνυσίων ὑπολήψεως, φιλίας, τῶν ἀνθρώπων, συμπεφρόντων, θέσεων, καὶ τόσων ἄλλων, τὰ ὁποῖα πόσοι εἶναι σήμερον εὐδιάθετοι καὶ ἔτοιμοι νὰ θνυσιάσωσιν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀγάπης τῆς, χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι σάρκα καὶ αἷμα; (Γαλατ. α' 16)· ἐξοικειωθέντες οἱ πολλοὶ πρὸς τὰς ἀβασανίστους καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀνεξετάστους προλήψεις καὶ ἀνθρωπίνους παραδόσεις, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀνέτως καὶ ἀταράχως ἐπαρπαυόμενοι, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνεχθῶσι τὴν θέαν ἢ τὴν ἀνάγνωσιν οἰονδήποτε βιβλίου ἢ φυλλαδίου, τὸ ὁποῖον καὶ κατ' ἐλάχιστον ἀντιβαίνει πρὸς τὴν λυπηρὰν αὐτὴν νάρκην καὶ ἀμεριμνησίαν. Διὰ τοὺς τοιοῦτους πᾶν ὅτι ἦτο νὰ γνωσθῆ ἢ ἐγνώσθη, καὶ οὐδὲν πέραν ὅσων ἐγνώρισαν καὶ ἔμαθον ἐναπομένει· πάντα τὰ λοιπὰ εἶναι αἰρέσεις καὶ πλάνα. Ὅθεν καὶ εἰς ἀρχὴν εὐσεβείας ἀνήγαγον τὸ κατηγορεῖν καὶ κατακρίνειν ὅσα οὐδέποτε ἢ τοιαύτη αὐτῶν προκατάληψις ἐπέτρεψεν αὐτοῖς νὰ μελετήσωσι καὶ παραβάλλωσι πρὸς τὰς Γραφάς, καὶ συμβουλεύωσι, συνεπῶς, καὶ ἄλλους ἰὰ τοὺς μιμηθῶσιν.

«Υπάρχει ἀρχὴ τις (παρατηρεῖ σοφὸς τις Ἄγγλος, ὁ Dr Paley) ἢ ὁποία εἶναι φραγμὸς κατὰ πάσης πληροφορίας, ἢ ὁποία εἶναι ἀπόδειξις κατὰ παντὸς ἐπιχειρήματος, καὶ ἢ ὁποία δὲν δύναται ν' ἀποτύχη τοῦ νὰ κρατῆ τὸν ἄνθρωπον εἰς αἰωνίαν ἄγνοιαν καὶ ἀμάθειαν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη καλεῖται καὶ εἶναι «περιφρόνησις» πρὸ πάσης μελέτης καὶ ἐξετάσεως». Ἄλλος τις ὁμοίως, κατὰ πολὺν ὑπέυτερος τοῦ Dr Paley, λέγει: «Τὸ νὰ ἀποκρίνηται τις πρὶν ἀκούσῃ, εἶναι εἰς αὐτὸν ἀφροσύνη καὶ ὄνειδος». — Παροιμ. ιη'. 13.

Ἐν Χανίοις, Κρήτης, τῇ 13 Ἰουλίου, 1907

I. K. M.

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Πρὸς τὸν κ. Ι. Δ. Α. Εἰς *****

Ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ !

Αἱ παρατηρήσεις τοῦ ἀγπ. ἡμῶν ἀδελφ—, ὡς ἀναγράφετε ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας, γίνονται ἡμῖν συχνάκις καὶ παρ' ἄλλων ἀδελφῶν ἀλλαχόθεν, καὶ ἀπορρέουσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος τῆς ἀγνοίας τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς παντὸς τέκνου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν παρόντα κόσμον, καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ὡς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ εἰς τὸν παρόντα καιρὸν. Ἡ τάσις πολλῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν εἶναι γὰ κρύπτει «ποῖον καρπὸν καὶ τί καλόν» φέρει τὸ ἔργον τοῦ τέκνου τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἔξω, τὸν κόσμον, πόσας ψυχὰς εἴλκυσε καὶ ἐλκύει εἰς τὸν Χριστὸν ἢ παρ' αὐτῶν κηρυττιομένη ἀλήθεια τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, πῶς διατίθενται οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, πρὸς αὐτούς, καὶ ἰδίως εἰς τὰς πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεις των, συνεπειὰ τῶν ἀληθειῶν τοῦ Θείου Λόγου κλπ. καὶ, δυστυχῶς, ἐξ ἀφειρησίας τῶν τοιούτων ἢ τοιούτων ἀποτελεσμάτων, κρίνουν περὶ τῆς ἀληθείας ὡς ἀληθείας ἢ μὴ, καὶ τῶν κηρυττόντων ταύτην ὡς ματαιοπονοῦντων, καὶ ρυθμίζουσιν ἀκολούθως οἱ ἴδιοι τὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὑποταγὴν καὶ ὑποχρέωσιν των. Κρίνων τὴν εἰς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας ἀπάντησιν ὡς γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος ἀντικείμενον, ἐλπίζω διὰ θέλετε μὲ κρίνει εὐμενῶς, ἂν ἀπαντῶ εἰς τὰ ἐν αὐτῇ δημοσίως πρὸς διόρθωσιν μιᾶς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

Ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ, ἀδελφέ μου, δὲν εἶναι ὅπως ἐργάζεται τὸ καλὸν καὶ ὠφέλιμον, καίτοι πολλοὶ ἐξ ἡμῶν οὕτω σκεπτόμεθα. Οὕτε εἶναι τὸ γὰ κερδίσει ψυχὰς—καίτοι καὶ ἐγὼ αὐτὸς οὕτω ποτὲ ἐσκεπτόμην. Ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἡ γνῶσις καὶ ἡ ἐκτέλεσις

τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ συμπίπτῃ μὲ τὸ ἐργάζεσθαι τὸ καλὸν, κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, καὶ τὸ κερδίζειν ψυχάς, ἢ νὰ μὴ συμπίπτῃ δι' αὐτὸν ἀδιάφορον τοῦτο· ἢ ἀποστολὴ τοῦ τέκνου τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ γνωρίζειν καὶ ποιεῖν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀδιάφορον ποῖον τὸ ἐκ τούτου ἀποτελέσμα.

Ὁ μέγας Spurgeon, προσκληθεὶς ποτε νὰ κηρύξῃ εἰς ἓν ἐκιάκτως πολυπληθὲς ἀκροατήριον, ἀπήντησεν οὕτως, « Δὲν ἔχω καμμίαν φιλοδοξίαν νὰ κηρύξω εἰς 10,000 ἀνθρώπων, εἰμὴ νὰ κάμω μόνον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ », καὶ ἠροήθη νὰ μεταβῇ.

Ἐὰν ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν οὐδεμίαν ἄλλην φιλοδοξίαν, εἰμὴ μόνον τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἢ ζωὴ ἡμῶν θὰ ἐσημείωσεν τὴν μεγίστην ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιτυχίαν ἐνώπιον Κυρίου. Διότι τὸ μέγιστον κατόρθωμα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου οἰουδήποτε, ἀφοῦ τὸ παρὸν παρέλθῃ, θὰ εἶναι πόσον οὗτος ἐγνώρισεν, ἐπήκουσε καὶ ἔπραξε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (Α' Ἰωάν. β'. 17). Οὐδὲν τούτου εὐπροσδεκτότερον εἰς τὸ Κύριον δύναται νὰ πράξῃ τις διὰ τῆς ζωῆς του ἐνταῦθα. Καρεῖς ἐκ τῶν ἀποστόλων, καρεῖς ἐκ τῶν μετ' αὐτοὺς περιφανῶν δούλων τοῦ Κυρίου, καρεῖς Χρυσόστομος, Spurgeon, Βουσουέτιος, Wesley, Μελάγχθων κλπ., δὲν ἔπραξαν περισσότερο τούτου ἐν τῇ ζωῇ των. Ὁ Παῦλος ἐμαρτύρητο ἑαυτὸν καθαρὸν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, διότι δὲν εἶχεν ἀποκρύψει οὐδὲν τῶν συμπερόντων, καὶ εἶχεν ἀναγγεῖλαι τοῖς ἀνθρώποις ΠΑΣΑΝ τὴν βουλήν, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (Πράξ. κ' 20, 26, 27). Μᾶλλον εὐλογητὴν, μᾶλλον καρποφόρον ζωὴν ἀπὸ τὴν τοῦ Παύλου, μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δὲν ἀναγράφει ἡ ἱερά ἱστορία.

Ὁ Κύριος ἡμῶν τὸν σκοπὸν τοῦ ἔργου καὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ διεκήρυξεν οὕτως ἢ τοῦ ἐκτέλεσις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ : « Ἴδὸν ἔρχομαι, διὰ νὰ κάμω, ὦ Θεέ, τὸ θέλημά σου (Ἐβρ. ι'. 7). Ἡ πρώτη εἰς αὐτὸν ἀνάγκη ἦτο, ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς, ἢ τροφή· ἀλλ' ὑπὲρ ταύτην, διὰ πάντα γεννηθέντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, κεῖται τὸ θέλημα Αὐτοῦ « Ἐμοῦ βρωμά (τροφὴ, φαγητόν) ἐστὶν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ

πέμψαντός με.» Ἡ μετὰ τὴν τροφὴν διδασκαλία καὶ σοφία δι-
 αὐτοὺς εἶναι ὁ φόβος τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ θελήμα-
 τός του: «Πρὸς σὲ κατέφυγον, διδάξόν με νὰ κάμνω τὸ θέ-
 λημά σου» (Ψαλμ. ρμγ'. 10 Δευτερ. δ'. 5—8), «Ἔμει συ-
 νετώτερος τῶν γερόντων, διότι ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου»
 (Ψαλμ. ριθ'. 100). Ἐν τούτῳ ἐγκριταὶ ἡ χαρὰ καὶ ἐντρού-
 φησις τῶν τοιούτων, «Χαίρω (εὐφραίνομαι), Θεέ μου, νὰ
 ἐκτελῶ τὸ θέλημά σου» (Ψαλμ. μ'. 8 ριθ'. 16, 24, 27).
 Ἐν τούτῳ ἔχουσι τὸν πιστότερον συγγενῆ καὶ φίλον, διὰν οἱ
 ἄλλοι ἀποκηρύττωσι, ἀρνοῦνται, δυσφημῶσι κλπ. «Ὅς ἂν
 ποιῆσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ οὗτος ἀδελφός μου καὶ
 ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν» (Μαρκ. γ'. 35). Ὅστις ἔθεσεν ἔρ-
 γον καὶ σκοπὸν τῆς ζωῆς του τοῦτο, περὶ τούτου ὁ Κύριος
 «μαρτυρεῖ» λέγων, «εὗρηκα ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου,
 ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματατά μου» (Πράξ. ιγ' 22).
 Καὶ τέλος, Ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα (Α'. Ἰωάν β'. 17).

Ἄν τὰ τέκνα τοῦ Κυρίου θέλωσι νὰ κρίνωσι περὶ ἐαυτῶν
 καὶ ἄλλων ἐξ ἀφετηρίας τοῦ πόσου καλοῦ πρόξενου ἐγένοντο,
 πόσας ψυχὰς ἐκέρδιον εἰς τὸν Χριστόν, πῶς ἀρέσκει καὶ εὐ-
 αρεστεῖ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ ἀλήθεια, καὶ οὐχὶ ἐξ ἀφετη-
 ρίας τοῦ πόσου οὗτοι ἔκαμον ἀντικείμενον τοῦ
 ἔργου των τὴν γνώσιν τῆς βουλῆς, τοῦ θελή-
 ματος τοῦ Θεοῦ, τὴν συμμόρφωσιν αὐτῶν πρὸς αὐτὴν,
 καὶ τὴν γνωστοποίησιν πάσης ταύτης εἰς τοὺς ἀδελφούς
 των, ὡς ὁ Παῦλος (Πράξ. κ'. 20, 26, 27), τότε ἕκαστος θὰ
 ἔχη ν' ἀναλάβῃ δι' ἐαυτὸν ὄδυρμόν, καὶ εἰς τὸν πλησίον αὐ-
 τοῦ νὰ διδάξῃ θρησκίον, καὶ ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ πάντες ὁμοῦ ν'
 ἀναβοήσωσιν ἐν ἀληθείᾳ: «Συγελάβομεν ἐκοιλοπονή-
 σαμεν, πλὴν ὡς νὰ ἐγεννήσαμεν ἄνεμον· οὐ-
 δεμίαν ἐλευθέρωσιν (σωτηρίαν) κατωρθώσαμεν
 ἐν τῇ γῆ· οὐδὲ ἔπεσαν οἱ κάτοικοι τοῦ κόσμου»
 (Ἡσαϊ κατ'. 18).

Ὅσοι κρίνουσι ἐκ τῆς δευτέρας ἀπόψεως, τῆς ἀπόψεως
 τῆς γνώσεως τοῦ θελήματος τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναν-
 ται εἰμὴ νὰ οἰκαιοποιηθῶσιν εἰλικρινῶς τὸν ἀνωτέρω θρησκίον,

καὶ θρηγήσωσι διὰ τὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀπολεσθέντα χρό-
 σὸν χρόνον οὐχὶ εἰς ἄρτον, καὶ τὸν κόπον τῶν οὐχὶ εἰς χορ-
 τασμόν. Ὅσοι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι, καὶ περὶ ἑαυτῶν καὶ
 περὶ ἄλλων, εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς πρώτης ἀπόψεως, ἢ ἡμέρα
 δὲν ἀπέχει καθ' ἣν, ἀνοιγομένων τῶν ὀφθαλμῶν τῶν, τὴν
 ἀνωτέρω ἐξομολόγησιν θὰ ὀλοφύρονται πικρότερον. Οὗτοι ἄς
 ἀγωνίζωνται νὰ κατορθώσωσι σωτηρίαν ἐν τῇ γῆ, τὴν εἰς Χρι-
 στὸν ἐπιστροφὴν τοῦ κόσμου ἐν τῇ παρούσῃ ἡμέρᾳ, ἄς φρον-
 τίζωσι νὰ κερδίζωσι ψυχάς, ἐξαναγκάζοντες τὸν κόσμον εἰς
 μετάνοιαν καὶ σωτηρίαν διὰ τῶν κηρυγμάτων τῶν αἰωνίων
 βασάνων, τῆς ἀπειλῆς ὅτι πάντες οἱ μὴ γνωρίσαντες καὶ πι-
 στεύσαντες ἤδη εἰς Χριστὸν ἀπώλλοντο αἰωνίως, λπ. Ἡμεῖς
 δὲν βλέπομεν οὕτω τὸ θέλημα Θεοῦ, καὶ συνεπῶς δι. χόμεθα
 τὴν κατηγορίαν ὅτι εἴμεθα «στάσιμοι» καὶ οὐχὶ προσοδευτικοί.
 ἔλαττούμενοι κατ' ἀριθμὸν καὶ οὐχὶ αὐξανόμενοι.

Τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν ὡς τέκνων Θεοῦ, καὶ τὸ θέλημα αὐ-
 τοῦ δι' ἡμᾶς, τὴν ἀντιλαμβανόμεθα, ἀγαπητὴ ἀδελφέ, ὅτι εἶναι
 «νὰ κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ταπεινοὺς» (Λουκ. δ' .
 18), καὶ οὐχὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ ὑπερηφάνους, καὶ νὰ ἐν-
 θυμώμεθα τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὅπως «ποιμαίνα-
 μεν «τὰ πρόβατα καὶ τὰ ἀρνία αὐτοῦ» (Ἰωάν. κα' 15 16),
 στηρίζοντες αὐτοὺς εἰς τὴν παροῦσαν ἀλήθειαν, δίδοντες αὐ-
 τοῖς ταύτην ὡς τροφὴν ἐν καιρῷ (Ματθ. κδ' 45) καὶ οὐχὶ νὰ
 δαπανῶμεν ἀνωφελῶς πολὺτιμον χρόνον μὲ τὰ εἶφι καὶ τοὺς
 λύκους, ἅμα ὡς ἀγνωρίζωμεν τὴν φύσιν αὐτῶν, εἰμὴ μόν-
 ον καθ' ὅσον θὰ ἦτο ἀνάγκη πρὸς ἀπέλασιν αὐτῶν, ἢ ἐκθε-
 σιν τοῦ χαρακτηρῶς τῶν τοιούτων εἰς τὰ πρόβατα. Νὰ λα-
 τρεύωμεν τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ οὐχὶ νὰ συν-
 τρίζωμεν ἐσκληρομένας καρδίας. Τοῦτο πιστεύομεν ὅτι εἶναι
 τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν, καὶ τοῦτο
 συμβουλευόμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ρωμ. ιβ' . 2.

Ὡς κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἐκκλησίας, οὕτω καὶ
 τώρα εἰς τὰς ἐσχάτας αὐτῆς ἡμέρας, οἱ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύμα-
 τος προσφωνούμενοι εἶναι οἱ ἀληθῶς Ἰσραηλίται, «ἄνδρες εὐ-
 λαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν». Ὁ Κύριος
 ἔχει προδιατάξει τὸ σχέδιον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ διὰ τὰς λι-

θίνας καρδίας ἐν τῷ καιρῷ τῆς μεγάλης θλίψεως, ἣτις δὲν ἀπέχει πολὺ, καὶ κατὰ τὸν χιλιετη αἰῶνα, καθ' ὃν Αὐτὸς θέλει χρησιμοποιοῦν τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς ἀναστολὴν τοῦ κακοῦ καὶ διάνοιξιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ὠτων τῆς διανοίας αὐτῶν. Ἡ ἀποστολὴ ἤδη τῶν τέκνων αὐτοῦ εἶναι «πρὸς τοὺς ἔχοντας ὦτα». «Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω». Διὰ τοὺς μὴ ἔχοντας ὦτα διὰ τὰ ἀκούσασαι τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως, καὶ οἵτινες στεροῦνται καρδίας ὅπως ἐκμιήσωσι τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ὠραιότητα ταύτης, εἶναι ὅλως μάταιον νὰ ἐπιχειρηματολογεῖ τις καὶ λογομαχεῖ πρὸς αὐτούς, καὶ τὸ καλλίτερον δι' αὐτούς εἶναι νὰ ἀφεθῶσι φρονίμως καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ἡσυχῶς ἐν τῇ ἀγνοίᾳ καὶ τυφλότητι των μέχρι τοῦ ὠρισμένου καιροῦ τοῦ Κυρίου διὰ τὴν διάλυσιν τοῦ σκοτοῦ καὶ τοῦ ζόφου, τὸν ὁποῖον ὁ Σατανᾶς ἐπέφερεν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Διότι καὶ ἂν ἀκόμη ἀνένηπιον οὔτιοι ἀπὸ τῆς τοιαύτης καταστάσεώς των τότε, μηδεμίαν ἐκδηλοῦντες ἐκτίμησιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τὸ ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ αὐτούς. Τό πᾶν πέριξ εἶναι πρὸς ἠθικὴν αὐτῶν ζημίαν, καὶ βεβαίως αὐτοὶ οὔτιοι θὰ ἦσαν ἐπιζήμιοι εἰς ἄλλους.

Ἄς μὴ λησμονῶμεν ἐν τούτοις ποιέ, ἀγαπ. ἀδελφέ, ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀποβλέπει ἐν τῷ παρόντι τὴν περισυλλογὴν τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Κυρίου «τοῦ μικροῦ ποιμνίου», καὶ ὅτι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν κόσμον, τὸ Εὐαγγέλιον τότε εἶναι μόνον «πρὸς μαρτυρίαν». **Τὸ Θέλημα τοῦ Θεοῦ** ὅθεν διὰ τὸ μικρὸν αὐτοῦ ποίμνιον εἶναι ἡ αὔξησις εἰς τὸν γνῶσιν καὶ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἁγιασμός αὐτῶν (Α'. Θεσσαλ. δ'. 3), ὅστις συνίσταται εἰς τὸν καθαρισμόν αὐτῶν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ τῆς σαρκός, πάσης ἁμαρτίας καὶ παντὸς μολυσμοῦ τοῦ πνεύματος, παντὸς λογισμοῦ καὶ πάσης πλάνης, ἀντικειμένης εἰς πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ Πατρὸς των (Β'. Κορινθ. ζ. 1), καὶ τὴν τελειοτέραν ἀφιέρωσιν αὐτῶν εἰς τὴν διαθήκην ἣν ἔκαμον πρὸς τὸν Κύριον ἐπὶ θυσίᾳ ἑαυτῶν μέχρι θανάτου — Ψαλμ. ν' 5. Ρωμ. β'. 1—5.

Εὐχόμενος ὅπως οἱ τοιοῦτοι ἐκλεκτοὶ τοῦ ποιήσωσιν οὕτω

βεβοίαν τὴν κλησιν καὶ ἐκλογὴν αὐτῶν διὰ τὴν ἡμέραν αὐτοῦ
(Β Πέτρ. α' . 9 - 11. Ἀποκλ κβ' . 11, 12),

Σὲ ἀσπάζομαι ἀδελφικῶς μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων
τὸν Κύριον ἡμῶν ἐν ἀληθείᾳ,

Ἐγμέτερος ἐν Αὐτῷ

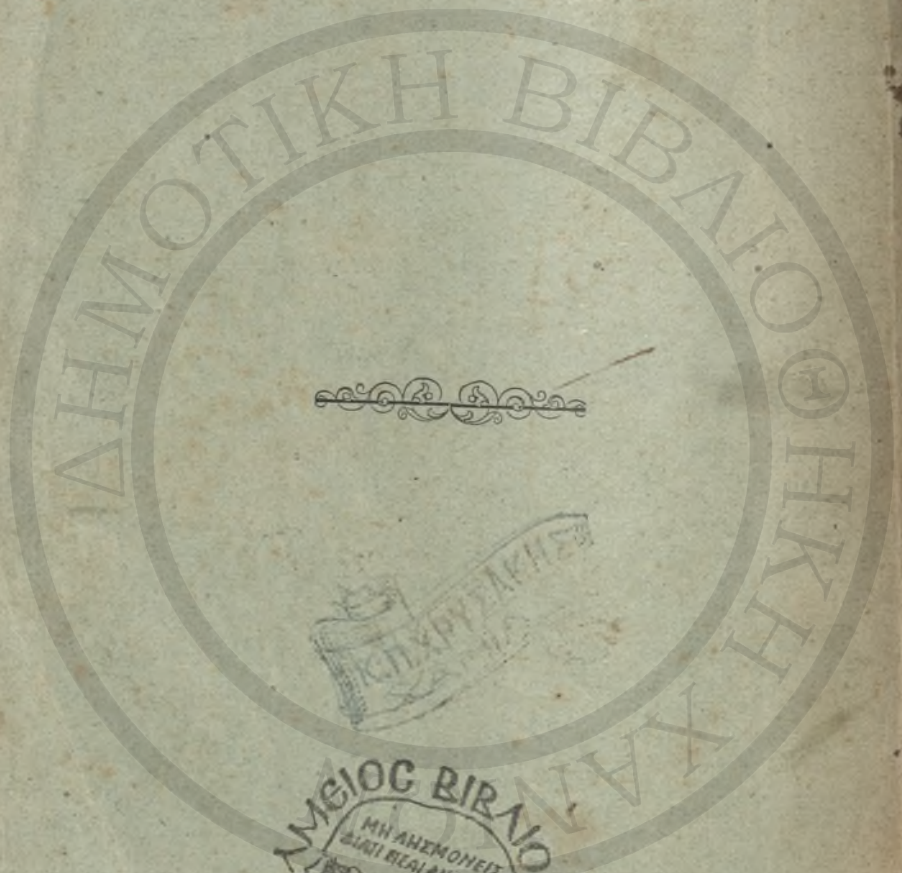
I. K. M.

Χανία, τῆ 4ῃ Αὐγούστου, 1907.

8

1161